

Het bereik van de basisvoorziening cultuurparticipatie

mei 2019

M.G.A. Ligtvoet-Janssen, M.C. Hazewinkel, M.C.M. den Os

©Tympaan

Samenvatting

Aanleiding

De provincie Zuid-Holland ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van cultuurparticipatie. Dat gebeurt door het in stand houden van een beperkte basisvoorziening. Deze bestaat uit Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland, Popunie Zuid-Holland en Stichting Educatieve Orkest Projecten. Deze instellingen ontvangen jaarlijks een subsidie van de provincie.

De basisvoorziening cultuurparticipatie is direct en indirect gericht op het bevorderen van kunst en cultuur onder kinderen/jongeren. De voorziening heeft als taak het verbinden van primair onderwijs, culturele instellingen en gemeenten bij de ontwikkeling en distributie van doorlopende leerlijnen cultuurparticipatie. De basisvoorziening is daarmee vooral gericht op het primair onderwijs; Popunie en de buitenschoolse theateropleiding van Jeugdtheaterhuis zijn gericht op jongeren en niet op scholen. Met de basisvoorziening wordt de 'onderbouw'¹ van de dienstverlening van de vier genoemde instellingen (aan gemeenten) geborgd. De gemeenten nemen zelf de activiteiten van de instellingen af en maken prestatieafspraken met hen.

In opdracht van de provincie Zuid-Holland heeft data-adviesbureau Tympan in beeld gebracht wat de beoogde doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie zijn, welke doelgroepen worden bereikt en welke nog niet of in mindere mate. Aansluitend op de vraag van Provinciale Staten (11 april 2018) is ook gekeken naar de mogelijkheden om het bereik van doelgroepen van de basisvoorziening uit te bouwen. We hebben hiervoor de kwantitatieve bereikcijfers van de instellingen geanalyseerd en hebben interviews gehouden met onder meer de instellingen van de basisvoorziening en met gemeenten.

Aanbevelingen

Hieronder volgt een opsomming van de aanbevelingen op basis van het uitgevoerde onderzoek. In de presentatie daarvan sluiten we zoveel mogelijk aan bij de thema's van het landelijke cultuurbeleid, zoals verwoord in de beleidsbrief 'Cultuur in een open samenleving'.² Bij brief van 27 september 2018 van gedeputeerde Janssen aan Provinciale Staten is aangegeven dat de beleidsbrief aanknopingspunten bevat voor het provinciale beleid.³

Geografische spreiding

Met het oog op meer provinciale dekking, verdient het aanbeveling dat de instellingen van de basisvoorziening extra energie steken in initiatieven in gemeenten (met name kleine en middelgrote) die ze nu nog niet bereiken (centrum en zuidoosten van de provincie)⁴. Dit is in het bijzonder van belang voor Kunstgebouw in de kleinere gemeenten met weinig (hoogwaardige) culturele voorzieningen. Hierbij gaat het primair om gemeenten met minder dan

¹ Hiermee wordt bedoeld 'het fundament', een basis van waaruit de dienstverlening verder vorm gegeven kan worden.

² Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018

³ Brief d.d. 27 september 2018, kenmerk PZH-2018-6666488944.

⁴ Gemeenten die in 2018/schooljaar 2017-2018 niet zijn bereikt zijn Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Krimpen aan den IJssel, Schiedam, Zoetermeer en Zuidplas.

30.000 inwoners. In de praktijk blijkt dat ook aandacht nodig is voor de ondersteuning van cultuur in middelgrote gemeenten (<60.000 inwoners).

Leeftijdsgroepen

De basisvoorziening cultuurparticipatie richt zich voor een groot deel op het primair onderwijs. Volgens het rijksbeleid zijn jongeren in de middelbare schoolleeftijd een belangrijke doelgroep.⁵ Om meer jongeren in de middelbare schoolleeftijd te bereiken is het van belang om de aansluiting van het aanbod op de belevingswereld en de behoeften van jongeren te optimaliseren. Daarvoor is het onder meer nodig in contact te komen met het netwerk rondom jongeren (jongerenwerk, wijkteams en dergelijke) dat de behoefte van jongeren kan verwoorden, aldus gemeenten. Ook is het belangrijk om in contact te komen met jongeren die al actief zijn op het gebied van cultuur en die een ambassadeursrol richting andere jongeren kunnen vervullen. Digitalisering is een maatschappelijke trend die bij deze leeftijdsgroep een grote rol speelt. Hierop kan worden ingespeeld door nieuw, digitaal culturaanbod te ontwikkelen dat aansluit op de belevingswereld en de wijze van consumeren van jongeren.

Voortgezet onderwijs

Om in het voortgezet onderwijs structureel aandacht voor cultuureducatie te ontwikkelen, zou geprofiteerd kunnen worden van de ervaringen in het primair onderwijs. In het primair onderwijs zijn met de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit nu voorwaarden gecreëerd om cultuureducatie voor langere tijd te borgen. Een dergelijke aanpak zou ook in het voortgezet onderwijs ingezet kunnen worden.

Speciaal onderwijs

Het verdient aanbeveling dat de instellingen van de basisvoorziening in gesprek gaan met het speciaal onderwijs om in kaart te brengen wat de ondersteuningsbehoefte is en welke mogelijkheden er zijn om het bestaande aanbod, waar nodig, aan te passen aan specifieke eisen van het speciaal onderwijs.

Sociaal-economische kenmerken

Om het bereik onder de scholen met kinderen uit woonwijken met een lagere sociaal-economische status te vergroten, is het nodig dat gemeenten en onderwijs voorzien in een duidelijk aanspreekpunt voor cultuureducatie. Gemeenten doen er goed aan om de bekendheid van financiële regelingen onder intermediairs (zoals wijkteams), culturele instellingen en gezinnen te vergroten.

Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

Het verdient aanbeveling dat instellingen van de basisvoorziening in gesprek gaan met (vertegenwoordigers van) specifieke doelgroepen en onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor aanpassingen van het aanbod of voor nieuw aanbod. Het is belangrijk om aanbod te

⁵ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018

ontwikkelen dat meer past bij de identiteit van scholen. Buitenschoolse activiteiten moeten meer worden aangeboden in de directe, eigen omgeving.

Maatschappelijke functie

Deelnemen aan cultuur is een manier om te participeren in en mede vorm te geven aan de samenleving. Dit is een essentieel element van burgerschap. Cultuur is van en voor iedereen. Dit is ongeacht de plek waar je woont, uit welk gezin je komt of welke culturele achtergrond je hebt, ongeacht leeftijd, geslacht, beperking of opleiding. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet.⁶ In de doelstellingen en de werkwijze van de instellingen kan meer nadruk worden gelegd op inclusiviteit. Daarmee kan meer dan nu het geval is een wisselwerking tussen gemeentelijk maatschappelijk beleid en de activiteiten van de instellingen ontstaan.

⁶ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Vraagstelling	2
1.3	Aanpak	2
1.4	Leeswijzer	4
2	Het beleidskader van de basisvoorziening	6
2.1	Provinciaal en landelijk beleid	6
2.1.1	2013-2016	6
2.1.2	Vanaf 2017	7
2.2	Gemeentelijk beleid	8
2.2.1	Inleiding	8
2.2.2	Doelstelling van cultuurparticipatie	9
2.2.3	Beoogde doelgroepen	9
2.2.3	Gemeentelijke werkwijze en positie basisvoorziening	11
2.2.4	Bereikte doelgroepen	11
3	De potentiële doelgroep van de basisvoorziening	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Geografische spreiding	13
3.3	Leeftijdsgroepen	15
3.4	Sociaal-economische kenmerken	16
3.5	Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond	18
4	Het bereik van de basisvoorziening: Kunstgebouw	20
4.1	Inleiding	20
4.2	Beoogde doelgroepen	21
4.3	Activiteiten en werkwijze	22
4.4	Bereikte doelgroepen	23
4.4.1	Algemeen/aantal deelnemers	23
4.4.2	Geografische spreiding	23
4.4.3	Leeftijdsgroepen	28
4.4.4	Sociaal-economische kenmerken	28
4.4.5	Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond	29
4.5.6	Onderwijstype	31
5	Het bereik van de basisvoorziening: Jeugdtheaterhuis	32
5.1	Inleiding	32
5.2	Beoogde doelgroepen	34
5.3	Activiteiten en werkwijze	35
5.4	Bereikte doelgroepen	36
5.4.1	Algemeen/aantal deelnemers	36
5.4.2	Geografische spreiding	36
5.4.3	Leeftijdsgroepen	38
5.4.4	Sociaal-economische kenmerken	39
5.4.5	Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond	41
5.4.6	Onderwijstype	42
6	Het bereik van de basisvoorziening: Popunie	43
6.1	Inleiding	43
6.2	Beoogde doelgroepen	44

6.3	Activiteiten en werkwijze	45
6.4	Bereikte doelgroepen	46
6.4.1	Algemeen/aantal deelnemers	46
6.4.2	Geografische spreiding	48
6.4.3	Leeftijdsgroepen	51
6.4.4	Sociaal-economische kenmerken en levensbeschouwelijke en culturele achtergrond	52
7	Het bereik van de basisvoorziening: Stichting Educatieve Orkest Projecten	53
7.1	Inleiding	53
7.2	Beoogde doelgroepen	55
7.3	Activiteiten en werkwijze	55
7.4	Bereikte doelgroepen	56
7.4.1	Algemeen/aantal deelnemers	56
7.4.2	Geografische spreiding	57
7.4.3	Leeftijdsgroepen	58
7.4.4	Sociaal-economische kenmerken	59
7.4.5	Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond	60
7.4.6	Onderwijstype	62
8	Mogelijkheden voor uitbouw van het bereik	63
8.1	Inleiding	63
8.2	Geografische spreiding	65
8.2.1	Constateringen	65
8.2.2	Aanbevelingen	66
8.3	Leeftijdsgroepen	66
8.3.1	Constateringen	66
8.3.2	Aanbevelingen	67
8.4	Voortgezet onderwijs	68
8.4.1	Constateringen	68
8.4.2	Aanbevelingen	68
8.5	Speciaal onderwijs	69
8.5.1	Constateringen	69
8.5.2	Aanbevelingen	69
8.6	Sociaal-economische kenmerken	69
8.6.1	Constateringen	69
8.6.2	Aanbevelingen	70
8.7	Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond	70
8.7.1	Constateringen	70
8.7.2	Aanbevelingen	71
8.8	Maatschappelijke functie	71
8.8.1	Constateringen	71
8.8.2	Aanbevelingen	72

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De provincie Zuid-Holland ondersteunt gemeenten (met name kleinere en middelgrote) bij de uitvoering van hun taken op het gebied van cultuurparticipatie. Dat gebeurt door het in stand houden van een beperkte basisvoorziening. De voorziening betreft de volgende vier tweedelijns instellingen:

- Kunstgebouw;
- Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland (Jeugdtheaterhuis);
- Popunie Zuid-Holland (Popunie);
- Stichting Educatieve Orkest Projecten (SEOP).

Deze instellingen ontvangen jaarlijks een subsidie van de provincie.

De basisvoorziening cultuurparticipatie is direct en indirect gericht op het bevorderen van kunst en cultuur onder kinderen/jongeren. De voorziening heeft als taak het verbinden van primair onderwijs, culturele instellingen en gemeenten bij de ontwikkeling en distributie van doorlopende leerlijnen cultuurparticipatie'.⁷

Met de basisvoorziening wordt de 'onderbouw'⁸ van de dienstverlening van de vier genoemde instellingen (aan gemeenten) geborgd. De gemeenten nemen zelf de activiteiten van de instellingen af en maken prestatieafspraken met hen. De provincie stuurt op de werkplannen van de instellingen.

Op 12 maart 2018 heeft de minister van OCW een brief naar de Tweede Kamer gestuurd: 'Cultuur in een open samenleving'.⁹ De brief stelt dat het belangrijk is dat iedereen al vroeg met cultuur in aanraking komt. Cultuur heeft naast een intrinsieke waarde ook een belangrijke maatschappelijke functie en is van en voor iedereen. Centraal hierbij staan aandacht voor het bereiken en betrekken van jongeren, talentontwikkeling en het bereiken van nieuwe doelgroepen. Het beleid hieromtrent moet nog verder worden uitgewerkt en keuzes en financiële mogelijkheden moeten nog duidelijker worden.

Op 11 april 2018 hebben Provinciale Staten Gedeputeerde Staten gevraagd na te gaan of versterking van de tweede lijn voor cultuurparticipatie mogelijk is en hoe de aansluiting op het gewijzigde rijksbeleid kan worden verwezenlijkt. Bij brief van 27 september 2018 van gedeputeerde Janssen aan Provinciale Staten is aangegeven dat er aanknopingspunten zijn met het rijksbeleid (Bijlage 1). Dit betekent onder meer dat wordt gestreefd naar uitbouw van de doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie. De vraag is hoe dat het beste kan plaatsvinden. Om deze vraag te beantwoorden, heeft de provincie besloten onderzoek te laten doen naar het bereik en potentiële bereik van de basisvoorziening cultuurparticipatie. Het onderzoek dient zich te richten op de mogelijkheden van uitbreiden binnen en buiten bestaande doelgroepen¹⁰ en in combinatie daarmee verbreden/aanpassen

⁷ De basisvoorziening is primair gericht op het basisonderwijs; Popunie en de buitenschoolse theateropleiding van Jeugdtheaterhuis zijn gericht op jongeren en niet op scholen.

⁸ Hiermee wordt bedoeld 'het fundament', een basis van waaruit de dienstverlening verder vorm gegeven kan worden.

⁹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018.

¹⁰ Het gaat in dit verband primair om jongeren in de basisschoolleeftijd.

van huidige activiteiten. Daarvoor is het van belang dat de huidige situatie goed in beeld wordt gebracht. De provincie wenst inzicht per instelling. Verder is het van belang dat het onderzoek onderscheid maakt tussen het directe bereik en het indirecte bereik van de instellingen.¹¹

Dit rapport bevat de uitkomsten van het betreffende onderzoek.

1.2 Vraagstelling

Het onderzoek beantwoordt de volgende hoofdvraag:

Hoe kan de doelgroep (en de activiteiten) van de basisvoorziening cultuurparticipatie worden uitgebouwd?

Om deze vraag te beantwoorden is een beschrijving nodig van de huidige situatie. Die hebben we gemaakt aan de hand van de volgende vier onderzoeksvragen.

1. Wat is de omvang (absoluut en relatief) en wat zijn de kenmerken van de beoogde doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie, uitgesplitst naar betrokken instelling?
2. Wat is de omvang (absoluut en relatief) en wat zijn de kenmerken van de doelgroepen die daadwerkelijk worden bereikt met de basisvoorziening cultuurparticipatie, uitgesplitst naar betrokken instelling?
3. Wat zijn de verschillen, qua omvang en kenmerken, tussen de beoogde doelgroepen en daadwerkelijk bereikte doelgroepen, uitgesplitst naar betrokken instelling?
4. In hoeverre voldoen de activiteiten van de basisvoorziening cultuurparticipatie aan de behoeften en wensen van de beoogde en bereikte doelgroepen?

Van daaruit hebben we ons aan de hand van de volgende twee onderzoeksvragen gericht op de beantwoording van de hoofdvraag.

5. Welke mogelijkheden zijn er om de activiteiten van de basisvoorziening uit te bouwen naar de beoogde doelgroepen van de basisvoorziening die nog niet worden bereikt?
6. Welke mogelijkheden zijn er om activiteiten van de basisvoorziening eventueel uit te bouwen naar groepen jongeren die nu nog niet behoren tot de beoogde doelgroepen van de basisvoorziening (nieuwe doelgroepen)?

Bij de vragen vijf en zes gaat het dus om nog niet bereikte groepen jongeren. De verklaringen hiervoor kunnen bijvoorbeeld van geografische aard zijn (grote stad versus platteland), maar bijvoorbeeld ook sociaal-economische factoren en vormen van onderwijs kunnen een rol spelen.

1.3 Aanpak

Feitelijk zijn in het onderzoek drie deelpopulaties onderscheiden, te weten:

- bereikte doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie;
- beoogde doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie, maar nog niet bereikt;

¹¹ Zo bereikt de Popunie bijvoorbeeld amateurmuzikanten (indirecte doelgroep) door ondersteuning van het middenkader van poppodia (direct bereik).

- nieuwe doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie (nog niet beoogde en nog niet bereikte doelgroepen).

In figuur 1 worden deze drie deelpopulaties gevisualiseerd.

Figuur 1 Potentieel bereik basisvoorziening cultuurparticipatie

Met het oog op de beantwoording van de onderzoeksvragen hebben we per instelling de volgende aspecten geanalyseerd en beschreven:

- huidige doelstellingen;
- huidige beoogde doelgroepen (omvang en kenmerken);
- huidige direct en indirect bereikte doelgroepen (omvang en kenmerken);
- behoefte en wensen beoogde doelgroepen (wat betreft uit te voeren activiteiten in het kader van de basisvoorziening);
- behoefte en wensen van nieuwe doelgroepen (wat betreft uit te voeren activiteiten in het kader van de basisvoorziening);
- aanknopingspunten voor het uitbouwen van activiteiten c.q. doelgroepen van de basisvoorziening cultuurparticipatie.

In de eerste fase van het onderzoek hebben we informatie verzameld over de huidige situatie voor wat betreft beoogde en bereikte doelgroepen en een inventarisatie uitgevoerd naar uitbouw mogelijkheden. De informatie hebben we in een beleidsmatige context geplaatst. We hebben een documentenverzameling en -analyse uitgevoerd, vijftien interviews gehouden (waarvan een deel telefonisch en een deel face-to-face) en statistische achtergrondinformatie verzameld en geanalyseerd.

- De documentenverzameling heeft zich gericht op de provincie, de vier instellingen in de basisvoorziening, gemeenten en overige relevante cultuurorganisaties. Het betreft beleidsplannen, subsidieverordeningen, werkplannen, jaarverslagen, rapporten van tevredenheidsonderzoeken, et cetera.
- De interviews zijn als volgt verdeeld:

- Een interview met een vertegenwoordiger van de provincie. Hierin is bijvoorbeeld in beeld gebracht welke doelgroepen de provincie beoogt te bereiken en op welke wijze deze doelstellingen zijn geoperationaliseerd en zijn vastgelegd in prestatieafspraken met de instellingen in de basisvoorziening.
- Vier interviews met vertegenwoordigers van de vier instellingen. Daarin is onder meer ingegaan op de wijze waarop de provinciale doelstellingen door de instellingen zijn geconcretiseerd. Ook is nagegaan welke inspanningen de instellingen doen om specifieke doelgroepen te bereiken en welke gegevens beschikbaar zijn over het daadwerkelijk bereik van doelgroepen.
- Zes interviews met vertegenwoordigers van een selectie van gemeenten waar de instellingen basisvoorziening cultuurparticipatie actief zijn. De interviews gingen over het gemeentelijke cultuurparticipatiebeleid, doelgroepen daarbinnen en de relevante organisaties die betrokken zijn bij de totstandkoming en uitvoering van dat beleid.
- Vier interviews met uitvoerende en/of intermediaire culturele instellingen (bijvoorbeeld de Cultuureducatiegroep Leiden) over beoogde en bereikte doelgroepen en welke inspanningen worden gedaan of nodig zijn om specifieke doelgroepen te bereiken.

In alle interviews is inventariserend aandacht besteed aan (eventuele) uitbouw mogelijkheden voor wat betreft doelgroepen en/of activiteiten. De interviews zijn afgenomen aan de hand van checklists.

- De verzamelde, statistische achtergrondgegevens betreffen bevolkingskenmerken en kenmerken van scholen, al dan niet in gemeenten waar de organisaties hun activiteiten op richten. Met deze achtergrondgegevens hebben we - voor zover mogelijk - de resultaten van het onderzoek naar het bereik van de basisvoorziening cultuurparticipatie in een perspectief geplaatst.

In de tweede fase van het onderzoek zijn de bevindingen uit fase 1 getoetst. We hebben de bevindingen in de periode februari – maart 2019 voorgelegd aan de instellingen van de basisvoorziening en aan enkele gemeenten die niet betrokken waren bij de eerste fase van het onderzoek. Wij hebben de reacties verwerkt in deze rapportage.

In bijlage 2 is opgenomen welke organisaties zijn geïnterviewd in het kader van de eerste fase van het onderzoek en welke organisaties betrokken zijn geweest in de tweede fase.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op het beleidskader van de basisvoorziening, landelijk, provinciaal en gemeentelijk. Hoofdstuk 3 schetst de potentiële doelgroep van de basisvoorziening, uitgesplitst naar een aantal kenmerken. De hoofdstukken 4 tot en met 7 behandelen het beoogde en gerealiseerde bereik van elk van de instellingen van de basisvoorziening. In hoofdstuk 8 schetsen we de mogelijkheden voor uitbouw van het bereik de basisvoorziening.

Wanneer we gegevens presenteren over het geografisch bereik van de basisvoorziening, is de gemeentelijke indeling van de provincie Zuid-Holland van 2018 het uitgangspunt.¹²

¹² Per 1 januari 2019 hebben een aantal gemeentelijke herindelingen plaatsgevonden. Zo zijn de gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout gefuseerd tot één gemeente Noordwijk, zijn de gemeenten Molenwaard en Giessenlanden gefuseerd tot de gemeente Molenlanden en zijn de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerlande en Strijen gefuseerd tot één gemeente Hoeksche Waard. Daarnaast behoorden in 2018 de gemeenten Leerdam en Zederik nog tot de provincie Zuid-Holland. Per 1 januari 2019 zijn deze gemeenten met de Utrechts gemeente Vianen gefuseerd tot de gemeente Vijfheerenlanden. Deze nieuwe gemeente behoort tot de provincie Utrecht.

2 Het beleidskader van de basisvoorziening

2.1 Provinciaal en landelijk beleid

2.1.1 2013-2016

Tot 2013 voert de provincie Zuid-Holland actief beleid op het gebied van cultuurparticipatie. Dat gebeurt in de periode 2009-2012 door middel van het Programma Cultuurparticipatie. Vanaf 2013 wijzigt de provincie haar beleidskoers: cultuurparticipatie wordt primair gezien als de verantwoordelijkheid van gemeenten. Wel ziet de provincie nog een taak op het gebied van tweedelijszondersteuning in lijn met 'Profiel provincies' van het IPO¹³. Volgens dat profiel hebben *'provincies bij cultuurparticipatie een rol in de tweedelijszondersteuning, in het bevorderen van de kwaliteit (consulenten) en in de regionale spreiding (toegankelijkheid)'*.¹⁴

In aansluiting op 'Profiel provincies' houdt de provincie in de periode 2013-2016 een (beperkte) basisvoorziening cultuurparticipatie in stand. Deze voorziening heeft tot doel gemeenten tweedelijszondersteuning te bieden bij de uitvoering van hun taak op het gebied van cultuurparticipatie.¹⁵ Zoals in de inleiding is aangegeven, bestaat de voorziening uit vier instellingen (Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis, Popunie en SEOP) die gemeenten ondersteunen bij hun taken op het gebied van cultuurparticipatie en vooral cultuureducatie. Zo wordt de 'onderbouw' (centrale organisatie) van de dienstverlening aan gemeenten door de provincie geborgd, ervan uitgaande dat gemeenten zelf de 'bovenbouw' (activiteiten en aanbod) zullen afnemen. Gemeenten zijn daarmee ook verantwoordelijk voor de aansturing van en het maken van prestatieafspraken met de vier instellingen van de basisvoorziening. De provincie behoudt een minimale systeemverantwoordelijkheid.

In lijn met de beperkte systeemverantwoordelijkheid van de provincie en de verantwoordelijkheid van gemeenten voor aansturing van de basisvoorziening, heeft de provincie geen prestatie-indicatoren geformuleerd voor het bereik van de basisvoorziening. Wel is het uitgangspunt dat de basisvoorziening zich vooral op de minder grote gemeenten richt.¹⁶ In deze gemeenten heeft de basisvoorziening een grotere toegevoegde waarde dan in grote gemeenten, waar een omvangrijke culturele infrastructuur aanwezig is. Zo richt Kunstgebouw zich in principe vooral op de kleinere gemeenten in het landelijk gebied (gemeenten met minder dan 30.000 inwoners).¹⁷ In deze gemeenten is de culturele infrastructuur doorgaans namelijk minder sterk dan in grotere gemeenten.

¹³ IPO. Profiel Provincies. Provincies: een eigentijds profiel. Utrecht: IPO 2010. Dit profiel is opgevolgd door Kompas 2020 (IPO 2014), waarin de in het eerdere profiel beschreven kerntaken onverkort van kracht zijn gebleven.

¹⁴ Het profiel is opgevolgd door Kompas 2020 (IPO 2014), waarin de in het eerdere profiel beschreven kerntaken onverkort van kracht zijn gebleven.

¹⁵ Provincie Zuid-Holland. Erfenis, erfgoed en erfgoed. Beleidsvisie cultureel erfgoed 2013-2016. Den Haag: Provincie Zuid-Holland 2012.

¹⁶ Uitzondering hierop is Popunie die onderdeel uitmaakt van het beleidsplan cultuur van de gemeente Rotterdam en dus in Rotterdam een grote rol vervult.

¹⁷ Provincie Zuid-Holland. Erfenis, erfgoed en erfgoed. Beleidsvisie cultureel erfgoed 2013-2016. Den Haag: Provincie Zuid-Holland 2012.

De provincie ziet cultuureducatie primair als verantwoordelijkheid van gemeenten. Daarom participeert de provincie in de periode 2013-2016 niet in de landelijke deelregeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2013-2016. Door de samenwerkende gemeenten in regio's (voormalige RAS¹⁸-regio's) is aan de landelijke regeling deelgenomen. Hierin is een beperkte taak voor Kunstgebouw geweest.

De deelregeling CmK wordt uitgevoerd door het Fonds voor Cultuurparticipatie. De regeling heeft tot doel cultuureducatie in het primair onderwijs te borgen en te versterken door:

- ontwikkeling, vernieuwing en verdieping van het curriculum en vernieuwing en verdieping van het curriculum kunstzinnige oriëntatie, leidend tot de ontwikkeling van doorgaande leerlijnen cultuureducatie;
- vergroten van vakinhoudelijke deskundigheid van leerkrachten inclusief vakdocenten en educatief medewerkers op het gebied van cultuureducatie;
- versterken van de relatie van de school met de lokale culturele en sociale omgeving ten behoeve van de kunstzinnige en culturele ontwikkeling van leerlingen.

2.1.2 Vanaf 2017

In lijn met haar ambitie om een toonaangevende provincie te zijn waar mensen met plezier wonen, werken en recreëren, continueert de provincie vanaf 2017 de basisvoorziening cultuurparticipatie. De provincie wil gemeenten ondersteunen bij hun taak op het gebied van cultuureducatie, mede waardoor kinderen en jongeren verspreid over Zuid-Holland in aanraking kunnen komen met allerlei vormen van cultuur van goede kwaliteit (zowel actief als passief, ook in landelijke gebieden). Beoogde taken zijn kennisdeling en informeren van gemeenten en scholen, ondersteunen van netwerken en dienstverlenend aanbod (bijvoorbeeld cultuureducatieve programma's).¹⁹ In het bijzonder heeft de basisvoorziening specifiek de taak het verbinden van primair onderwijs, gemeenten en culturele instellingen bij de ontwikkeling en distributie van doorlopende leerlijnen cultuureducatie.²⁰ De verantwoordelijkheid voor de aansturing van de basisvoorziening berust ook in de periode 2017-2020 bij gemeenten. Evenals in de voorliggende periode heeft de provincie geen prestatieafspraken gemaakt met de instellingen van de basisvoorziening over het bereik van doelgroepen.

De landelijke deelregeling CmK wordt in de periode 2017-2020 voortgezet. De nadruk van de regeling ligt op het verdiepen van cultuureducatie op reeds deelnemende scholen en het vergroten van het aantal deelnemende scholen. Bij deze vervolgregeling heeft de provincie afspraken gemaakt met het ministerie van OCW om via de inzet van Kunstgebouw (penvoerderschap) mogelijk te maken dat kleine gemeenten konden/ kunnen deelnemen aan het vervolg van CmK. Hiervan hebben 25 gemeenten gebruik gemaakt.²¹ Voor het penvoerderschap van Kunstgebouw zijn boekjaaruren beschikbaar gesteld. Mede met deze

¹⁸ Regionale Agenda Samenleving. In dit verband werden op uiteenlopende (sociale en culturele) thema's afspraken gemaakt tussen provincie en regio's.

¹⁹ Provincie Zuid-Holland. Beleidsvisie Cultureel Erfgoed en Basisvoorzieningen Cultuur 2017-2020. Den Haag: Provincie Zuid-Holland, 2016.

²⁰ Provincie Zuid-Holland. Factsheet verbetering subsidieregelingen & beleidstheorieën. Begrotingssubsidie Basisvoorziening Cultuurparticipatie. Den Haag: Provincie Zuid-Holland 2018.

²¹ In Zuid-Holland zijn er in totaal 8 penvoerders. In de meeste andere provincies is sprake van één penvoerder. Uitzondering hierop is de provincie Limburg, waar sprake is van 5 regio's met elk een eigen penvoerder. De provincies Drenthe en Groningen werken samen en hebben één gezamenlijk plan en één gezamenlijke penvoerder Cultuureducatie met Kwaliteit.

boekjaaruren ondersteunt Kunstgebouw de voortzetting van lokale CmK-uitvoeringsplannen in kleine en middelgrote gemeenten. Daarvoor is een overkoepelend plan ‘Verbinden en versterken. Project 2017-2020’ opgesteld. Dit overkoepelende plan is geconcretiseerd in 12 lokale/regionale uitvoeringsplannen van 25 (samenwerkende) gemeenten. Kunstgebouw is daarmee penvoerder voor CmK in 25 Zuid-Hollandse gemeenten. Als penvoerder bewaakt Kunstgebouw de kwaliteit en de voortgang van de lokale/regionale plannen.

In maart 2018 presenteert de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, in lijn met het Regeerakkoord, de beleidsbrief ‘Cultuur in een open samenleving’. Dit zijn enkele uitgangspunten in de brief.²²

- Cultuur is van en voor iedereen: cultuur heeft een intrinsieke waarde, geeft inzicht in onze identiteit en legt sociale verbanden binnen de diverse samenleving.
- Cultuur staat niet op zichzelf, maar heeft een functie over beleidsgrenzen heen. Zo heeft cultuur economische waarde, bijvoorbeeld door verbinding met de creatieve industrie en het bevorderen van toerisme. Daarnaast heeft cultuur ook maatschappelijke betekenis, door aandacht te hebben voor gevoelige thema’s in de samenleving of door maatschappelijke participatie van ouderen te bevorderen.
- Het is belangrijk dat er ruimte is voor nieuwe cultuur en makers: het is belangrijk dat er meer aandacht is voor eigentijdse cultuur, zoals ‘urban arts’, en talentontwikkeling.

Om de culturele infrastructuur te versterken worden landelijk, in overleg met provincies en steden, zestien regioprofielen opgesteld. Deze profielen moeten bijdragen aan een pluri-form cultureel aanbod. Desgevraagd heeft Gedeputeerde Staten per brief²³ aan Provinciale Staten laten weten aanknopingspunten te zien om met de basisvoorziening aan te haken op het nieuwe rijksbeleid. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om:

- via scholen bereiken van jongeren die nog niet of weinig in aanraking komen met cultuur;
- uitbouwen van de samenwerking met andere beleidssectoren, gericht op jongeren;
- ontwikkelen van talent bij jongeren en aandacht geven aan nieuwe makers/nieuwe cultuur;
- aandacht geven aan muziekonderwijs op school;
- meer scholen betrekken bij CmK.

De provincie wacht de nadere uitwerking van het rijksbeleid af, alvorens te bepalen of en waar exact financiële mogelijkheden en aanknopingspunten liggen voor de basisvoorziening cultuurparticipatie. Tegelijkertijd vraagt de provincie aan de instellingen van de basisvoorziening om de ontwikkelingen te volgen en in dit verband voorstellen te doen. Tot slot kunnen de bevindingen van dit onderzoek aanknopingspunten opleveren.

2.2 Gemeentelijk beleid

2.2.1 Inleiding

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor het inhoudelijk aansturen van de instellingen van de basisvoorziening bij gemeenten. Daarom is aan gemeenten gevraagd welke doelgroepen

²² Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018.

²³ Brief d.d. 27 september 2018, kenmerk PZH-2018-6666488944.

zij met cultuurparticipatie beogen te bereiken en welke doelgroepen volgens hen niet of in mindere mate worden bereikt. Dit biedt aanknopingspunten voor de uitbouw van doelgroepen van de instellingen van de basisvoorziening.

In het vervolg van deze paragraaf wordt beschreven wat uit deskresearch en de interviews naar voren komt ten aanzien van het gemeentelijk beleid.

2.2.2 Doelstelling van cultuurparticipatie

Gemeenten voeren cultuurbeleid. Echter in veel, vooral kleine gemeenten, is geen specifieke cultuurnota of cultuurvisie opgesteld. Cultuurparticipatie wordt in de regel wel genoemd in gemeentelijke collegeprogramma's. De doelstellingen zijn vaak breed en algemeen geformuleerd. Hoewel gemeenten in hun beleid de intrinsieke waarde van kunst & cultuur wel erkennen (zoals het belang van cultuureducatie voor de ontwikkeling van kinderen), valt op dat cultuurparticipatie vooral ook een maatschappelijke functie wordt toegedicht. Zo valt in de cultuurvisie van de gemeente Rijswijk te lezen dat *'het niet alleen meer gaat om de artistieke waarde van kunst en cultuur. Het gaat ook om wat kunst en cultuur bijdragen aan de samenleving. Aan het verbinden van mensen in een wijk, in een samenleving'*. In Rijswijk (maar ook in andere gemeenten) probeert men bijvoorbeeld via cultuurparticipatie eenzaamheid onder ouderen te verminderen.

Ook in het beleid van Alphen aan den Rijn komt de maatschappelijke functie van cultuur sterk naar voren. Deze gemeente kent (vooralsnog)²⁴ geen aparte subsidies in het kader van cultuurparticipatie. Cultuursubsidies worden toegekend op basis van hun bijdrage aan gewenste maatschappelijke effecten. Cultuur heeft in de gemeente een functie gekregen in het bevorderen van participatie van kwetsbare groepen. Het gaat hierbij onder meer om jongeren (tot 27 jaar) die kwetsbaar zijn als gevolg van laaggeletterdheid, inkomenssituatie en schooluitval. In Gouda spelen culturele activiteiten een belangrijke rol in het kader van integratie van nieuwe Nederlanders (zoals zangbijeenkomsten in het Nederlands voor statushouders). Ook krijgen Nederlandse kinderen les over integratie. In Katwijk is aan basisscholen van groep 5 en 6 een muziekvoorstelling gegeven over vluchtelingenproblematiek.

2.2.3 Beoogde doelgroepen

Gemeentelijk beleid in het kader van cultuurparticipatie richt zich in principe op alle inwoners van een gemeente. In deze rapportage beperken we ons tot de doelgroep kinderen/jongeren, omdat dit de doelgroep is van de basisvoorziening.

Vaak wordt in het beleid wel de doelgroep 'jeugd' als aparte categorie genoemd, maar de doelstellingen zijn ook in dat geval dikwijls algemeen geformuleerd. Een voorbeeld van de gemeente Katwijk: *'Bevorderen van participatie door middel van een educatief aanbod van kunst- en cultuur (waaronder muziekonderwijs) voor de jeugd, zowel binnen als buiten schooltijd'*. Soms zijn er meer specifieke doelstellingen.

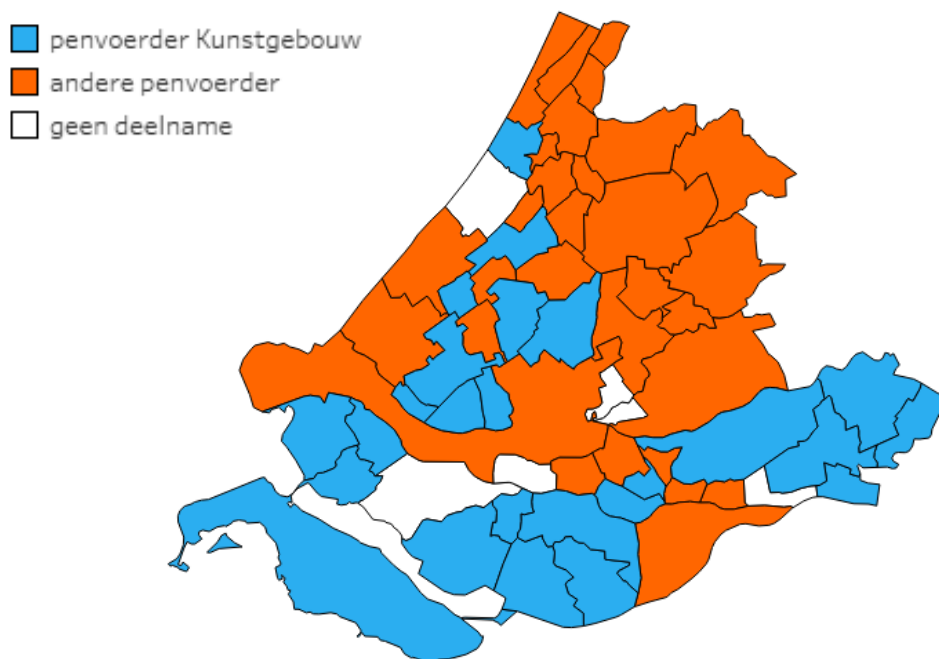
Ook in gemeenten waar cultuurnota's zijn vastgesteld, worden nauwelijks specifieke doelgroepen van cultuurparticipatie benoemd. In de cultuurnota van de gemeente Gouda is bijvoorbeeld te lezen: *'een zo groot en breed mogelijk cultuurbereik en een actieve deelname*

²⁴ In 2019 wordt een gemeentelijke cultuurvisie opgesteld, waarbij meer de nadruk zal komen te liggen op de intrinsieke waarde van kunst & cultuur.

aan cultuur en cultuureducatie'. In een SWOT-analyse van de gemeente Gouda wordt overigens wel 'beperkt bereik van jongeren en inwoners met een migrantenachtergrond' als zwakte van de culturele sector genoemd. In een aantal gemeenten (waaronder Rijswijk en Maassluis) worden 12+ jongeren als aparte doelgroep genoemd, maar er wordt binnen deze groep geen nader onderscheid gemaakt. Het gemeentelijke doel is vooral om voldoende aanbod te realiseren dat aansluit op de behoefte van deze specifieke doelgroep.

Hoewel de doelgroep van het cultuurparticipatiebeleid veelal niet is gespecificeerd, kan indirect worden vastgesteld dat leerlingen in het basisonderwijs de primaire doelgroep vormen. Dit komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in deelname aan de landelijke deelregeling CmK 2017-2020. In totaal zijn er in Zuid-Holland 20 regionale/lokale CmK-plannen van (samenwerkende) gemeenten. Met uitzondering van zes gemeenten (Albrandswaard, Capelle aan den IJssel, Hardinxveld-Giessendam, Krimpen aan den IJssel, Rotterdam en Wassenaar) nemen alle gemeenten in Zuid-Holland deel. Van de 55 deelnemende gemeenten, participeren er, zoals eerder vermeld, 25 met het Kunstgebouw als penvoerder (figuur 2.1).

Figuur 2.1 Deelname van gemeenten aan de deelregeling CmK 2017-2020

bron: Kunstgebouw

In sommige gemeenten nemen alle scholen deel aan het lokale/regionale uitvoeringsplan (zoals de gemeenten in de regio Holland Rijnland), in andere gemeenten een gedeelte van de scholen (bijvoorbeeld in Lansingerland 13 van de 22 scholen).

Dat gemeenten niet deelnemen aan de regeling, wil niet zeggen dat daar geen aandacht is voor cultuureducatie. De gemeente Capelle aan den IJssel neemt niet deel aan CmK. Niettemin is deze gemeente aandacht voor cultuureducatie. In deze gemeente is talentontwikkeling, zowel binnen als buiten de school, een van de pijlers van de cultuurnota. Hierbij wordt de link gelegd met het sociale domein. Volgens de gemeente is gebleken dat

talentontwikkeling een positieve invloed heeft op de sociale, cognitieve en emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren.²⁵

Ook zijn er gemeenten die expliciet een verbinding leggen tussen CmK en buitenschoolse cultuurparticipatie. De gemeente Pijnacker-Nootdorp bijvoorbeeld stimuleert dat meer kinderen te maken krijgen met diverse vormen van kunst en cultuur en legt verbindingen tussen het onderwijs, kinderopvang en het lokale cultuuraanbod. Dat gebeurt in aansluiting op het lokale CmK-project 'de Cultuurtrein'.

2.2.3 Gemeentelijke werkwijze en positie basisvoorziening

Met hun activiteitenaanbod vervullen de instellingen van de basisvoorziening binnen een aantal gemeenten een belangrijke eerstelijnsfunctie. De instellingen worden ingezet waar lokaal aanbod ontbreekt of kwalitatief ontoereikend is. Ook wordt op diverse manieren tweedelijnsondersteuning vanuit de instellingen geboden. Zo is Kunstgebouw betrokken bij een project om een dansschool in Maassluis kwalitatief geschikt te maken voor opname in het lokale cultuurmenu voor het onderwijs. Jeugdtheaterhuis is gevraagd om mee te denken met de nieuwe cultuurvisie van de gemeente Alphen aan den Rijn. Popunie ondersteunt het middenkader van poppodia.

Om de beoogde doelgroepen van cultuurparticipatiebeleid te bereiken, zetten gemeenten echter allereerst de lokale, culturele voorzieningen in. De inzet vanuit de basisvoorziening is vaak daaraan complementair. Inzet van lokale voorzieningen wordt gestimuleerd vanuit de deelregeling CmK (zie CmK-doelstellingen, paragraaf 2.1).

Vanuit het oogpunt van gemeenten is inzet van de lokale voorzieningen wenselijk, omdat:

- het de instandhouding van de lokale infrastructuur bevordert. Zo zet de gemeente Den Haag alleen instellingen uit Den Haag in voor cultuureducatie, omdat deze door de gemeente worden gesubsidieerd. Kinderen die muzikles krijgen van een lokale muziekvereniging worden dan ook sneller lid van die vereniging.
- lokale voorzieningen volgens gemeenten beter in de gemeenschap passen, beter kunnen aansluiten op de lokale identiteit en, vanuit hun klantenbestand, beter weten waar behoeften liggen.

Soms wordt in een gemeente gebruik gemaakt van een regionaal werkende instelling, omdat dat historisch zo gegroeid is, bijvoorbeeld Jeugdtheater Hofplein in Rotterdam die ook een locatie heeft op Goeree-Overflakkee.

2.2.4 Bereikte doelgroepen

Gemeenten hebben een beperkt beeld van welke kinderen/jongeren (en andere inwoners) met cultuurparticipatie worden bereikt. Er wordt (in kleine en middelgrote gemeenten) weinig onderzoek naar gedaan. In periodieke gemeentelijke omnibus-enquêtes komt het thema cultuurparticipatie nauwelijks aan de orde. In het verlengde daarvan hebben gemeenten ook weinig tot geen inzicht in het bereik van de instellingen van de basisvoorziening. Dat komt onder meer doordat scholen zelf afspraken met de instellingen maken over culturele ondersteuning.

²⁵ Cultuurnota Verrassend divers.

Zoals gezegd doen 55 van de 60 gemeenten mee aan CmK. Daarbij wordt opgemerkt dat de participatie binnen de deelnemende gemeenten soms tot enkele scholen beperkt is. Vooral kleine gemeenten weten welke scholen meedoen aan CmK en van welk aanbod gebruik wordt gemaakt. Grote gemeenten hebben daar minder zicht op, omdat de uitvoering van het cultuureducatiebeleid loopt via intermediaire organisaties, zoals de Cultuureducatiegroep Leiden en de CultuurSchakel in Den Haag.

Cultuureducatie vindt ook plaats buiten het kader van de basisvoorziening en CmK. Scholen maken daarover zelf afspraken met culturele instellingen. Doorgaans is hierbij sprake van geen of geringe gemeentelijke betrokkenheid. Gemeenten hebben dan ook geen zicht op welke groepen kinderen/jongeren via deze rechtstreekse contacten tussen scholen en cultuurinstellingen worden bereikt.

Gemeenten krijgen signalen van gezinscoaches en jongeren- en cultuurwerkers over groepen kinderen en jongeren die moeilijk met cultuur worden bereikt. Het gaat met name om kinderen/jongeren uit:

- gezinnen met een laag besteedbaar inkomen;
- gezinnen met een migrantenachtergrond en uit sterk-christelijke gezinnen. Deze gezinnen zijn vaak niet bekend met het aanbod of maken andere keuzes, aansluitend op de eigen culturele en/of levensbeschouwelijke identiteit.
- gezinnen waarin de ouders weinig belangstelling hebben voor cultuur. Hierdoor komt informatie over het buitenschools cultuuraanbod niet bij de kinderen/jongeren terecht.
- jongeren in de leeftijd van het voortgezet onderwijs. Dit komt doordat jongeren vaak onderwijs in een naburige gemeente volgen en daardoor minder op de eigen gemeente zijn georiënteerd. Daarnaast laten jongeren in deze leeftijdsgroep zich minder makkelijk sturen en maken zij vaak gebruik van de voorzieningen in (grotere) omliggende gemeenten.

3 De potentiële doelgroep van de basisvoorziening

3.1 Inleiding

Zoals eerder in dit rapport is aangegeven, ligt de focus van de basisvoorziening op het primair onderwijs. Tegelijkertijd vindt de provincie dat kinderen en jongeren verspreid over Zuid-Holland in aanraking moeten kunnen komen met allerlei vormen van cultuur van goede kwaliteit. Er is dus vanuit de provincie geen afbakening van de beoogde doelgroep voor de basisvoorziening voor wat betreft leeftijd, noch anderszins.

In dit rapport wordt onder de potentiële doelgroep van basisvoorziening verstaan alle kinderen en jongeren in Zuid-Holland in de leeftijd van 4 tot en met 17 jaar.²⁶ Om iets te zeggen over het bereik van de basisvoorziening hebben we in dit hoofdstuk deze groep wat betreft omvang en profiel in beeld gebracht. Vervolgens kunnen we in de volgende hoofdstukken de feitelijk bereikte kinderen/jongeren vergelijken met de gehele potentiële doelgroep. Inzicht in het profiel van kinderen/jongeren is bijvoorbeeld van belang, omdat uit het SCP-rapport 'Sport en cultuur' (2016) blijkt dat er verschillen zijn in cultuurdeelname naar achtergrondkenmerken, zoals leeftijd, opleiding, inkomen en migrantenachtergrond. Verder is de afgelopen jaren uit diverse evaluaties gebleken, dat het lastig is om scholen/kinderen met een streng christelijke achtergrond met het reguliere cultuuraanbod te bereiken.

Hoe zijn we te werk gegaan? In databestanden van CBS en SCP is op postcodeniveau²⁷ een indeling gemaakt naar achtergrondkenmerken. Dit betreft onder meer het percentage niet-westerse migranten, inkomensklasse van huishoudens (CBS)²⁸ en statusklasse (SCP).²⁹ Van de leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs is bekend uit welk postcodegebied zij afkomstig zijn. Ook is bekend wat de denominatie is van de scholen. Door de postcodegegevens van leerlingen te koppelen aan de bestanden van CBS en SCP ontstaat een beeld van de kenmerken van de woonwijken (postcode4-niveau) van de leerlingen. Kanttekening hierbij is dat er geen uitspraken kunnen worden gedaan over het profiel van de leerlingen zelf.

3.2 Geografische spreiding

Er zijn in Zuid-Holland 580.100 kinderen/jongeren in de leeftijd van 4 tot en met 17 jaar. Deze groep hebben we opgesplitst in de groep 4 tot en met 12 jaar (basisschoolleeftijd) en de groep 13 tot en met 17 jaar (voortgezet onderwijsleeftijd). Er zijn circa 368.400 kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar. Ongeveer 18% van deze kinderen woont in

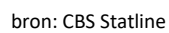
²⁶ De potentiële doelgroep betreft dus het geheel van beoogde, bereikte en nieuwe doelgroepen.

²⁷ Hierbij gaat het om het numerieke deel van de postcode.

²⁸ Er is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens. Voor gegevens over het aandeel niet-westerse migranten is dat 1 januari 2017, voor gegevens over inkomen is dat 1 januari 2015. Aangenomen wordt dat deze gegevens nog voldoende representatief zijn voor de huidige situatie.

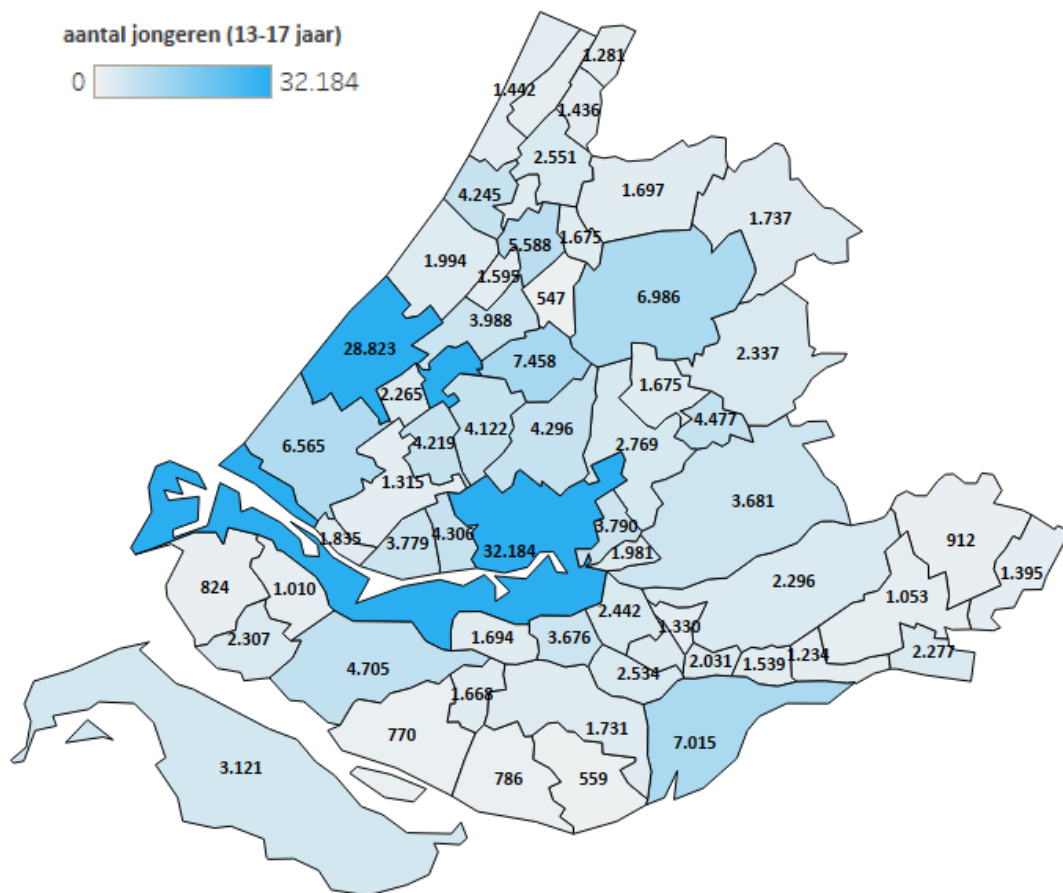
²⁹ Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft per wijk in Nederland een zogenoemde statusscore berekend. Deze scores geven aan hoe de sociale status van een wijk is in vergelijking met andere wijken in Nederland. De score is gebaseerd op de opleiding, het inkomen en de arbeidsmarktpositie van de inwoners. De scores zijn in vier kwartielen verdeeld waarbij het eerste kwartiel de laagste 25% scores betreffen. Er is uitgegaan van de statusscores over 2016.

Figuur 3.1 Geografische spreiding kinderen (4 tot en met 12 jaar) in Zuid-Holland, 2018, absoluut

14

Figuur 3.2 **Geografische spreiding jongeren (13 tot en met 17 jaar) in Zuid-Holland, 2018, absoluut**

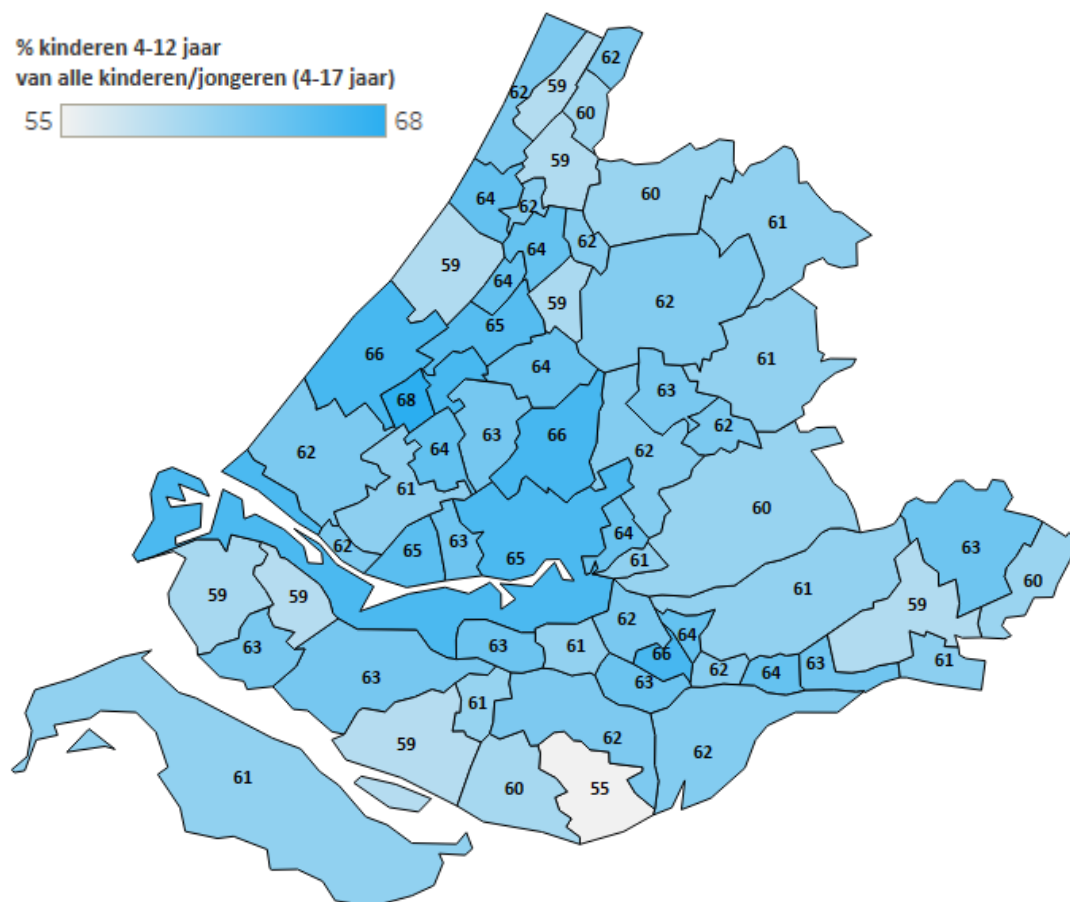
bron: CBS Statline

3.3 Leeftijdsgroepen

De ruim 580.100 kinderen en jongeren (4 tot en met 17 jaar) zijn gelijkmatig over de verschillende leeftijden verdeeld. Van de kinderen/jongeren valt 63% in de leeftijdscategorie 4 tot en met 12 jaar. Grofweg komt dit overeen met de basisschoolleeftijd.³⁰ In de Zuid-Hollandse gemeenten varieert het percentage 4 tot en met 12-jarigen van 55% in Cromstrijen tot 67% in Rijswijk (figuur 3.3).

³⁰ Bij de start van groep 8 is een kind doorgaans 11 jaar en wordt in de loop van het schooljaar 12 jaar. Geschat wordt dat op 1 januari de verdeling van de 12-jarigen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs ongeveer 50-50 is.

Figuur 3.3 Aandeel 4- tot en met 12-jarigen van het totaal aantal kinderen/jongeren in Zuid-Holland (4 tot en met 17 jaar), 2018, percentage

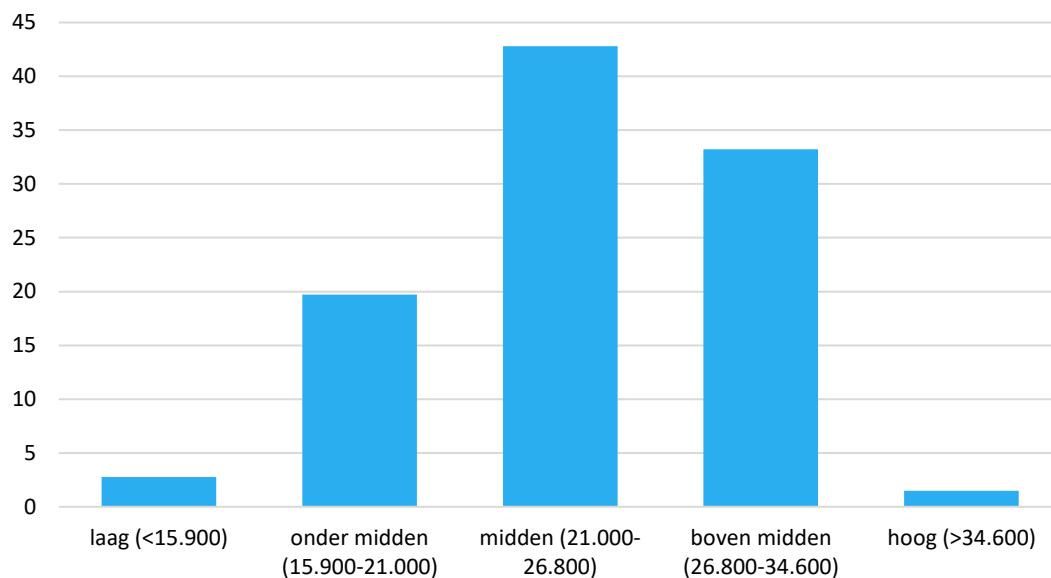
bron: CBS Statline; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

3.4 Sociaal-economische kenmerken

Figuur 3.4 geeft de verdeling van het mediane besteedbare inkomen van huishoudens weer in de woonwijken van de leerlingen.³¹ Vanwege de leesbaarheid noemen we dit in het vervolg van dit rapport het inkomensprofiel van de woonwijk (niveau postcode-4). Wat betreft het inkomensprofiel is sprake van een normale verdeling, waarbij het grootste aandeel woonwijken een gemiddeld mediaan besteedbaar inkomen heeft. Er zijn geen opvallende verschillen tussen woonwijken van leerlingen uit het basisonderwijs en leerlingen uit het voortgezet onderwijs.

³¹ Peildatum van het aantal leerlingen per woonwijk (niveau postcode-4) is 1 oktober 2017.

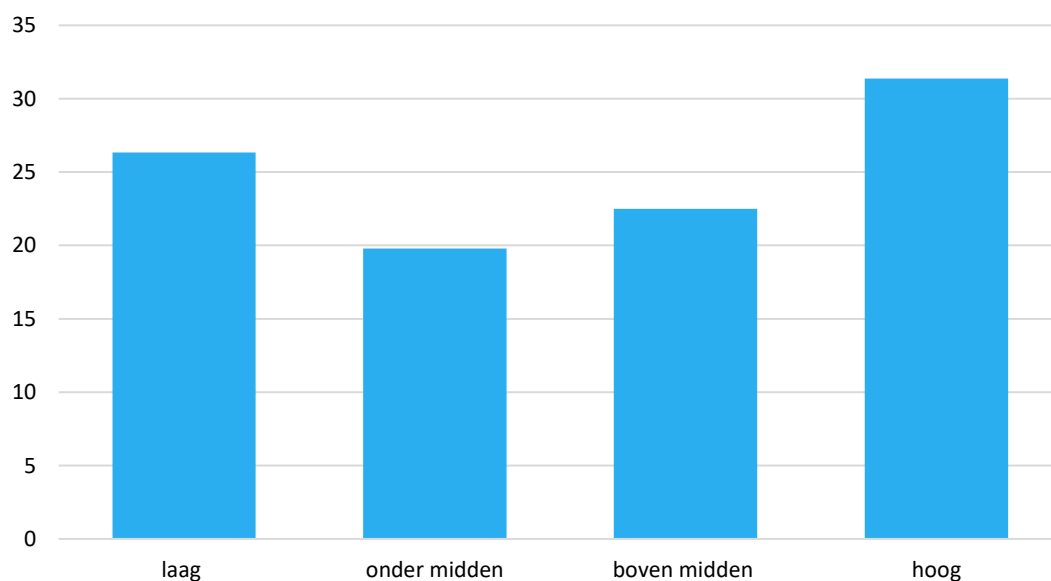
Figuur 3.4 Verdeling leerlingen primair en voortgezet onderwijs naar inkomensprofiel van de woonwijk in Zuid-Holland, 2017, percentage

bron: CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Figuur 3.5 laat zien hoe de sociale status (ontleend aan het SCP) is verdeeld tussen de woonwijken van leerlingen primair en voortgezet onderwijs in Zuid-Holland. De meeste leerlingen in Zuid-Holland wonen of in wijken met de hoogste 25% statusscores (circa 31%) of in wijken met de laagste 25% statusscores (circa 26%). Er zijn geen opvallende verschillen tussen woonwijken van leerlingen uit het basisonderwijs en leerlingen uit het voortgezet onderwijs.

Figuur 3.5 Verdeling kwartielen leerlingen primair en voortgezet onderwijs naar statusscores van de woonwijk in Zuid-Holland, 2017, percentage

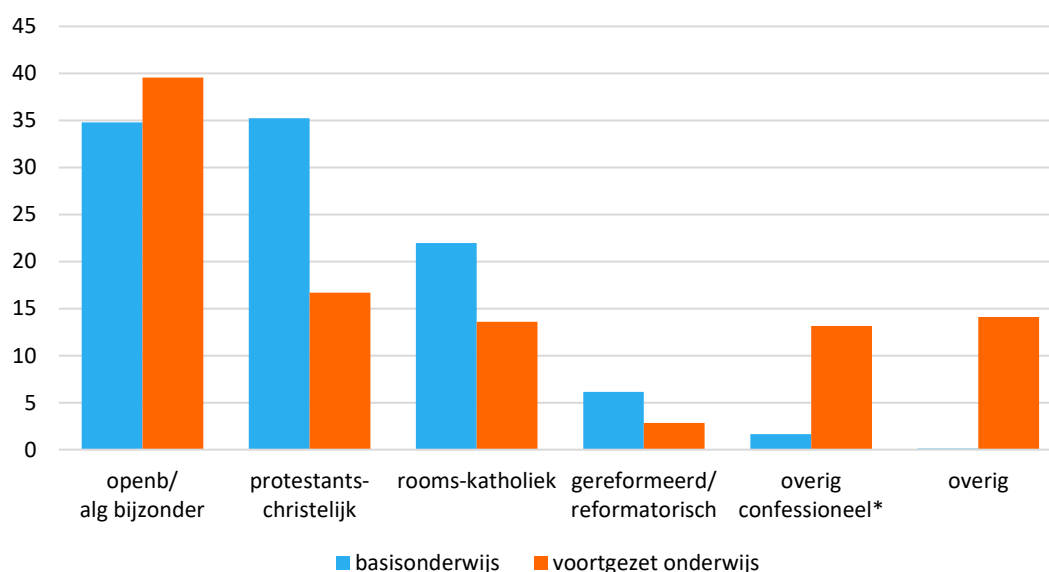

bron: CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

3.5 Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

Uit figuur 3.6 blijkt dat de basisschoolleerlingen overwegend naar een openbare/algemeen bijzondere of een protestants-christelijke of een rooms-katholieke school gaan (beide 35%). In het voortgezet onderwijs gaat het merendeel van de leerlingen naar een openbare/algemeen bijzondere school (40%). Aangenomen wordt dat de keuze voor een school in het voortgezet onderwijs minder wordt bepaald door de denominatie van de school dan in het basisonderwijs.

Figuur 3.6 Verdeling leerlingen primair en voortgezet onderwijs naar denominatie van de school in Zuid-Holland, 2017, percentage

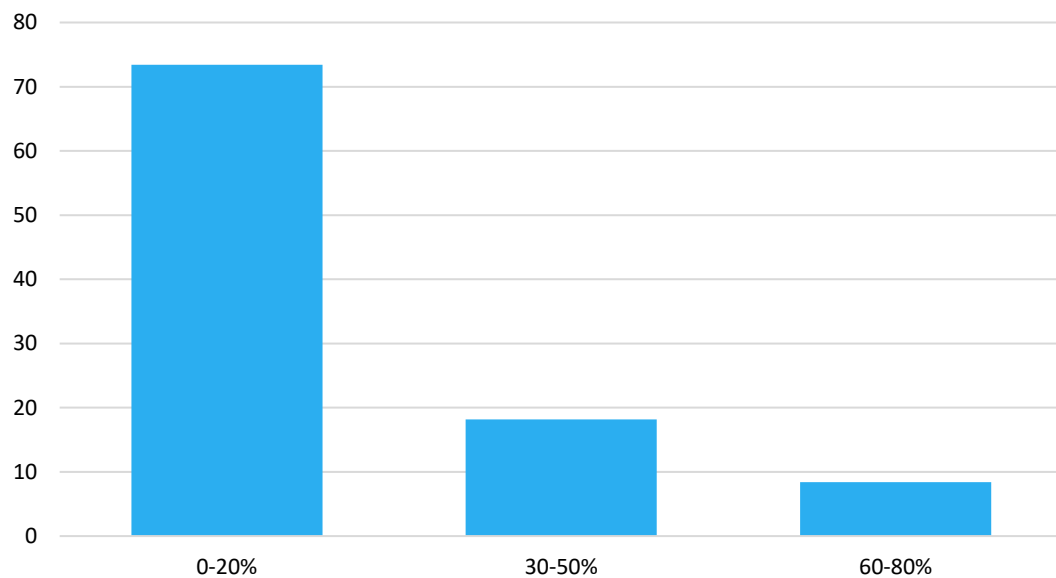
* De leerlingen in de categorie 'overig confessioneel' betreft leerlingen op scholen met zowel rooms-katholiek als openbaar onderwijs. Daarnaast worden ook scholen op islamitische en antroposofische grondslag tot de categorie 'overig confessioneel' gerekend.

bron: DUO; bewerking: data-adviesbureau Tympan

In 2017 heeft circa 20% van de Zuid-Hollandse bevolking een niet-westerse migrantenachtergrond. 73% van de leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs woont in een wijk (niveau postcode-4) waarin het percentage niet-westerse migranten onder of op het provinciale gemiddelde ligt.³² Er zijn geen opvallende verschillen tussen woonwijken van leerlingen uit het basisonderwijs en leerlingen uit het voortgezet onderwijs.

³² De percentages zijn door het CBS afgerond op tientallen. De categorie 0-20% heeft betrekking op percentages die lopen van 0 tot 25%, de categorie 30-50 heeft betrekking op percentages die lopen van 25-55% en de categorie 60-80% op percentages van 55% en hoger.

Figuur 3.7 **Verdeling leerlingen primair en voortgezet onderwijs naar aandeel* niet-westerse migranten in de woonwijk in Zuid-Holland, 2017, percentage**

*Bij de weergegeven categorieën is sprake van afronding. Zo valt 24% binnen de categorie 0-20% en 25% en hoger in de categorie 30-50%.

bron: CBS

4 Het bereik van de basisvoorziening: Kunstgebouw

4.1 Inleiding

Kunstgebouw zet zich in om de professionaliteit van basisscholen, gemeenten en culturele instellingen op het gebied van cultuureducatie te vergroten. Dat doet Kunstgebouw door het ontwikkelen en organiseren van trainingen, het opzetten en onderhouden van netwerken en het coördineren van lokale en regionale educatieve projecten. Daarnaast biedt Kunstgebouw cultuur educatieve programma's voor het basisonderwijs.

In tabel 4.1 en figuur 4.1 is de inkomstenontwikkeling van Kunstgebouw weergegeven. Vanaf 2014 is de provinciale subsidie constant. De overige inkomsten zijn vanaf 2016 gestegen.

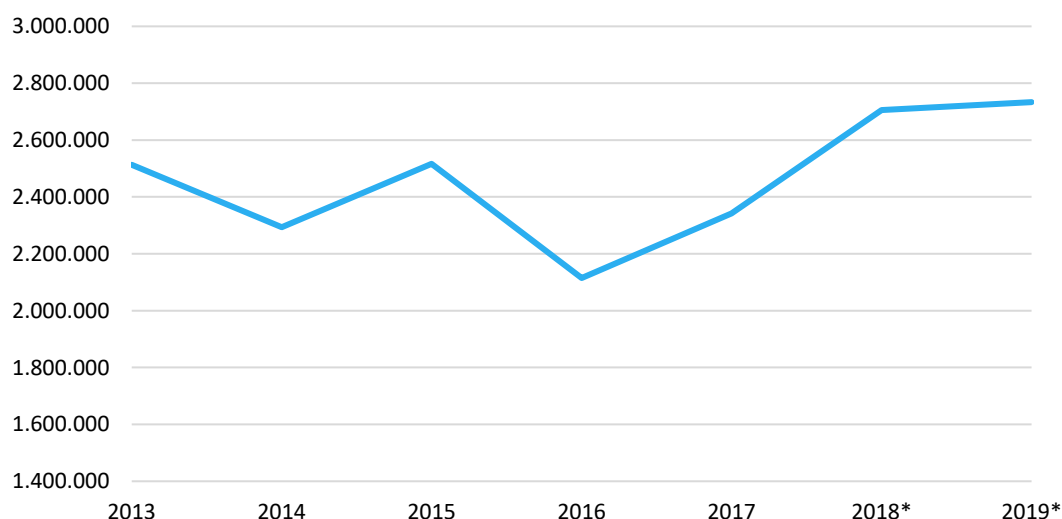
Tabel 4.1 Financiering Kunstgebouw, 2013-2019, euro's

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
subsidie pzh	1.534.950	1.200.000	1.222.200	1.222.200	1.222.200	1.222.200	1.222.200
overig	978.068	1.093.661	1.294.624	892.686	1.120.116	1.483.937	1.511.240
totaal	2.513.018	2.293.661	2.516.824	2.114.886	2.342.316	2.706.137	2.733.440

*Betreft begrote bedragen

bron: Kunstgebouw

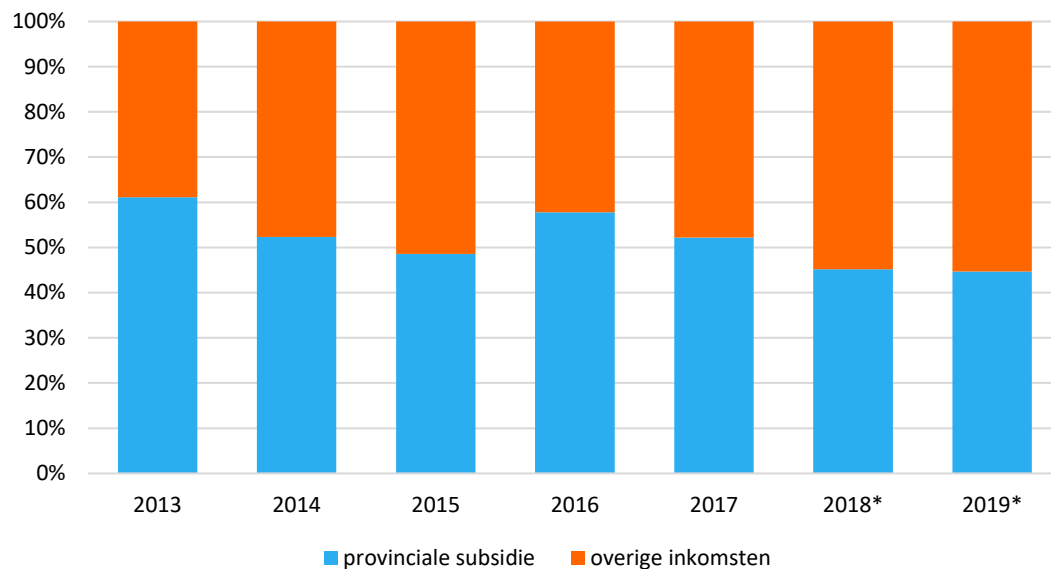
Figuur 4.1 Inkomstenontwikkeling Kunstgebouw, 2013-2019, euro's

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

De overige inkomsten betreffen vooral deelnemersbijdragen van scholen voor Kijk|Kunst en Doe|Kunst, vanaf 2017 subsidies van het Fonds voor Cultuurparticipatie en bijdragen van gemeenten voor het penvoerderschap van CmK. Het aandeel overige inkomsten varieert van 39% in 2013 tot 55% in 2017 en 2018 (figuur 4.2).

Figuur 4.2 Verhouding tussen provinciale subsidie en overige inkomsten, 2013-2019, percentage

* Volgens begroting

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

4.2 Beoogde doelgroepen

- **Algemeen**

Kunstgebouw richt zich op alle betrokkenen bij cultuuronderwijs: scholen en schoolbesturen, groepsleerkrachten, docenten, vakkrachten, kunstenaars, culturele instellingen, opleidingen en gemeenten. Daarbij worden de leerlingen als de directe doelgroep beschouwd, de overige actoren als indirecte doelgroepen.

- **Geografische spreiding**

Kunstgebouw geeft aan zich binnen Zuid-Holland vooral te richten op gemeenten tot 60.000 inwoners in het landelijk gebied. Dit zijn gemeenten met een doorgaans minder sterke culturele infrastructuur.

- **Leeftijdsgroepen**

Kunstgebouw richt zich op de leeftijdsgroep van het primair onderwijs (4 tot en met 12 jaar).

- **Sociaal-economische kenmerken**

In dit verband zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd.

- **Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond**

In dit verband zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd.

Tabel 4.2 biedt inzicht in de ontwikkeling van het beoogde aantal te bereiken leerlingen en deelnemers aan bijeenkomsten in de periode 2014-2019.³³ Over het geheel genomen is het beoogde bereik in 2019 aanzienlijk lager dan in 2014. In percentages: leerlingen Kijk|Kunst

³³ De gegevens over het aantal leerlingen kunnen voor 2013 niet worden uitgesplitst naar Kijk|Kunst en Doe|Kunst. Daarom blijven de cijfers over 2013 buiten beschouwing.

-16%, leerlingen Doe|Kunst -11%, deelnemers scholing -47%. De daling van het aantal beoogde leerlingen is volgens Kunstgebouw onder meer het gevolg van het teruglopend leerlingenaantal als gevolg van krimp.

Vanaf 2016 is alle scholing en training onder de noemer van Kunstgebouw|Academie samengevat en is het aanbod uitgebreid. Hierbij is een duidelijke relatie gelegd met CmK. Om cultuureducatie te bevorderen op scholen die niet meedoen met CmK, worden workshops en inspiratiebijeenkomsten georganiseerd

Tabel 4.2 Beoogd bereik leerlingen Kijk|Kunst en Doe|Kunst en deelnemers scholing en netwerkbijeenkomsten, 2014-2019*, absoluut

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
leerlingen Kijk Kunst	66.000	64.000	61.500	60.509	55.694	55.063
leerlingen Doe Kunst	14.800	14.000	13.500	14.710	13.688	13.168
deelnemers scholing	300	350	175	180	160	160
deelnemers netwerkbijeenkomsten	90	90	90	125	125	90

* Het gaat hierbij om schooljaren en niet om kalenderjaren. 2014 heeft betrekking op schooljaar 2013-2014, 2015 op schooljaar 2014-2015 etc.

bron: Kunstgebouw

4.3 Activiteiten en werkwijze

De activiteiten van Kunstgebouw die met provinciale middelen worden uitgevoerd, zijn grofweg als volgt onder te verdelen:

- Educatieve programma's aan het primair onderwijs. Kijk|Kunst is gericht op receptieve cultuurparticipatie. Dit zijn voorstellingen (dans, theater, muziek en beeldende kunst) geselecteerd uit het professionele aanbod uit heel Nederland. De voorstellingen komen op school of in het lokale theater. In de voorstellingen komen verschillende maatschappelijke thema's aan bod: van onderwerpen als 'stoer doen' en 'bang zijn' in de voorstelling 'Woeste Willem' voor groep 1-2, tot 'vriendschap' en 'geheimen in oorlogstijd' in de voorstelling 'Oorlogsgeheimen' voor groep 7-8. In de activiteiten 'beeldende kunst' leren kinderen onder meer betekenis te geven aan beeldende kunst door erover te praten en door zelf kunst te maken.
Doe|Kunst is gericht op actieve participatie. De projecten van Doe|Kunst worden door Kunstgebouw ontwikkeld samen met kunstenaars, theatermakers en muzikanten uit heel Nederland. Leerkrachten adviseren Kunstgebouw, zodat de projecten goed aansluiten bij de belevingswereld van leerlingen. De projecten sluiten aan op de kerndoelelen kunstzinnige oriëntatie en de criteria van de overheid voor CmK.
- Trainingen, cursussen en inspiratiebijeenkomsten voor scholen, gemeenten en culturele organisaties onder de noemer van Kunstgebouw|Academie. Voor een groot deel heeft deze scholing een relatie met CmK, zoals de opleiding van interne cultuurcoördinatoren (ICC-ers).
- Netwerken en informeren door middel van het organiseren van kennisnetwerken en -bijeenkomsten en door het uitbrengen van publicaties.
- CmK: penvoerderschap, coördinatie en verantwoording aan het Fonds voor Cultuurparticipatie voor 25 gemeenten in Zuid-Holland (figuur 2.1 en figuur 4.8). Kunstgebouw

ondersteunt de lokale coördinatoren door begeleiding in werkoverleggen, deelname aan stuurgroepen, advisering en het organiseren van provinciale bijeenkomsten. Daarnaast vindt kennisdeling plaats door middel van zogenaamde kennis- en praktijkateliers.

4.4 Bereikte doelgroepen

4.4.1 Algemeen/aantal deelnemers

Tabel 4.3 laat zien hoeveel deelnemers en gemeenten met de activiteiten feitelijk zijn bereikt. Het aantal bereikte leerlingen daalt in de periode 2014-2018. Deze daling is mede het gevolg van bevolkingskrimp en het feit dat CmK stimuleert dat lokaal aanbod wordt ingezet voor cultuureducatie. De komende jaren wil Kunstgebouw zich verder inspannen om scholen en het aanbod van lokale culturele instellingen samen te brengen.

Tabel 4.3 Bereik van activiteiten Kunstgebouw, 2014-2018*, absoluut

	2014	2015	2016	2017	2018
leerlingen Kijk Kunst	66.376	63.081	61.272	60.010	55.427
leerlingen Doe Kunst	14.616	13.693	13.469	14.697	13.533
deelnemers scholing	371	350	244	196	n.b.
deelnemers netwerkbijeenkomsten	98	90	40	92	n.b.

* Het gaat hierbij om schooljaren en niet om kalenderjaren. 2014 heeft betrekking op schooljaar 2013-2014, 2015 op schooljaar 2014-2015 etc.

bron: Kunstgebouw

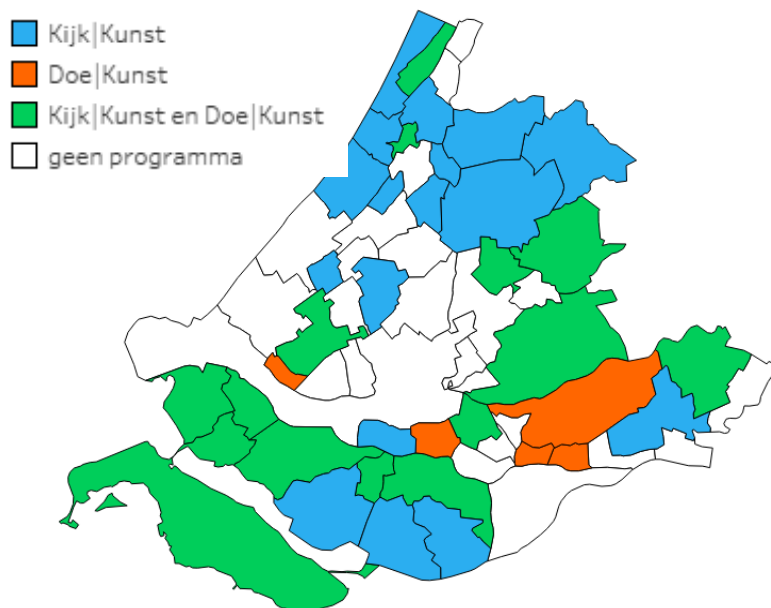
De projecten van Kijk|Kunst voor de verschillende leerjaren vormen een doorlopende leerlijn. Scholen die meedoen met Kijk|Kunst doen in principe jaarlijks in elk leerjaar een project. Kunstgebouw bereikt in 2018 met Kijk|Kunst 55.427 basisschoolleerlingen. Wanneer we de steden Den Haag en Rotterdam niet meerekenen (vanwege het eigen aanbod aan cultuureducatie), dan bereikt Kunstgebouw in 2018 met Kijk|Kunst circa 24% van de basisschoolleerlingen in Zuid-Holland.

4.4.2 Geografische spreiding

Zuid-Holland telt in 2018 60 gemeenten. De twee grote steden, Den Haag en Rotterdam, hebben hun eigen voorzieningen. Er zijn zes steden met meer dan 90.000 inwoners. Deze zes steden hebben de mogelijkheid hun eigen penvoerderschap voor CmK te organiseren. Kleinere gemeenten die rondom deze zes steden liggen, worden daarbij betrokken en maken gebruik van die dienstverlening. Als gevolg van die situatie ligt op dit moment de focus van Kunstgebouw op het overgebleven gebied, de zogenaamde witte vlekken. Kunstgebouw zorgt dat scholen in deze gebieden zo goed mogelijk worden bediend.

In het schooljaar 2017-2018 maken scholen in 37 gemeenten (62% van het totaal aantal gemeenten) gebruik van Kijk|Kunst en/of Doe|Kunst. In 15 gemeenten (25% van het totaal aantal gemeenten) worden beide programma's afgenomen (figuur 4.3).

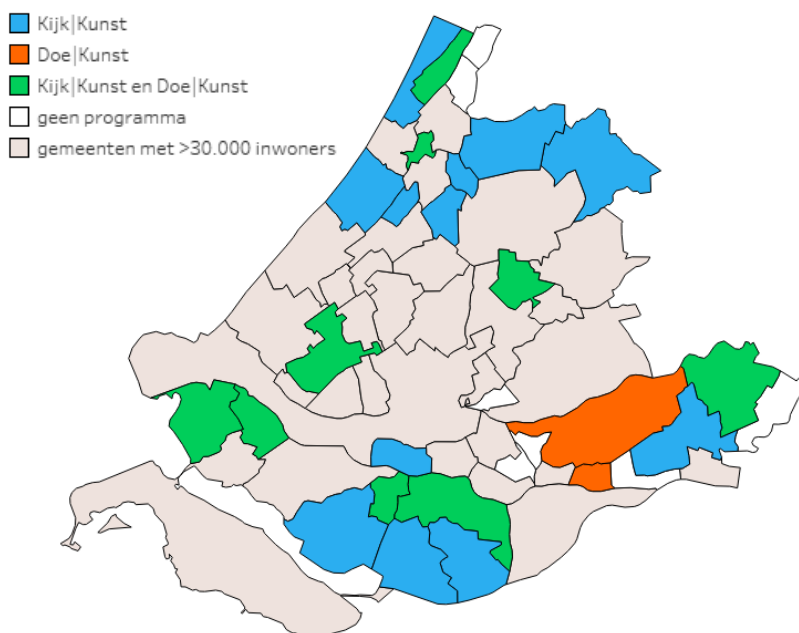
Figuur 4.3 Bereikte gemeenten met Kijk|Kunst en Doe|Kunst, schooljaar 2017-2018

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympan

Van de 37 gemeenten met Kijk|Kunst en/of Doe|Kunst behoren er 22 tot de doelgroep 'gemeenten met minder dan 30.000 inwoners' (figuur 4.4). Zuid-Holland heeft in totaal 30 gemeenten met minder dan 30.000 inwoners. Van deze gemeenten wordt dus 77% met één of beide educatieve programma's bereikt.

Figuur 4.4 Bereikte gemeenten <30.000 inwoners* met Kijk|Kunst en Doe|Kunst, schooljaar 2017-2018

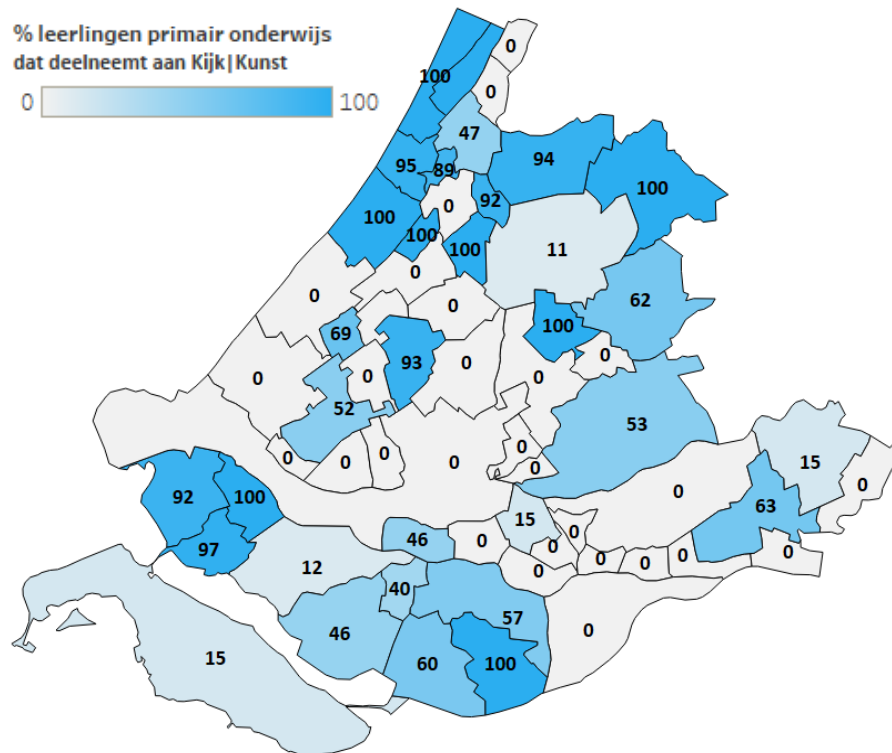

*Omdat de provincie primair de focus legt op gemeenten met <30.000 inwoners, is er in deze figuur voor gekozen om het bereik onder deze gemeenten weer te geven en niet de gemeenten met <60.000 inwoners.

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympan

Figuur 4.5 laat per gemeente zien welk percentage leerlingen van het primair onderwijs met Kijk|Kunst wordt bereikt. In 32 gemeenten is Kunstgebouw met dit project actief. In een kwart van die gemeenten worden alle leerlingen bereikt.

Figuur 4.5 Bereik leerlingen primair onderwijs met Kijk|Kunst, schooljaar 2017-2018, percentage

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Figuur 4.6 betreft het project Doe|Kunst. In 20 gemeenten is Kunstgebouw met dit project actief. De gemeenten met het grootste bereik zijn Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne. In Brielle worden alle leerlingen bereikt. De dekkingsgraad van Doe|Kunst is lager dan van Kijk|Kunst. Dit geldt voor het aantal deelnemende gemeenten, maar voor ook het percentage deelnemende leerlingen binnen deze gemeenten.

% leerlingen primair onderwijs dat deelneemt aan Doe | Kunst

0 100

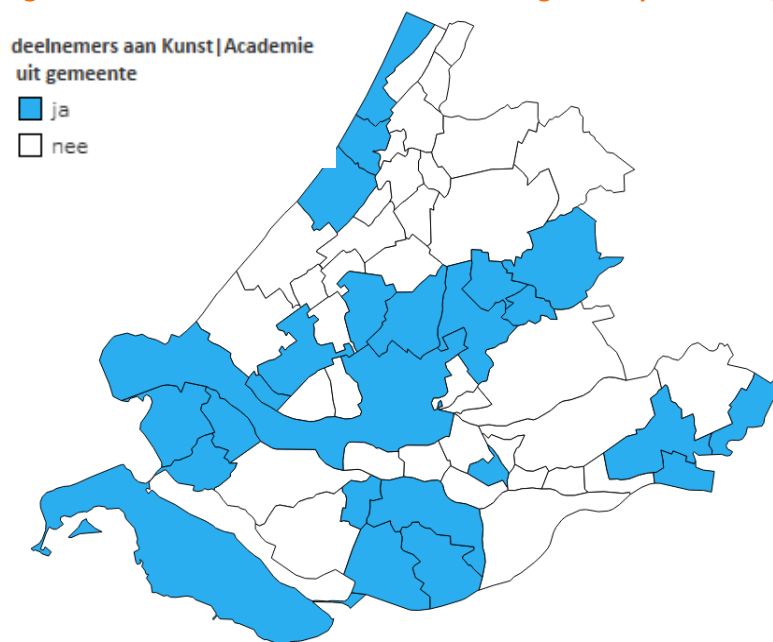
The map displays the percentage of primary school students participating in the 'Doe | Kunst' program across various municipalities in the Netherlands. The color scale ranges from 0 (light blue) to 100 (dark blue). The following table lists the percentages for the municipalities shown on the map:

Municipality	Percentage
Amsterdam	92
Rotterdam	80
Utrecht	100
Den Haag	65
Almere	35
Leeuwarden	51
Groningen	10
Assen	8
Enschede	24
Arnhem	12
Nijmegen	9
Amstelveen	25
Haarlem	6
Haarlemmermeer	3
Diemen	1
Hoofddorp	15
Veldhoven	11
Boxtel	1
Geen	0

Investeren in relaties met scholen en gemeenten is van belang, maar vanwege de provinciale bezuinigingen bij de invoering van de basisvoorziening zijn de mogelijkheden voor inzet van menskracht en middelen om gesprekken te voeren beperkt, aldus Kunstgebouw. Kunstgebouw ziet kansen om expertise op het gebied van logistiek en coördinatie in te zetten voor duurzame samenwerking tussen lokale aanbieders en scholen. Kunstgebouw constateert dat het lokale aanbod is toegenomen in een aantal regio's, maar dat aanbieders moeite hebben om structurele samenwerkingsverbanden met scholen aan te gaan. Het gaat vaak over kleine instellingen en ZZP'ers met zeer beperkte organisatiecapaciteit. Vraaggericht werken blijkt voor hen in de praktijk lastig.

In schooljaar 2017-2018 hebben 616 leerkrachten van 71 scholen scholing gevolgd aan de Kunstgebouw|Academie. Dat is 17% van de 426 basisscholen in Zuid-Holland. Daarnaast hebben 40 medewerkers van 12 culturele instellingen gebruik gemaakt van de Kunstgebouw|Academie. Figuur 4.7 laat zien uit welke gemeenten de deelnemers afkomstig zijn.

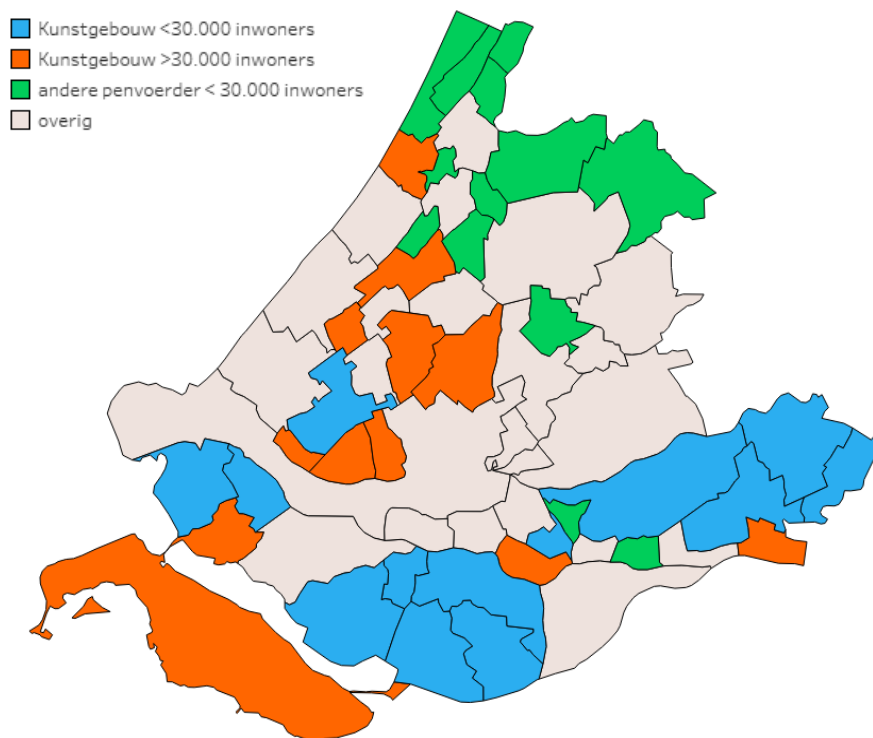
Figuur 4.7 Herkomst deelnemers Kunstgebouw|Academie, schooljaar 2017-2018

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Van de 25 gemeenten waarvoor Kunstgebouw penvoerder is voor CmK hebben er 13 minder dan 30.000 inwoners. Dit is 43% van het totaal aantal gemeenten met minder dan 30.000 inwoners (figuur 4.8).

Figuur 4.8 Deelname CmK onder penvoederschap Kunstgebouw, schooljaar 2017-2018

bron: Kunstgebouw; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Voor versterking van CmK en de uitbouw van doelgroepen is volgens Kunstgebouw een integrale benadering met één provinciale steunfunctie nodig. Deze moet een centrale opdracht voor de uitvoering van CmK krijgen, vergelijkbaar met andere provincies. Dit is belangrijk om versnippering tegen te gaan. Er is eenduidig beleid nodig van rijksoverheid, landelijke fondsen en provincie, aldus Kunstgebouw.

4.4.3 Leeftijdsgroepen

Vrijwel alle leerlingen die met Kijk|Kunst en Doe|Kunst worden bereikt, hebben de basisschoolleeftijd. Omdat Kunstgebouw doorlopende leerlijnen voor het basisonderwijs ontwikkelt, worden alle leeftijdsgroepen (4 tot en met 12 jaar; groep 1 tot en met 8) binnen het basisonderwijs bereikt.

Een klein gedeelte van het bereik van Kunstgebouw betreft leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs. Mogelijk is een deel van deze kinderen ouder dan 12 jaar. Het betreft een zeer klein percentage van het totaal aantal bereikte leerlingen (0,3%).

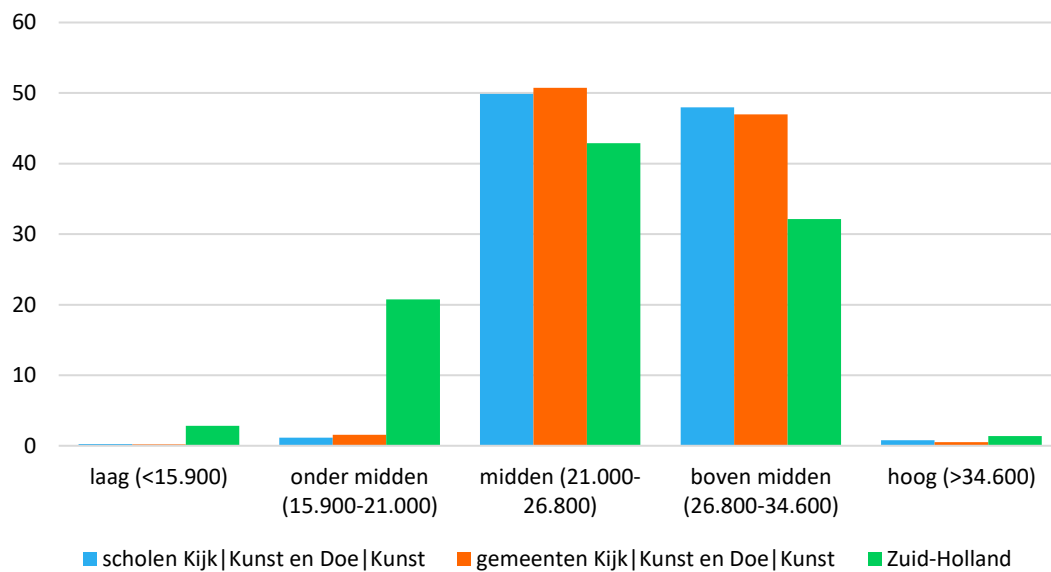
Kunstgebouw bereikt verder, sinds de vorming van de basisvoorziening, geen leerlingen meer in het voortgezet onderwijs. Dit is destijds een bewuste keuze geweest. Er zijn wel plannen om vanaf 2019 te gaan samenwerken met VMBO-scholen. Deze samenwerking zal vooralsnog beperkt zijn. Het zal gaan om ondersteuning en advies bij het opstellen van de aanvraag voor deelname aan landelijke regelingen en om ondersteuning en advies bij de uitvoering van de ingediende plannen.

4.4.4 Sociaal-economische kenmerken

Per school in het primair onderwijs is van de leerlingen bekend in welke wijken (niveau potscode-4) zij wonen. Van deze wijken is het sociaal-economisch profiel bekend (mediaan besteedbaar inkomen en sociale status). Wij hebben van de gemeenten die Kijk|Kunst en/of Doe|Kunst afnemen, het sociaal-economisch profiel van de woonwijken van de leerlingen (niveau postcode-4) van deelnemende scholen vergeleken met het sociaal-economisch profiel van alle woonwijken in deze gemeenten. Uit figuren 4.9 en 4.10 blijkt dat die redelijk overeenkomen (vergelijk de blauwe en oranje kolommen).

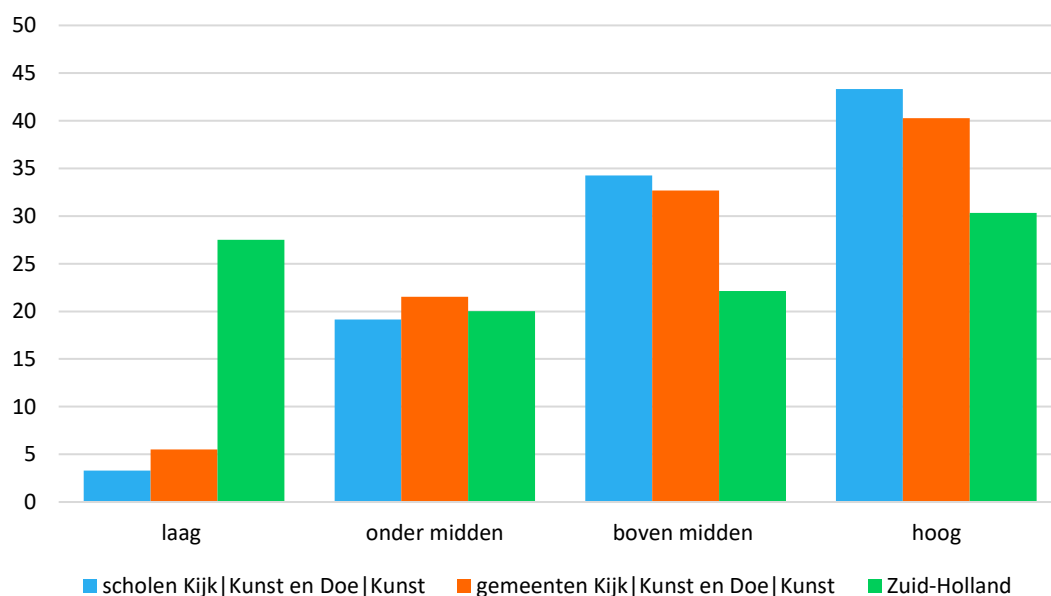
Wanneer we het sociaal-economisch profiel van de woonwijken van leerlingen op deelnemende scholen vergelijken met het profiel van alle woonwijken in Zuid-Holland ontstaat een ander beeld. Met Kijk|Kunst en Doe|Kunst worden verhoudingsgewijs minder leerlingen bereikt uit de wijken met een profiel 'laag inkomen' en 'lage sociale status' (vergelijk de blauwe en groene kolommen). De plausibele verklaring hiervoor is dat Kunstgebouw niet of nauwelijks in grotere gemeenten actief is. In deze gemeenten zijn verhoudingsgewijs meer wijken met een profiel 'laag inkomen' en 'lage sociale status'.

Figuur 4.9 Verdeling van de leerlingen naar inkomensprofiel van de woonwijk, schooljaar 2017-2018, percentage

bron: Kunstgebouw, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Figuur 4.10 Verdeling van de leerlingen naar profiel sociale status van de woonwijk, schooljaar 2017-2018, percentage

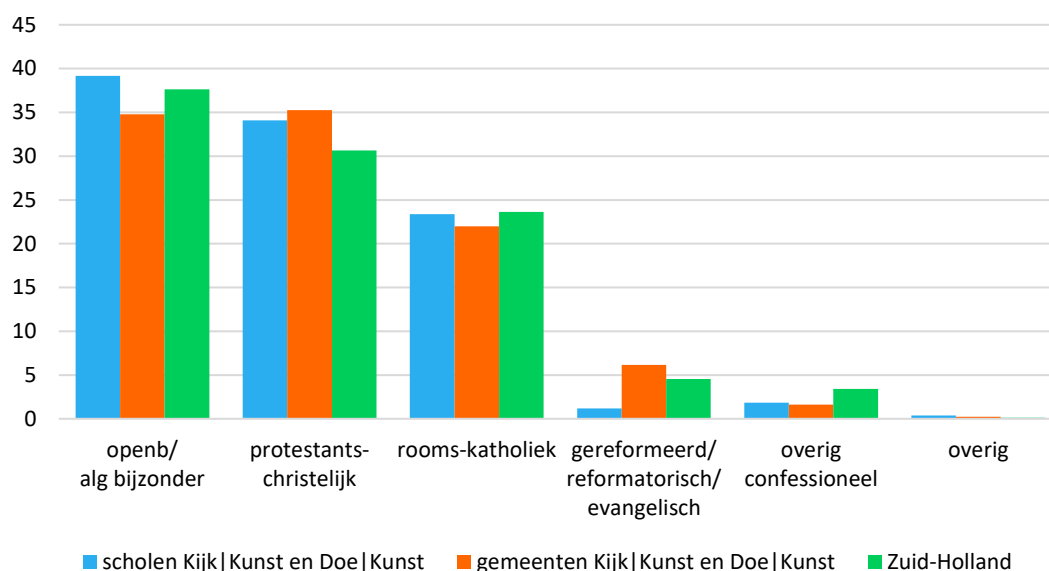
bron: Kunstgebouw, SCP; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

4.4.5 Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

Van de scholen in het primair onderwijs is de denominatie bekend. Figuur 4.11 biedt inzicht in de verdeling van het aantal leerlingen naar denominatie van de school. In de gemeenten die meedoen aan Kijk|Kunst en/of Doe|Kunst worden verhoudingsgewijs (iets) meer leerlingen van openbare/algemeen bijzondere en rooms-katholieke scholen met Kijk|Kunst

en/of Doe|Kunst bereikt. Leerlingen van vooral gereformeerde/reformatorische/evangelische scholen zijn juist ondervertegenwoordigd.

Figuur 4.11 Verdeling van de leerlingen naar denominatie van de school, schooljaar 2017-2018, percentage

bron: Kunstgebouw, DUO; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Wanneer niet wordt gekeken naar bereikte leerlingen maar naar deelnemende scholen, blijkt dat Kunstgebouw ongeveer twee derde van de openbare/algemeen bijzondere, protestants-christelijke of rooms-katholieke scholen bereikt in de gemeenten waarin Kunstgebouw actief is met Kijk|Kunst en/of Doe|Kunst. Dit geldt slechts voor 14% van gereformeerde/reformatorische/evangelische scholen. Kunstgebouw bereikt met de educatieve programma's geen scholen met een antroposofische, islamitische of hindoeïstische denominatie.

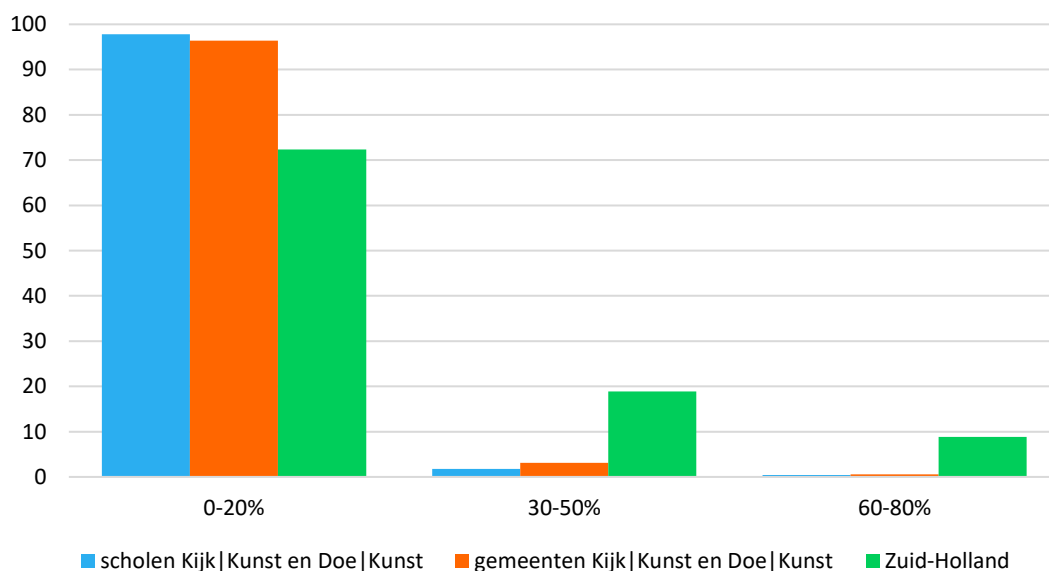
Er is een analyse uitgevoerd om in beeld te brengen of er, ten aanzien van het bereik van Kunstgebouw, een verband bestaat tussen de sociale status van de woonwijken van de bereikte leerlingen enerzijds en de denominatie van deelnemende scholen anderzijds. Kunstgebouw bereikt verhoudingsgewijs minder leerlingen uit woonwijken met de sociale status 'laag' en meer leerlingen uit woonwijken met de sociale klasse 'hoog' in vergelijking met alle leerlingen uit Zuid-Holland. Dit geldt voor alle denominaties. De verdeling naar sociale status van leerlingen van scholen waar Kunstgebouw actief is, is daarentegen vergelijkbaar met de verdeling van alle leerlingen in de gemeenten waar Kunstgebouw actief is. Hieruit volgt dat vooral de bevolkingssamenstelling van de gemeenten waarin Kunstgebouw actief is van invloed is op de achtergrond van de bereikte leerlingen.

Kunstgebouw bereikt minder scholen met een gereformeerde/reformatorische denominatie. Dit geldt voor alle klassen 'sociale status' - niet alleen in vergelijking met Zuid-Holland, maar ook in vergelijking met alle leerlingen uit de gemeenten waar Kunstgebouw actief is. Denominatie is daarmee dus een factor die van invloed is op het bereik van Kunstgebouw. Het beeld dat weinig streng-christelijke scholen worden bereikt, wordt door Kunstgebouw herkend. Voor Kunstgebouw is het belangrijk om te investeren in relaties met betrokken

leerkrachten en inzicht te krijgen in de (specifieke) wensen, zodat het aanbod daarop kan worden afgestemd. Scholen die 'instappen' blijken structureel te blijven deelnemen en waarderen het afgenomen aanbod zeer, zo blijkt uit evaluaties.

Van de woonwijken is het percentage inwoners met een niet-westerse migrantenachtergrond bekend. Verhoudingsgewijs wonen leerlingen van scholen die deelnemen aan Kijk|Kunst en/of Doe|Kunst vaker in een woonwijk met relatief weinig inwoners met een niet-westerse migrantenachtergrond. Ook in figuur 4.12 zien we het effect van het feit dat Kunstgebouw veel minder in de grotere steden actief is. Als we alleen de eerste kolommen van de grafiek beschouwen zien we dat 98% van de bereikte leerlingen in wijken wonen met 0 tot 20% inwoners met een niet-westerse achtergrond (blauwe kolom). Dit geldt voor 96% van alle leerlingen in het primair onderwijs in de deelnemende gemeenten (oranje kolom). Voor heel Zuid-Holland is het percentage 72 (groene kolom).

Figuur 4.12 Verdeling van de leerlingen naar aandeel inwoners met niet-westerse migranten in de woonwijk, schooljaar 2017-2018, percentage

*Bij de weergegeven categorieën is sprake van afronding. Zo valt 24% binnen de categorie 0-20% en 25% en hoger in de categorie 30-50%.

bron: Kunstgebouw, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

4.5.6 Onderwijstype

Kunstgebouw bereikt vooral het reguliere basisonderwijs. In schooljaar 2017-2018 heeft Kunstgebouw ook activiteiten uitgevoerd in/voor het speciaal onderwijs. Er zijn twaalf scholen speciaal onderwijs bereikt. Dit is 8% van alle 148 scholen voor speciaal onderwijs in Zuid-Holland. De programma's Kijk|Kunst en Doe|Kunst zijn algemene programma's, maar met een maatgerichte aanpak. Kunstgebouw maakt afspraken met scholen voor speciaal onderwijs. De gastlessen worden afgestemd op de doelgroep en er zijn mogelijkheden om aangepaste keuzes te maken voor voorstellingen.

5 Het bereik van de basisvoorziening: Jeugdtheaterhuis

5.1 Inleiding

Het Jeugdtheaterhuis stimuleert zoveel mogelijk kinderen en jongeren op lokaal, provinciaal en landelijk niveau theater tot een zinvol deel van hun leven te maken. Dit doet Jeugdtheaterhuis onder meer door het geven van lessen (educatie), het produceren van voorstellingen (talentontwikkeling) en het ontwikkelen en uitvoeren van kunsteducatieve projecten (ondersteuning). Jeugdtheaterhuis biedt zowel binnen- als buitenschools aanbod. Uitgangspunt is zoveel mogelijk kinderen en jongeren binnenschools kennis te laten maken en zich te verdiepen in theater. Daardoor worden de kinderen en jongeren gestimuleerd ook van het buitenschoolse aanbod gebruik te maken.

Ontwikkelingen die sinds de vorming van de basisvoorziening een rol spelen in het aanbod en bereik van Jeugdtheaterhuis zijn:

- veranderingen in het aanbod. In de periode 2013-2015 zijn er geen grote familievoorstellingen/meespeelprojecten meer georganiseerd. In 2016 is er in het kader van het 'Festival 25 jaar Jeugdtheaterhuis' wel weer een familievoorstelling en een (groot) meespeelproject georganiseerd. Dat zal in schooljaar 2019-2020 opnieuw gebeuren.³⁴ Een andere ontwikkeling betreft de schooltoneelclubs die vanaf 2015 zijn opgericht.
- vermindering van gemeentelijke subsidies en meer gemeentelijke nadruk op inzet van lokale organisaties. Dit heeft er onder meer toe geleid dat de leslocatie in Gorinchem is opgeheven en er vijf zijn overgebleven (Alphen aan den Rijn, Capelle aan den IJssel, Gouda, Leiden en Maassluis). In sommige gemeenten is de positie van Jeugdtheaterhuis als gevolg van de gemeentelijke bezuinigingen minder sterk geworden. Tegelijkertijd is de positie in andere gemeenten versterkt (bijvoorbeeld in Maassluis, vanwege het werken in het gezamenlijke programma Cultuurwijzer en in Capelle aan den IJssel, doordat in plaats van gemeentelijke subsidie andere middelen ter beschikking zijn gekomen voor het oprichten van schooltoneelclubs).

Tabel 5.1 en figuur 5.1 hebben betrekking op de inkomsten van Jeugdtheaterhuis. Vanaf 2015 is de provinciale subsidie constant. De overige inkomsten zijn vanaf 2016 gestegen.

³⁴ Dit betreft de voorstelling *Beer*, die in samenwerking met andere instellingen van de basisvoorziening wordt georganiseerd. *Beer* is het verhaal over een beer op de vlucht en hoe hij aankomt in een grote stad waar allerlei bevolkingsgroepen zich met hem bemoeien.

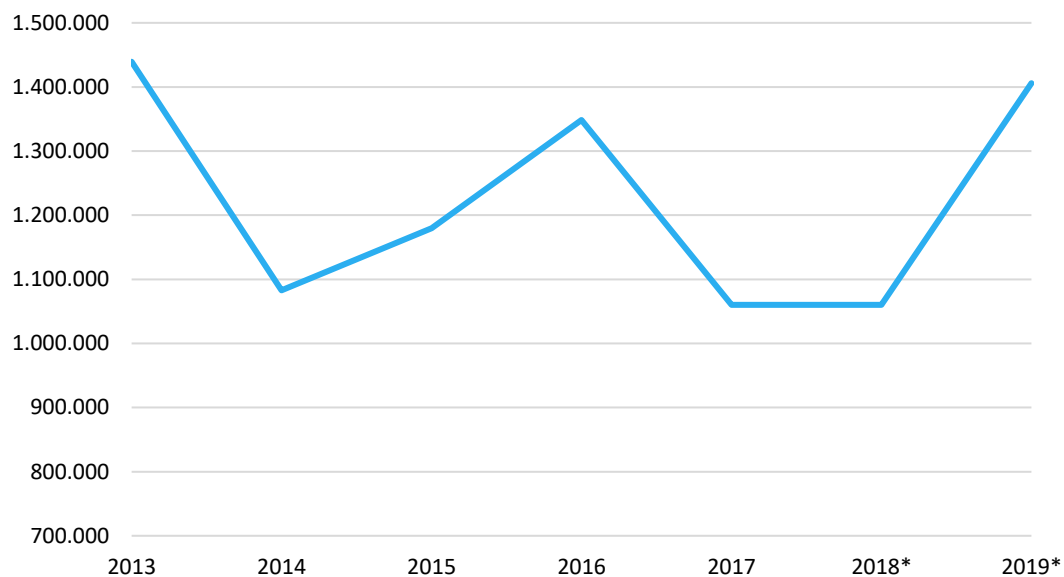
Tabel 5.1 **Financiering Jeugdtheaterhuis, 2013-2019, euro's**

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
subsidie pzh	200.000	200.000	203.700	203.700	203.700	203.700	203.700
overig	1.239.329	882.743	975.962	1.144.726	856.499	856.499	1.202.098
totaal	1.439.329	1.082.743	1.179.662	1.348.426	1.060.199	1.060.199	1.405.798

*Betreft begrote bedragen

bron: Jeugdtheaterhuis

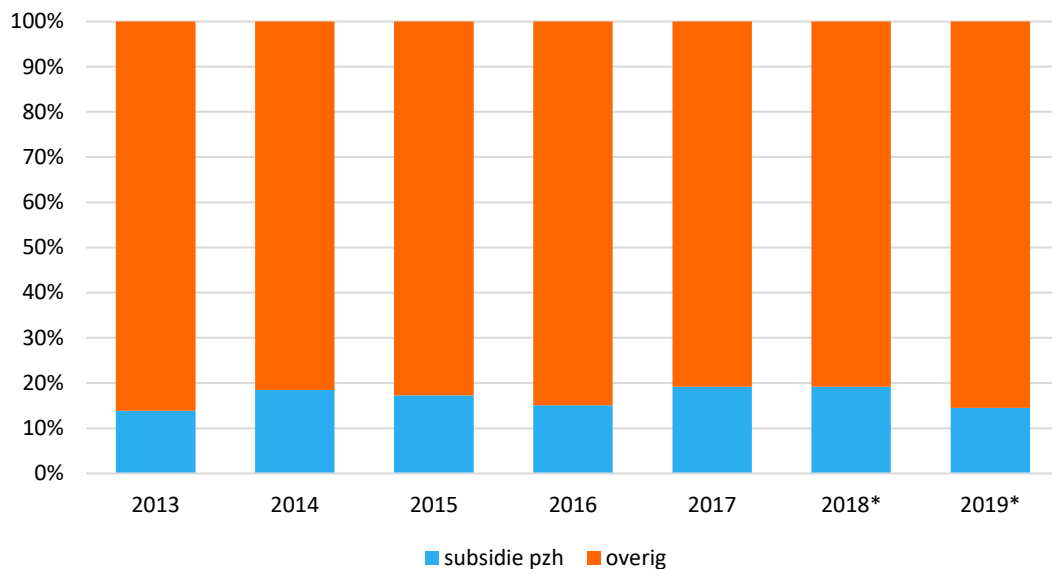
Figuur 5.1 **Inkomstenontwikkeling Jeugdtheaterhuis, 2013-2019, euro's**

bron: Jeugdtheaterhuis; bewerking: data-adviesbureau Tympan

De overige inkomsten betreffen vooral subsidies van gemeenten met een leslocatie, lesgeelden van leerlingen buitenschools en bijdragen vanuit het onderwijs voor lesprojecten. Het aandeel overige inkomsten varieert van 81% in 2017 en 2018 tot 86% in 2013 en 2019 (figuur 5.2). Het cultureel ondernemerschap (het verwerven van extra gemeentelijke subsidies en bijdragen uit fondsen) is sinds de vorming van de basisvoorziening belangrijk geworden. Dit ondernemerschap is volgens Jeugdtheaterhuis ook deels gelukt. Dit blijkt uit de maatwerkprojecten die door gemeenten zijn aangevraagd en uit de geworven fondsen. Hierbij wordt aangegeven dat de fondsenwerving ook erg tijdrovend is. Een ander problematisch aspect is dat fondsen alleen willen investeren in nieuwe en innovatieve projecten. Dit brengt de continuïteit van activiteiten in gevaar.

Figuur 5.2 Verhouding tussen provinciale subsidie en overige inkomsten, 2013-2019, percentage

bron: Jeugdtheaterhuis; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

5.2 Beoogde doelgroepen

- **Algemeen**

De doelgroep van Jeugdtheaterhuis zijn kinderen en jongeren. Van oudsher ligt hierbij het accent op het buitenschoolse bereik.

Sinds de vorming van de basisvoorziening is vooral ingezet op de combinatie van binnenschools (tijdens en na schooltijd) en buitenschools bereik. Verder is het maatschappelijke middenveld een nieuwe doelgroep van Jeugdtheaterhuis, zoals leerkrachten en culturele instellingen. Aan hen wordt ondersteuning en advies geboden (zoals deskundigheidsbevordering). Daarmee is de tweedelijnsfunctie van Jeugdtheaterhuis verstevigd. (in het verleden had Jeugdtheaterhuis vooral een eerstelijnsfunctie (lessen, voorstellingen en projecten). Indirecte doelgroep van Jeugdtheaterhuis zijn de bezoekers van voorstellingen, bijvoorbeeld leerlingen en ouders die een voorstelling bijwonen van de schooltoneelclub.

Er zijn geen kwantitatieve doelstellingen geformuleerd ten aanzien van directe en indirecte bereik.

- **Geografische spreiding**

Jeugdtheaterhuis richt zich primair op de gemeenten waar het een leslocatie heeft (Alphen aan den Rijn, Capelle aan den IJssel, Gouda, Leiden en Maassluis). Daarnaast worden op aanvraag projecten in andere gemeenten ontwikkeld.

- **Leeftijdsgroepen**

Jeugdtheaterhuis richt zich zowel op de leeftijdsgroep van het primair onderwijs als op jongeren in de leeftijd van 13-21 jaar. Voor wat betreft het onderwijs ligt het zwaartepunt bij de 4-12-jarigen. Buitenschools kan vanaf 4 jaar worden deelgenomen aan de lessen.

- **Sociaal-economische kenmerken**

Van oudsher richt Jeugdtheaterhuis zich op kinderen en jongeren die door hun opvoeding, achtergrond en interesse open staan voor theater. Dit betreft volgens Jeugdtheaterhuis vooral kinderen van ouders uit de middenklasse die een brede ontwikkeling van hun kinderen nastreven. De afgelopen jaren is prioriteit gegeven aan kinderen en jongeren in achterstandssituaties; groepen die financiële, fysieke en sociale drempels ervaren om buitenschools actief bezig te zijn met theater. Om de deelname van deze kinderen en jongeren te stimuleren zijn/worden schooltoneelclubs opgericht in achterstandswijken. De buitenschoolse deelname wordt in dit verband gestimuleerd via de mogelijkheid van een financiële tegemoetkoming uit het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

- **Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond**

In dit verband zijn er geen specifieke doelstellingen geformuleerd.

5.3 Activiteiten en werkwijze

Het aanbod van Jeugdtheaterhuis bestaat voornamelijk uit de volgende activiteiten:

- buitenschoolse lessen op de vijf leslocaties met toneel-, theater- en musicalklassen. Er zijn klassen voor beginners en gevorderden. Daarnaast zijn er improvisatielessen en (musical) theaterklassen voor beginners en gevorderden, improvisatielessen en workshops gericht op talentontwikkeling.
- buitenschoolse productieklassen voor beginners en gevorderden. In deze productieklassen worden voorstellingen gemaakt, waarbij in de productieklass voor gevorderden ('productieklass+') wordt aangesloten bij maatschappelijke thema's die spelen in de omgeving van de leerlingen.
- binnenschoolse, kunsteducatieve projecten voorstellingen en workshops. Deze worden voornamelijk in samenwerking met andere lokale culturele instellingen georganiseerd.
- schooltoneelclubs voor kinderen in het primair onderwijs (naschools). Deze zijn vooral gericht op kinderen in een achterstandssituatie. In overleg met gemeenten wordt bepaald welke scholen het meest tot deze doelgroep behoren. Hierbij wordt ook deelname aan de buitenschoolse lessen gestimuleerd.
- familievoorstellingen, gespeeld door een selectie van leerlingen van de leslocaties. De voorstellingen vinden voornamelijk plaats in Zuid-Hollandse theaters.
- projecten op aanvraag van het primair en voortgezet onderwijs, culturele instellingen en maatschappelijke organisaties. Voor een deel vinden deze activiteiten plaats in het kader van CmK, zoals het coachen van docenten.

Het is voor Jeugdtheaterhuis lastig gebleken om aan te sluiten bij de lokale CmK-programma's. Dit komt doordat Jeugdtheaterhuis meer een eerstelijnsfunctie heeft met een activiteiten aanbod en minder een tweedelijnsfunctie, passend bij het CmK-beleid, zo geeft Jeugdtheaterhuis aan. Jeugdtheaterhuis kan voor het onderwijs een sterkere tweedelijnsfunctie vervullen. Daarvoor is het nodig dat scholen een visie op cultuureducatie formuleren en op basis daarvan via de penvoerder CmK een duidelijke ondersteuningsvraag voorleggen, zo blijkt uit de praktijk. Jeugdtheaterhuis kan dan bijvoorbeeld in dit verband teams van leerkrachten coachen.

5.4 Bereikte doelgroepen

5.4.1 Algemeen/aantal deelnemers

Tabel 5.2 laat zien hoeveel deelnemers met de activiteiten feitelijk zijn bereikt.

Tabel 5.2 Bereik van activiteiten Jeugdtheaterhuis, 2013-2018, absoluut

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
deelnemers buitenschools (leslocaties)	929	1.030	1.168	844	649	567
leerlingen binnenschools (activiteiten in het onderwijs)	4.096	6.206	9.578	5.491	5.150	7.021
deelnemers naschools (schooltoneel-clubs)	nvt	nvt	44	217	143	206
bezoekers	6.216	4.151	5.470	11.025	8.277	nb

bron: Jeugdtheaterhuis

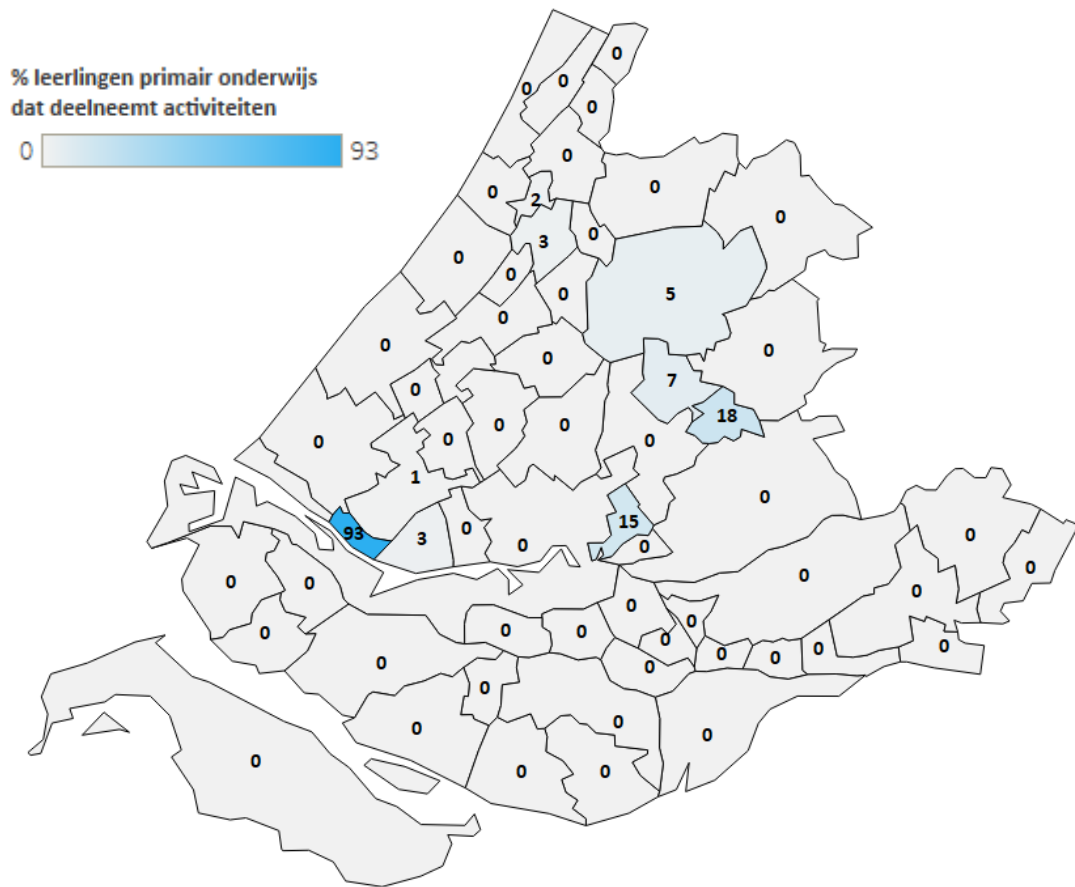
In 2015 is er sprake van een groot bereik vanwege een grote familievoorstelling die is gespeeld, waarna kinderen aan de slag zijn gegaan met het maken van hun eigen schoolvoorstelling. Het grote aantal bezoekers in 2016 is het gevolg van de activiteiten die zijn georganiseerd in het kader van het 25-jarig bestaan van Jeugdtheaterhuis.

Volgens Jeugdtheaterhuis is de deelname aan (eenmalige) open lessen toegenomen, maar de deelname aan de structurele lesprogramma's (zoals de theaterklassen en productieklassen, waarin leerlingen zelf een voorstelling maken), afgenomen. In het totale buitenschoolse bereik is na 2015 een daling te zien. Een van de oorzaken daarvan is het wegvallen van de leslocatie in Gorinchem. Ook spelen volgens Jeugdtheaterhuis maatschappelijke ontwikkelingen een belangrijke rol. Het gaat hierbij om de toegenomen individualisering /afgenomen gemeenschapszin en het toegenomen aanbod aan vrijetijdsbesteding onder meer als gevolg van de digitalisering. Daarnaast zijn de financiële bestedingsmogelijkheden van ouders in de crisisjaren enkele jaren geleden minder geworden, aldus het Jeugdtheaterhuis.

5.4.2 Geografische spreiding

Uit figuur 5.3 blijkt dat vooral de scholen in de vijf gemeenten met een leslocatie worden bereikt. Het grootst is het bereik in de gemeente Capelle aan den IJssel, waar bijna 93% van alle leerlingen van het primair onderwijs heeft deelgenomen aan de activiteiten.

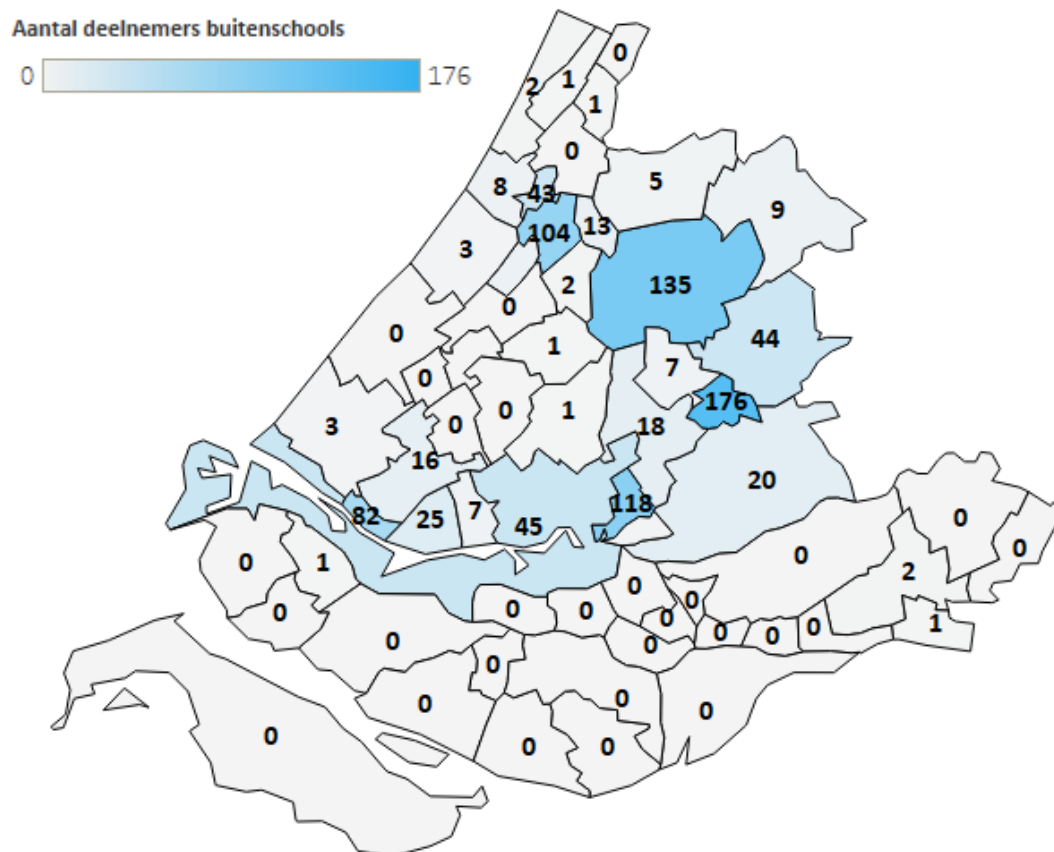
Figuur 5.3 Percentage leerlingen per gemeente dat is bereikt met binnen- en na-schoolse activiteiten in het primair onderwijs (kunsteducatie-projecten en -workshops en schooltoneelclubs), 2018

bron: Jeugdtheaterhuis; bewerking: data-adviesbureau Tympan

Figuur 5.4 betreft de buitenschoolse lessen. Het blijkt dat kinderen/jongeren in gemeenten met een leslocatie worden bereikt, maar ook kinderen/jongeren uit aangrenzende gemeenten. Kinderen/jongeren die verder weg wonen van een gemeente met een leslocatie worden niet of nauwelijks bereikt.

Figuur 5.4 Herkomst kinderen/jongeren van buitenschoolse lessen, schooljaar 2017-2018 & schooljaar 2018-2019*, absoluut

*Dit is exclusief leerlingen die in beide periodes hebben deelgenomen.

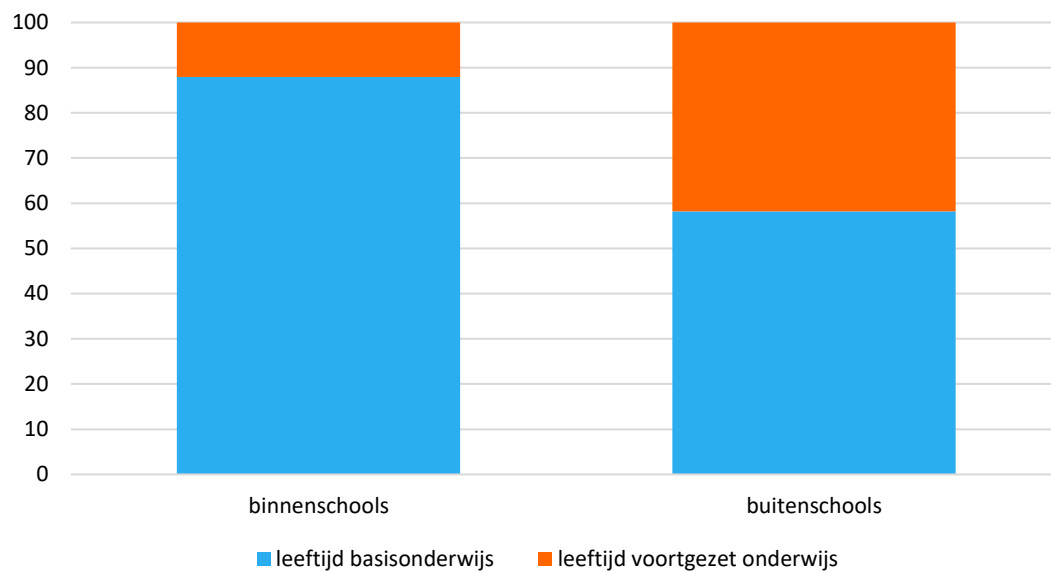
bron: Jeugdtheaterhuis; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Jeugdtheaterhuis streeft niet actief naar een groter geografisch bereik. Een groter bereik betekent dat versterking van de organisatorische capaciteit nodig is. Er moeten immers met meer gemeenten subsidierelaties worden opgebouwd, aldus de instelling.

5.4.3 Leeftijdsgroepen

Het bereik van binnenschoolse activiteiten betreft 88% kinderen in de basisschoolleeftijd (figuur 5.6). Hierbinnen ligt het zwaartepunt bij de midden- en bovenbouw (meer dan 90%). Van de kinderen/jongeren die de buitenschoolse lessen volgen, is 58% in de basisschoolleeftijd, 42% in de leeftijd van het voortgezet onderwijs of ouder.

Figuur 5.6 Leeftijdsverdeling leerlingen/deelnemers binnen- en buitenschoolse activiteiten, 2017-2019*

* Hierbij gaat het bij binnenschools bereik om 2018 en bij buitenschools bereik om de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 (waarbij leerlingen die in beide jaren deelnemen maar 1x zijn meegeteld).

bron: Jeugdtheaterhuis; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

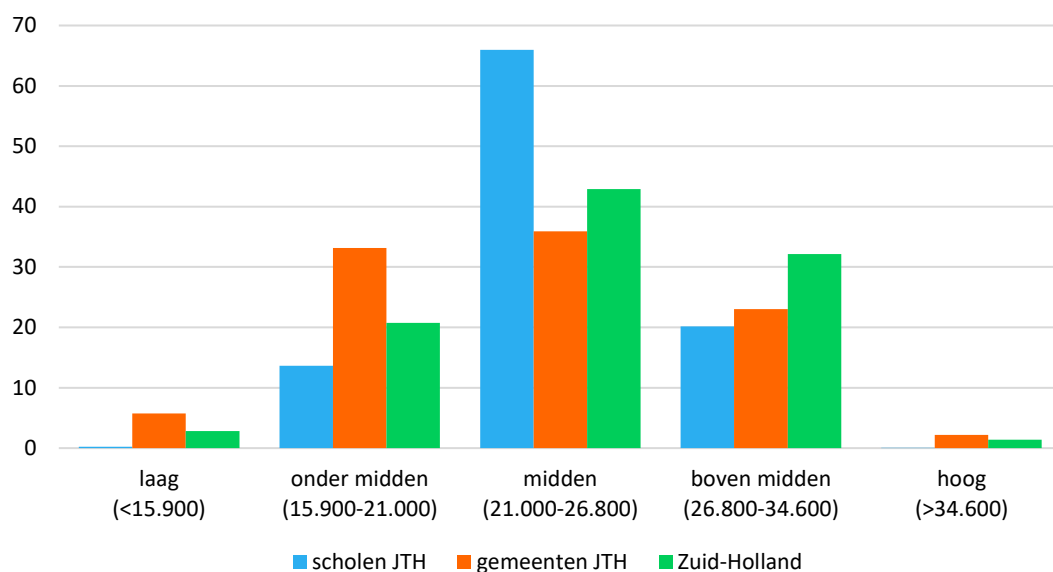
Het bereiken van leerlingen in het voortgezet onderwijs is lastig, omdat er in het voortgezet onderwijs volgens Jeugdtheaterhuis minder financiële ruimte is voor theateractiviteiten. Ook hebben middelbare scholen vaak een eigen drama-sectie, waardoor er voor Jeugdtheaterhuis weinig ruimte is om projecten te doen. In het primair onderwijs worden theaterlessen vaker gezien als verrijking van het lesaanbod.

Volgens Jeugdtheaterhuis is het beperkte buitenschools bereik van de leeftijdsgroep 12 jaar en ouder zorgwekkend. De instroom van jongeren in de jaren van de economische crisis is duidelijk lager dan daarvoor. Daarnaast is deze doelgroep lastig te binden, omdat er voor hen een groot aanbod is aan activiteiten voor vrijetijdsbesteding. Met name de digitalisering heeft invloed op de manier waarop jongeren aan cultuur deelnemen, aldus Jeugdtheaterhuis. Er zijn veel mogelijkheden voor jongeren om op een digitale manier op elk gewenst moment van de dag creatief bezig te zijn.

5.4.4 Sociaal-economische kenmerken

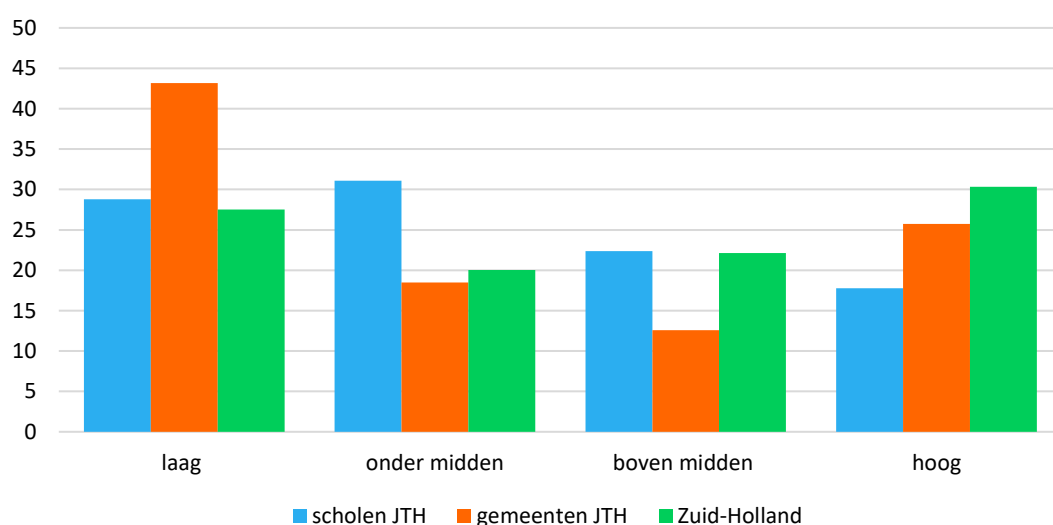
Figuur 5.7 en figuur 5.8 geven de verdeling van leerlingen naar inkomensprofiel en het profiel sociale status van de woonwijk (niveau postcode-4). 66% van de leerlingen die met binnenschoolse activiteiten wordt bereikt, woont in een wijk met het inkomensprofiel 'midden' en 20% in een wijk met het inkomensprofiel 'boven midden' (figuur 5.7). Binnenschools bereikt Jeugdtheaterhuis naar verhouding meer leerlingen uit wijken met een profiel sociale status 'laag' en 'onder midden' (figuur 5.8).

Figuur 5.7 Verdeling van leerlingen binnenschoolse activiteiten naar inkomensprofiel van de woonwijk, 2017-2019, percentage

bron: Jeugdtheaterhuis, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympan

Figuur 5.8 Verdeling van leerlingen binnenschoolse activiteiten naar profiel sociale status van de woonwijk, 2017-2019

bron: Jeugdtheaterhuis, SCP; bewerking: data-adviesbureau Tympan

8% van de buitenschoolse leerlingen komt uit een wijk met het inkomensprofiel 'laag' of 'onder midden'. Van alle kinderen/jongeren in Zuid-Holland (4-17 jaar) is dat ruim 22% (figuur 3.4). Ook bereikt Jeugdtheaterhuis buitenschools in verhouding minder leerlingen uit wijken met een lage sociale status en iets meer uit wijken met een sociale status 'onder midden'. Respectievelijk 18 en 24% van de deelnemers is afkomstig uit deze wijken, in heel Zuid-Holland is dat 26 en 20% (figuur 3.5).

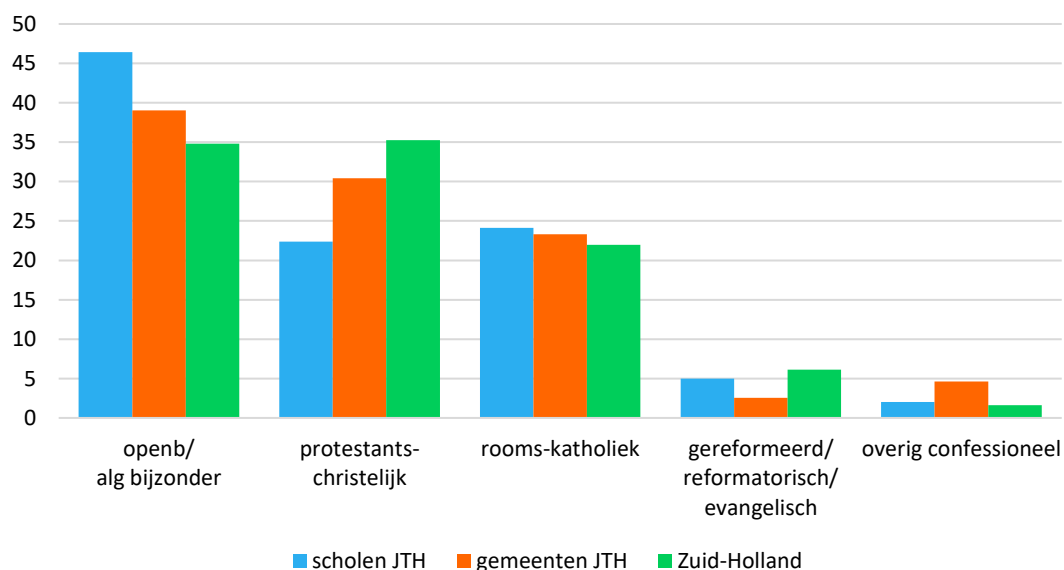
Volgens Jeugdtheaterhuis is de diversiteit van het bereik van de activiteiten de afgelopen jaren groter geworden. Dit is het gevolg van de inspanningen van de instellingen om

moeilijk bereikbare doelgroepen te betrekken. De deelnemers aan de schooltoneelclubs vormen een goede afspiegeling van de samenleving, aldus Jeugdtheaterhuis. Door in de buitenschoolse lessen kinderen/jongeren uit lagere en hogere klassen met elkaar in contact te brengen ontstaat volgens Jeugdtheaterhuis een wisselwerking die beide doelgroepen versterkt. ‘Werelden komen samen’. Een positief neveneffect van het bereiken van scholen in achterstandswijken is dat ook de ouderparticipatie op scholen toeneemt (bijvoorbeeld moeders die kleding naaien voor de voorstelling). Jeugdtheaterhuis geeft wel aan dat het meer energie kost kinderen uit achterstandswijken langdurig aan Jeugdtheaterhuis te binden. De komende jaren blijft de instelling met schooltoneelclubs inzetten op het bereik van deze doelgroep. Deze schooltoneelclubs zijn ook kansrijk voor het bereiken van kinderen/jongeren in achterstandssituaties in andere gemeenten.

5.4.5 Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

Figuur 5.9 biedt inzicht in de verdeling van het aantal leerlingen naar denominatie van de school. In de gemeenten met activiteiten van Jeugdtheaterhuis worden, verhoudingsgewijs (iets) meer leerlingen van openbare/algemeen bijzondere en rooms-katholieke scholen bereikt.

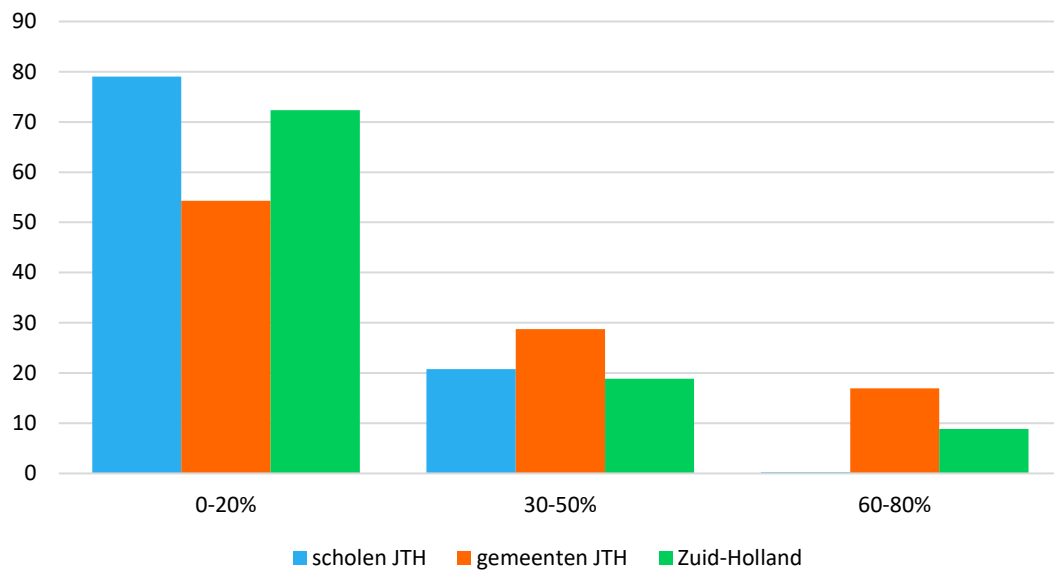
Figuur 5.9 Verdeling van leerlingen naar denominatie van de school, schooljaar 2017-2018, percentage

bron: Jeugdtheaterhuis, DUO; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Verhoudingsgewijs wonen leerlingen van scholen die deelnemen aan activiteiten van Jeugdtheaterhuis en buitenschoolse leerlingen vaker in een woonwijk met relatief weinig inwoners met een niet-westerse migrantenachtergrond. Leerlingen en deelnemers uit woonwijken met een hoog aandeel niet-westerse migranten worden door Jeugdtheaterhuis niet of nauwelijks bereikt. Van de buitenschoolse deelnemers komt 79% uit wijken met een aandeel niet-westerse migranten van 0-20% (figuur 5.10).

Figuur 5.10 Verdeling van leerlingen naar aandeel inwoners met niet-westerse migrantenachtergrond in de woonwijk, schooljaar 2017-2018, percentage

*Bij de weergegeven categorieën is sprake van afronding. Zo valt 24% binnen de categorie 0-20% en 25% en hoger in de categorie 30-50%.

bron: Jeugdtheaterhuis, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympan

5.4.6 Onderwijstype

In zowel Capelle aan den IJssel als in Maassluis maakt een school voor speciaal primair onderwijs gebruik van het aanbod van Jeugdtheaterhuis. In Katwijk is er een schooltoneelclub op de school van het AZC.

6 Het bereik van de basisvoorziening: Popunie

6.1 Inleiding

Popunie onderscheidt binnen haar takenpakket drie verschillende functies:

- cultuurparticipatie en talentontwikkeling;
- deskundigheidsbevordering en kennisoverdracht;
- promotie en exportbevordering.

Met de subsidie van de provincie Zuid-Holland wordt vooral ingezet op de eerste twee functies.

Doelstelling van Popunie is talentontwikkeling van amateurmuzikanten. In talentontwikkeling onderscheidt Popunie vijf fases: kennismaking, leren spelen, optreden, professionaliseren en excelleren. Popunie richt zich sinds de invoering van de basisvoorziening op fasen 2 tot en met 5. Daarnaast is na de invoering van de basisvoorziening, meer dan in de voorgaande jaren, de focus op ondersteuning van het middenkader en kwaliteits- en deskundigheidsbevordering komen te liggen. Popunie heeft een ontwikkeling doorgemaakt van een primair provinciaal gesubsidieerde popkoepel naar een op gemeenten georiënteerde organisatie. Daardoor maakt Popunie nu deel uit van het cultuurplan van de gemeente Rotterdam. Sinds de invoering van de basisvoorziening zijn er geen grote inhoudelijke wijzingen geweest in de werkzaamheden van Popunie.

In tabel 6.1 en figuur 6.1 is de inkomstenontwikkeling van Popunie weergegeven. Vanaf 2015 is de provinciale subsidie constant. In de periode 2013-2019 bedraagt de provinciale subsidie ongeveer 20% van de totale inkomsten. Naast de provincie is de gemeente Rotterdam een belangrijke financier van Popunie. Bijna de helft van de overige inkomsten 2017, oftewel ruim een derde van de totale financiering, betreft subsidie van Rotterdam.

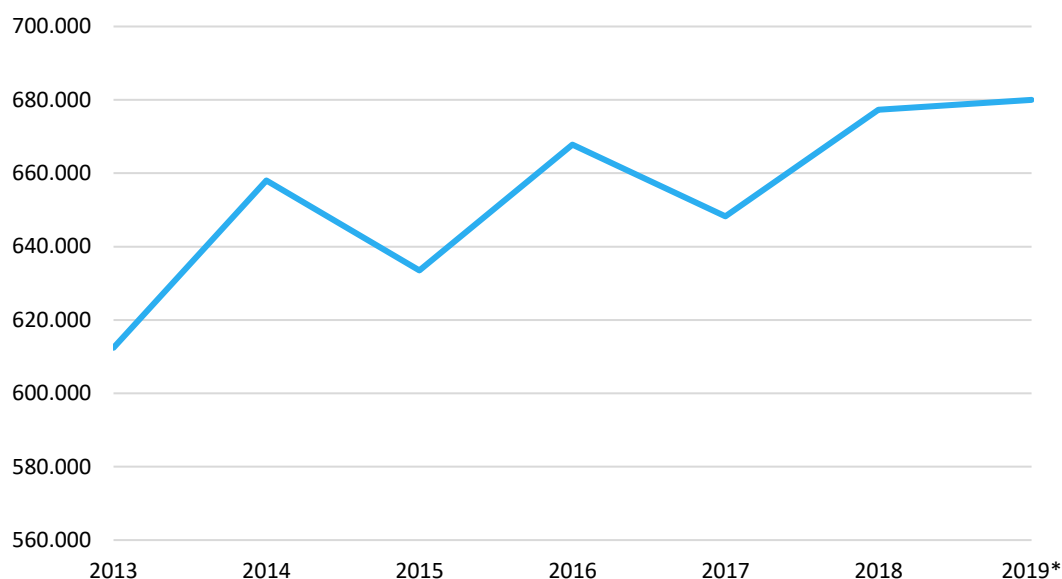
Tabel 6.1 Financiering Popunie, 2013-2019, euro's

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
subsidie pzh	143.932	125.000	127.313	127.313	127.313	127.313	127.313
overig	468.500	533.000	506.238	540.447	520.946	550.000	552.687
totaal	612.432	658.000	633.551	667.760	648.259	677.313	680.000

*Voor 2019 zijn de overige inkomsten begrote bedragen.

bron: Popunie

Figuur 6.1 Inkomstenontwikkeling Popunie, 2013-2019, euro's

bron: Popunie; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

6.2 Beoogde doelgroepen

De directe doelgroep van Popunie zijn muzikanten in alle leeftijden, genres en ontwikkelingsstadia. Twee projecten van Popunie zijn Kunstbende en Music Support. Kunstbende is een landelijk project gericht op talentontwikkeling van jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 18 jaar. Popunie organiseert dit project in Zuid-Holland. Bij Music Support ligt het accent op amateurmuzikanten in de leeftijd van 18 tot 25 jaar. In het project Music Support biedt Popunie financiële, promotionele, programmatische en organisatorische ondersteuning aan podia, festivals en stichtingen die een evenement met lokale bands/acts organiseren.

Bij Kunstbende gaat het hierbij primair om jongeren in de leeftijd van het voortgezet onderwijs (13 tot en met 18 jaar). Bij Music Support gaat het ook om de wat 'oudere' jongeren (accent op 18 tot 25 jaar).

In de talentontwikkeling speelt ook het zogenaamde middenkader een belangrijke rol: het middenkader (podia, festivals, broedplaatsen/studio's, scholen, club- en buurthuizen) is nodig om talentontwikkeling te faciliteren. Daarom wordt ook dit middenkader tot de directe doelgroep van Popunie gerekend.

De indirecte doelgroep van Popunie is het publiek van evenementen als talentenjachten en festivals.

Vóór de invoering van de basisvoorziening cultuurparticipatie in 2013 behoorden ook kinderen in de basisschoolleeftijd tot de primaire doelgroep van Popunie. Daarbij werden scholen bezocht met muziekinstrumenten om kinderen op een hedendaagse, aansprekende manier kennis te laten maken met instrumenten en scholen en leerkrachten te stimuleren aan muziekonderwijs te doen. Het is vooral een financiële keuze geweest om basisscholen niet meer tot de primaire doelgroep te laten horen (provinciale bezuinigingen op de

boekjaarsubsidie en provinciale innovatiegelden bedoeld voor projecten voor het onderwijs). Daarnaast bleek het ook niet mogelijk om de activiteiten structureel in het basisonderwijs in te bedden, vanwege onvoldoende expertise en betrokkenheid van het onderwijs en het ontbreken van een duidelijk aanspreekpunt.

Tabel 6.2 biedt inzicht in het beoogde bereik.

Tabel 6.2 Beoogd bereik Popunie, 2015-2019, absoluut

	2015	2016	2017	2018	2019
Kwaliteits-/deskundigheidsbevordering					
Ondersteuning leden middenkader	275	250	250	250	250
Mystageplan bandaccounts	1.000	1.500	2.000	4.000	6.100
bands/acts muziekdatabase	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
abonnees nieuwsbrief	2.200	2.500	2.500	2.500	2.500
likes Facebook	6.000	6.000	6.000	6.000	7.000
volgers op Twitter	3.700	3.700	4.000	4.200	4.250
volgers op Instagram				1.000	1.400
Music Support					
gemeenten	20+	20+	20+	20+	25
initiatieven	40+	40+	35+	35+	40
acts	700	700	600	550	450
muzikanten	3.000	3.000	2.500	2.200	2.000
bezoekers	50.000	50.000	45.000	40.000	40.000
Kunstbende					
actieve jongeren Kunstbende	300	300	300	330	330
deelnemers workshops	400	300	200	80	80
aantal bezoekers	500	500	500	500	500
Bevrijdingsfestival Zuid-Holland					
acts	10	10	10	10	10
muzikanten	35	35	35	35	35
bezoekers	35.000	30.000	30.000	30.000	30.000

bron: Popunie

6.3 Activiteiten en werkwijze

Met behulp van de subsidie van de provincie Zuid-Holland zet Popunie zich met name in voor ontwikkeling en uitvoering van Music Support Zuid-Holland. Music Support Zuid-Holland draagt bij aan een gezond en florerend optreedklimaat voor Zuid-Hollandse bands/artiesten. Popunie doet dit door podia, festivals en stichtingen die een evenement met lokale

bands/acts organiseren financieel, promotioneel, programmatisch en organisatorisch te ondersteunen. Daarbij is het belangrijk dat podia vooral optredens voor onbekende bands programmeren. Voor hen zijn er doorgaans weinig mogelijkheden om te performen. Optreden is belangrijk voor talentontwikkeling. Daarnaast vindt in het kader van de provinciale subsidie kwaliteits- en deskundigheidsbevordering plaats, onder meer door individuele advisering van amateurmuzikanten en door 'Meet the pro' (interactieve bijeenkomsten met professionals). Tevens zet Popunie in op voorlichting en communicatie door middel van de website, social media en diverse applicaties.

Naast de genoemde activiteiten die met subsidie van de provincie Zuid-Holland worden uitgevoerd, is Popunie op provinciaal niveau actief met Kunstbende. Dit is een landelijk project gericht op talentontwikkeling van jongeren in de leeftijd van 13-18 jaar. Popunie organiseert dit project in Zuid-Holland. De jongeren kunnen deelnemen in acht verschillende disciplines.³⁵ De ondersteuning bestaat uit:

- wervingsactiviteiten voor Zuid-Holland. De werving is breed opgezet; 'hard copy flyeren' en inzet van social media zoals Twitter, Instagram en SnapChat, onder meer met nieuws over oud-deelnemers die op die manier als ambassadeurs fungeren. Belangrijk in de werving is het scouten van jong talent door het bezoeken van evenementen en op social media actief jongeren te benaderen. Daarnaast worden workshops op een aantal scholen verzorgd om jongeren te enthousiasmeren.
- ondersteuning van de inschrijvers door middel van de inzet van kunstcoaches. Zij houden contact met de inschrijvers over hun vorderingen, geven inhoudelijke begeleiding en beantwoorden praktische vragen. Daarnaast worden deelnemers geattendeerd op podia en activiteiten waar zij hun presentaties kunnen ontwikkelen.
- voorbereiding op deelname aan de landelijke wedstrijd door middel van het organiseren van een selectieronde, het verzorgen van een coachingstraject ter voorbereiding op de voorronde en de organisatie van de voorronde waarin wordt gestreden om deelname aan de landelijke finale.
- een natraject voor de Zuid-Hollandse prijswinnaars, gericht op verdere talentontwikkeling door middel van masterclasses en het faciliteren van optredens.

Tot slot levert Popunie een bijdrage aan het Bevrijdingsfestival Zuid-Holland. Dit gebeurt door het verzorgen van een 'talent stage' met optredens van lokaal talent.

6.4 Bereikte doelgroepen

6.4.1 Algemeen/aantal deelnemers

Tabel 6.3 geeft weer hoeveel initiatieven, acts en deelnemers met de activiteiten in de periode 2013-2018 feitelijk zijn bereikt.

³⁵ Te weten: dans, dj, expo, fashion, film, muziek, taal en theater.

Tabel 6.3 Bereik van activiteiten Popunie, periode 2013-2018, absoluut

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
kwaliteits-/deskundigheidsbevordering						
ondersteuning leden middenkader	125	250	275	250	200	300
Mystageplan bandaccounts	140	1.300	2.600	4.000	6.100	7.300
bands/acts muziekdatabase	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
abonnees nieuwsbrief	nb	nb	2.500	2.500	2.500	2.500
likes Facebook	5.000	6.000	7.000	7.000	7.000	7.000
volgers op Twitter	2.500	3.100	3.800	4.100	4.200	4.200
volgers op Instagram	nvt	nvt	nvt	800	1.200	1.700
Music Support						
gemeenten	23	24	29	27	25	20
initiatieven	46	40	43	42	42	42
acts	680	850	835	520	467	530
muzikanten	3.000	3.500	3.500	2.500	2.000	2.500
bezoekers	nb	nb	50.000	50.000	50.000	65.000
Kunstbende						
actieve jongeren Kunstbende	300	225	200	214	192	220
deelnemers workshops	400	200	64	146	137	90
aantal bezoekers	500	380	310	350	350	320
Bevrijdingsfestival Zuid-Holland						
acts	nb	nb	10	10	10	10
muzikanten	nb	nb	35	35	35	35
bezoekers	nb	nb	35.000	30.000	50.000	60.000

bron: Popunie; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Het aantal ondersteunde initiatieven Music Support is constant gebleven. Dat het aantal deelnemende acts is teruggelopen, heeft waarschijnlijk te maken met het type initiatieven (zoals meer kleinschalige talentenjachten, festivals en optredens) dat is ondersteund, aldus Popunie.

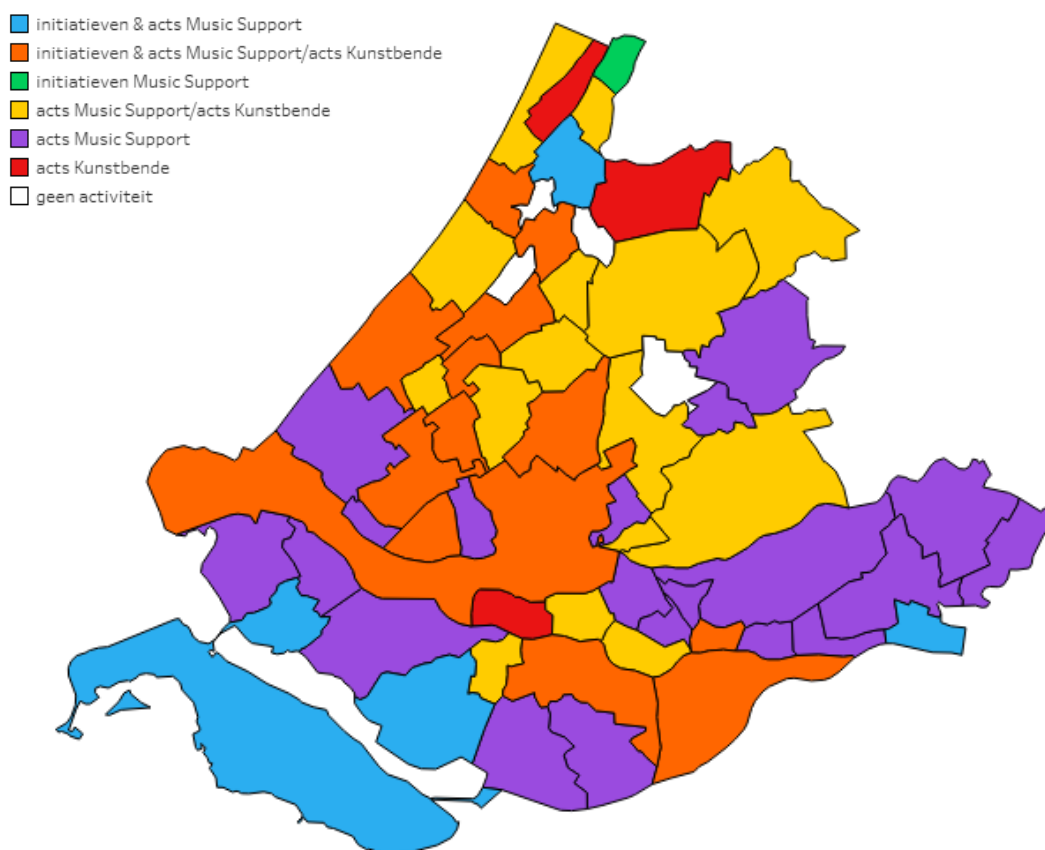
In het project Kunstbende is in de afgelopen jaren meer ingezet op kwaliteit dan op kwantiteit. Er is vooral ingezet op deskundigheidsbevordering voor de selecte groep die talentvol en gemotiveerd is en al enkele stadia van het project heeft doorlopen. Het aantal

deelnemende jongeren laat een dalende trend zien.³⁶ Dit is een landelijke trend en komt doordat steeds meer solisten en bands met een kleine bezetting aan Kunstbende deelnemen.

6.4.2 Geografische spreiding

Van de acts/jongeren die hebben deelgenomen aan Kunstbende is bekend uit welke gemeente zij komen. Van Music Support weten we in welke gemeenten projecten zijn ondersteund. Andere achtergrondkenmerken zijn niet beschikbaar. Figuur 6.2 geeft het geografische bereik weer van Kunstbende (gemeenten waaruit acts afkomstig zijn) en Music Support (gemeenten waarin projecten zijn ondersteund en gemeenten waaruit acts afkomstig zijn). Uit de figuur blijkt dat vrijwel alle Zuid-Hollandse gemeenten worden bereikt. Alleen in Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Waddinxveen hebben geen activiteiten plaatsgevonden.

Figuur 6.2 Geografisch bereik van Kunstbende en Music Support, 2017

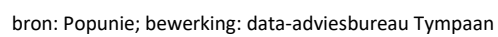

bron: Popunie; bewerking: data-adviesbureau Tympan

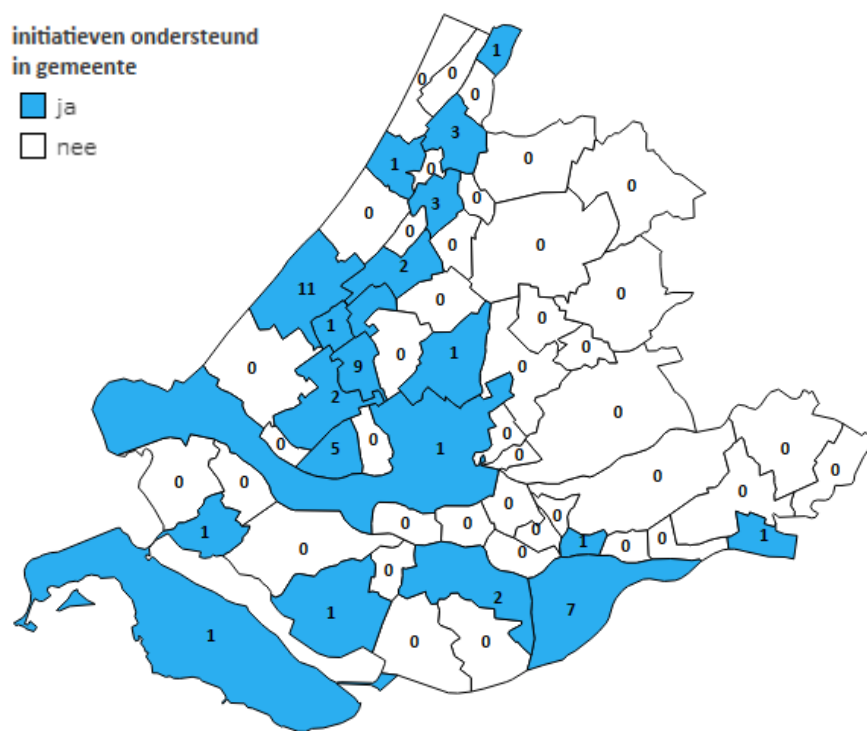
Uit de figuren 6.3 tot en met 6.5 blijkt dat uit een aantal gemeenten meerdere acts (Kunstbende) afkomstig zijn en/of meerdere projecten in het kader van Music Support zijn ondersteund. Veel acts komen uit Rotterdam (21; figuur 6.3). Er zijn met Music Support vooral

³⁶ In 2018 hebben 145 jongeren actief deelgenomen.

Figuur 6.3 **Geografisch bereik: aantal acts Kunstbende per gemeente, 2017**

Figuur 6.4 **Geografische bereik: aantal ondersteunde initiatieven Music Support per gemeente, 2017**

bron: Popunie; bewerking: data-adviesbureau Tympan

acts uit gemeente

ja
nee

acts uit gemeente
ja
nee

bron: Popunie; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

De dekkinggraad van het aanbod van popmuziek is dermate dat jongeren uit alle gemeenten in Zuid-Holland voldoende mogelijkheden hebben om naar optredens te gaan, aldus Popunie. Er zijn wat dat betreft geen witte vlekken. Soms kiest een organisatie ervoor om een project/festival in een andere gemeente te organiseren. Een voorbeeld is de Grote Prijs van de Bollenstreek die in Leiden wordt georganiseerd. Dit heeft wel tot gevolg dat er wat betreft bezoekers minder jongeren afkomstig zijn uit de gemeenten in de Bollenstreek.

De feitelijk bereikte doelgroepen vallen binnen de beoogde leeftijdsklassen. Er kunnen geen uitspraken worden gedaan over het percentage bereik naar leeftijdsklasse.

6.4.4 Sociaal-economische kenmerken en levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

Het bereik van Popunie kan cijfermatig niet worden gerelateerd aan achtergrondkenmerken. Er is in dit verband wel een kwalitatieve duiding mogelijk van het bereik van Popunie. Popmuziek wordt, meer dan andere kunstdisciplines, bij uitstek gezien als de kunstdiscipline met een breed sociaal-economisch en cultureel bereik. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het onderzoek '395 minuten'.³⁷ Dat popmuziek ook groepen bereikt die door andere disciplines moeilijker worden bereikt (zoals laagopgeleiden), heeft te maken met een aantal kenmerken van popmuziek. In vergelijking met andere kunstdisciplines is popmuziek dynamischer en sluit beter aan bij de eigen identiteit van uiteenlopende groepen jongeren. Popmuziek overstijgt culturele grenzen. Binnen de popmuziek is er een grote mate van verscheidenheid van genres die een eigen publiek hebben. Zo zijn er voor het project 'Sena Performers Grote Prijs van Rotterdam', uitgevoerd met subsidie van de gemeente Rotterdam, aparte finales voor bands, singer-songwriters, hiphop en electronic op verschillende locaties. Op deze manier worden deelnemers (vanwege het bieden van een geschikt podium) en het publiek serieus genomen.

Popmuziek biedt veel mogelijkheden om uiting te geven aan een eigen identiteit. Zo kunnen jongeren zich bijvoorbeeld door middel van hiphop (met kritische teksten) en streetdance meer afzetten tegen de maatschappij dan bijvoorbeeld met traditionele dans of klassieke muziek. Ook zorgt beoefening van popmuziek voor een gevoel van vrijheid (het kan in klein verband en op verschillende plekken worden beoefend). Het beoefenen van popmuziek blijkt jongeren een doel te geven en de ambitie om de eigen performance te verbeteren.

Volgens Popcentrale Dordrecht is popmuziek laagdrempelig en toegankelijk voor iedereen. Dit wordt door Popunie onderschreven. *'Popmuziek is binnen cultuur wat voetbal is onder de sport'*, aldus Popunie. *'Popmuziek heeft in vergelijking met andere disciplines meer een eigen cultuur, die bijvoorbeeld in kleding tot uitdrukking komt. En 'jonggeleerd' betekent doorgaans ook 'oud gedaan'. Je groeit er nooit meer overheen.'*

³⁷395 Minuten' Amateur-Popmuziek in Nederland; Remko van Bork, Kunstfactor, Popunie, &Concept; Rotterdam, januari 2008.

7 Het bereik van de basisvoorziening: Stichting Educatieve Orkest Projecten

7.1 Inleiding

SEOP heeft als doel kinderen/jongeren van verschillende culturele achtergronden kennis te laten maken met muziek, met als uitgangspunt het symfonisch orkest. Sinds de vorming van de basisvoorziening fluctueert het aanbod aan activiteiten en het bereik daarvan. Dit komt door de afhankelijkheid van fondsen en het feit dat fondsen geen bestaande en meerjarige projecten financieren. Verder hebben aanvragen bij fondsen een lange behandeltijd. Als gevolg daarvan ontstaat in de praktijk een tweejarige cyclus. In het ene jaar worden projecten ontwikkeld, in het jaar daarop worden die uitgevoerd. Dit geldt vooral voor de grote voorstellingen met een symfonieorkest. Een recente ontwikkeling is dat er in het kader van Cultuureducatie op z'n Haags (COH) in Den Haag een structureel aanbod is van SEOP aan CultuurSchakel.³⁸

Tabel 7.1 en figuur 7.1 laten de inkomstenontwikkeling van SEOP zien. De provinciale subsidie is constant, de overige inkomsten variëren sterk per jaar. Zij lopen uiteen van € 11.915,00 in 2016 tot € 127.000,00 in 2018.

Tabel 7.1 Financiering SEOP, 2013-2019, euro's

	2013	2014*	2015	2016	2017	2018**	2019**
subsidie pzh	30.509	30.058	35.367	30.640	30.555	30.555	30.555
overig	86.832	14.804	106.098	11.915	35.960	89.445	40.000
totaal	117.341	44.862	141.465	42.555	66.515	120.000	70.555

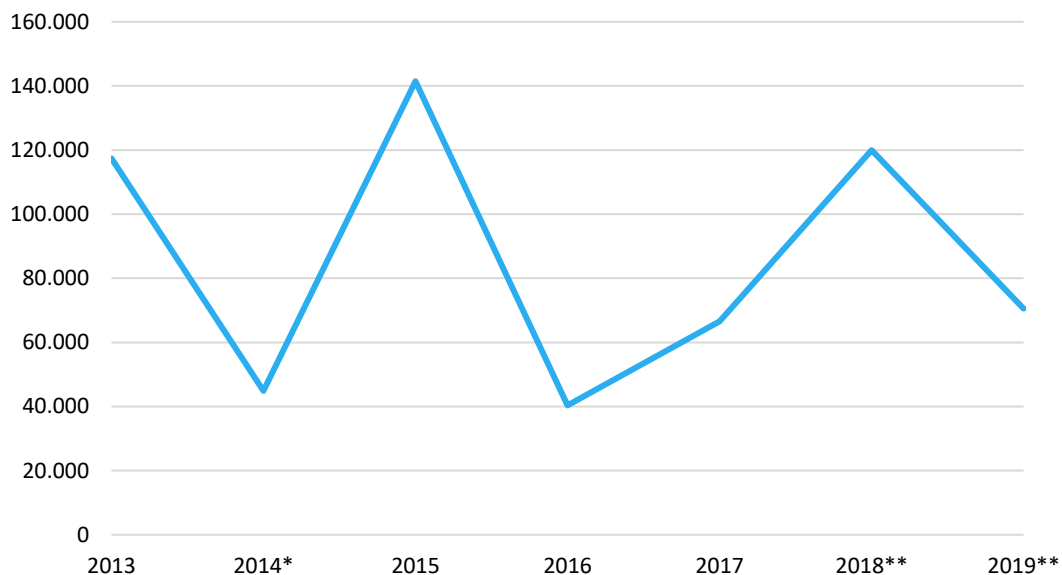
* 2014 was een uitzonderlijk jaar vanwege privéomstandigheden bij SEOP.

**Voor 2018 en 2019 zijn de overige inkomsten begrote bedragen.

bron: SEOP

³⁸ Haags kenniscentrum en culturele bemiddelingsorganisatie, gericht op amateurkunst en binnenschoolse cultuureducatie. Voert voor de gemeente Den Haag CmK uit.

Figuur 7.1 Inkomstenontwikkeling SEOP, 2013-2019, euro's

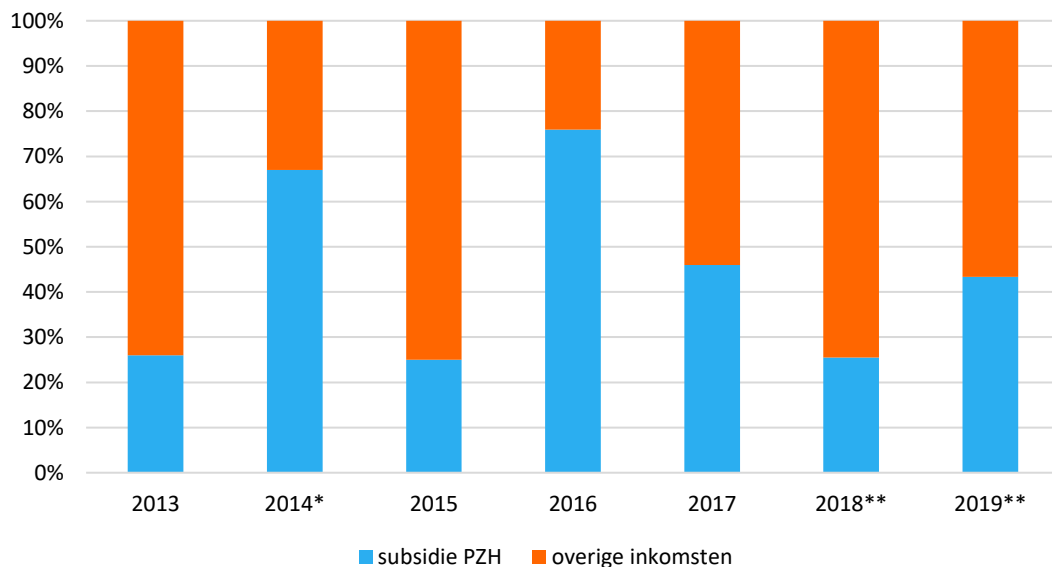
* 2014 was een uitzonderlijk jaar vanwege privéomstandigheden bij SEOP.

**Voor 2018 en 2019 zijn de overige inkomsten begrote bedragen.

bron: SEOP; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Figuur 7.2 geeft de ontwikkeling weer in de verhouding tussen de provinciale subsidie en overige inkomsten. Door de variatie in overige inkomsten, verschilt die verhouding sterk per jaar.

Figuur 7.2 Verhouding subsidie PZH-overige inkomsten, 2013-2019, percentage

* 2014 was een uitzonderlijk jaar vanwege privéomstandigheden bij SEOP.

**Voor 2018 en 2019 zijn de overige inkomsten begrote bedragen.

bron: SEOP; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

7.2 Beoogde doelgroepen

- **Algemeen**
De doelgroep van SEOP zijn kinderen in de basisschoollleeftijd die minder snel met muziek van een symfonieorkest in aanraking komen. In Den Haag en Rotterdam zijn er orkesten die deze mogelijkheid bieden. In de kleine en middelgrote gemeenten komt er echter zelden of nooit een symfonieorkest. Of kinderen met symfoniemuziek in aanraking komen, hangt volgens SEOP verder in belangrijke mate af van de affiniteit van ouders met (klassieke) muziek.
- **Geografische spreiding**
Behalve *‘scholen in Rijswijk en Den Haag’* is dit voor 2018 niet nader gespecificeerd. Als streven voor het project *‘Mozarts Wondere Wereldreis’* worden scholen in vier gemeenten genoemd, maar er is niet aangegeven welke gemeenten dit betreft.
- **Leeftijdsgroepen**
SEOP richt zich op kinderen in de leeftijd van het basisonderwijs (4 tot en met 12 jaar).
- **Sociaal-economische kenmerken**
Vanaf 2018 is er specifiek aandacht voor basisscholen met leerlingen van ouders uit lagere inkomensgroepen. Sluiting van muziekscholen heeft volgens SEOP de toegang tot muziekeducatie voor kinderen met ouders uit lagere inkomensgroepen beperkt. Tegelijkertijd wordt er door lagere inkomensgroepen weinig gebruik gemaakt van financiële tegemoetkomingen die gemeenten kunnen bieden.
- **Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond**
Er zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd.

Meer gedetailleerde gegevens zijn niet beschikbaar over de omvang van het beoogde bereik.

7.3 Activiteiten en werkwijze

De activiteiten van SEOP zijn grofweg in twee categorieën te verdelen.

Voorstellingen met groot orkest

Onder voorstelling met groot orkest vallen eendaagse meezingprojecten en schoolconcerten met een symfonieorkest. In 2017 is het grootschalige eendaagse zangproject *‘Reis om de Wereld in 80 dagen’* uitgevoerd. Dit project dat voorheen een buitenschoolse activiteit was en vooral gericht op grote steden (Rotterdam en Den Haag) is in 2017 omgebouwd tot een variant voor het primair onderwijs. Het project is via CmK aangeboden aan het onderwijs. In 2018 is de schoolvoorstelling *‘Mozarts Wondere Wereldreis’* gegeven. Oorspronkelijk bestond dit project alleen uit een muziekvoorstelling in een plaatselijk theater of plaatselijke zaal. In de nieuwe vorm is de muziekvoorstelling gekoppeld aan het kennismaken met en uitproberen van een instrument. Hiervoor zijn er probeersessies georganiseerd. Deze sessies vinden plaats door middel van een instrumentencarrousel van een muziekschool in de klassen op school of door middel van een probeeravond bij een lokale muziekvereniging.

In het project wordt nauw samengewerkt met het lokale muziekonderwijs en de lokale muziekverenigingen, omdat deze de mogelijkheden bieden voor de probeersessies. De ouders

krijgen een informatiefolder over de lokale mogelijkheden voor muziekonderwijs en welke financiële tegemoetkoming er voor het lesgeld mogelijk is.

Alle scholen vormen de doelgroep van het project, met de nadruk op scholen met kinderen uit lage-inkomensgroepen. Daarom zijn gemeenten aangeschreven die deelnemen aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur in Zuid-Holland, om te weten welke scholen in de gemeente het meest in aanmerking komen. Gemeenten hebben echter weinig zicht op relevante contactpersonen voor cultuureducatie in het onderwijs (bijvoorbeeld ICC-ers). Daardoor bleek het lastig om met de juiste personen op de scholen in contact te komen.

Door de opzet van het project worden (impliciet) meerdere doelen gediend.

- Belangstelling bij kinderen wekken voor het bespelen van een muziekinstrument. Kinderen gaan pas aan muziek doen als zij gestimuleerd worden door ouders en/of als zij zelf passief en/of actief hebben kennisgemaakt met muziekinstrumenten.
- Stimuleren van het gebruik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Uit onderzoek van BMC³⁹ blijkt dat middelen die beschikbaar zijn in het Jeugdfonds Sport & Cultuur onvoldoende worden benut. Dat heeft vooral te maken met de onbekendheid met het Jeugdfonds bij intermediaire organisaties, culturele organisaties en gezinnen.
- Versterken van de lokale muziekinfrastructuur door het leggen van verbindingen tussen het onderwijs en lokale muziekinstellingen.

Instrumentale ontmoetingen

Dit betreft kleine muziekvoorstellingen voor scholen, voornamelijk in Den Haag in het kader van COH Den Haag. CultuurSchakel ontwikkelt in dit verband doorlopende leerlijnen voor het onderwijs. Culturele instellingen uit Den Haag kunnen vervolgens activiteiten aanbieden die binnen de leerlijnen passen. Scholen maken via de website van CultuurSchakel of uit een brochure een keuze uit het aanbod op basis van wat het beste bij de klas past. CultuurSchakel Den Haag vervult hierin een makelaarsfunctie. Vraag vanuit het onderwijs en aanbod van de culturele instellingen worden op elkaar afgestemd.

De thema's van de instrumentale ontmoetingen zijn uiteenlopend: van het contrast tussen goed en kwaad in de voorstelling *De Reuzenperzik* naar het gelijknamige boek van Roald Dahl tot het verhaal over een Syrisch vluchtelingenkind in de voorstelling *Imad*. Deze laatste voorstelling is behalve in Den Haag ook opgevoerd op basisscholen in Rijswijk en in het AZC in Rijswijk).⁴⁰

7.4 Bereikte doelgroepen

7.4.1 Algemeen/aantal deelnemers

Tabel 7.2 laat zien hoeveel deelnemers en hoeveel gemeenten met de activiteiten feitelijk zijn bereikt. Het aantal deelnemers verschilt per jaar. Dit hangt samen met de genoemde afwisseling van het ene jaar projecten ontwikkelen en het andere jaar uitvoeren. Het aantal

³⁹ A. Asante en M. de Jong. Mind the Gap. Onderzoek naar kunst-, cultuur- en sportdeelname van kinderen in armoede. Amersfoort: BMC|onderzoek 2015

⁴⁰ In 2019 zal de voorstelling opnieuw op basisscholen worden gespeeld, onder meer in de gemeente Katwijk.

kinderen dat is bereikt met instrumentale ontmoetingen is vanaf 2016 constant.⁴¹ Dit hangt samen met de doorlopende inkoop van deze activiteit door scholen in Den Haag.

Tabel 7.2 Bereik van activiteiten SEOP in de periode 2013-2018*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
aantal deelnemers activiteiten**	6.260	1.020	10.184	2.264	3.184	7.000
aantal gemeenten	17	16	26	5	6	9

* Het gaat hierbij om schooljaren en niet om kalenderjaren. 2014 heeft betrekking op schooljaar 2013-2014, 2015 op schooljaar 2014-2015 etc.

**Dit betreft het totale bereik van alle activiteiten van SEOP.

bron: SEOP

De uitnodiging van de scholen voor deelname en de registratie van de aanmeldingen verloopt niet altijd via SEOP. Daarom heeft SEOP niet altijd inzicht in het aantal leerlingen dat deelneemt. Dit is bijvoorbeeld het geval bij scholen die participeren in het kader van CmK, zoals het meezingproject in de Hoeksche Waard in 2017.

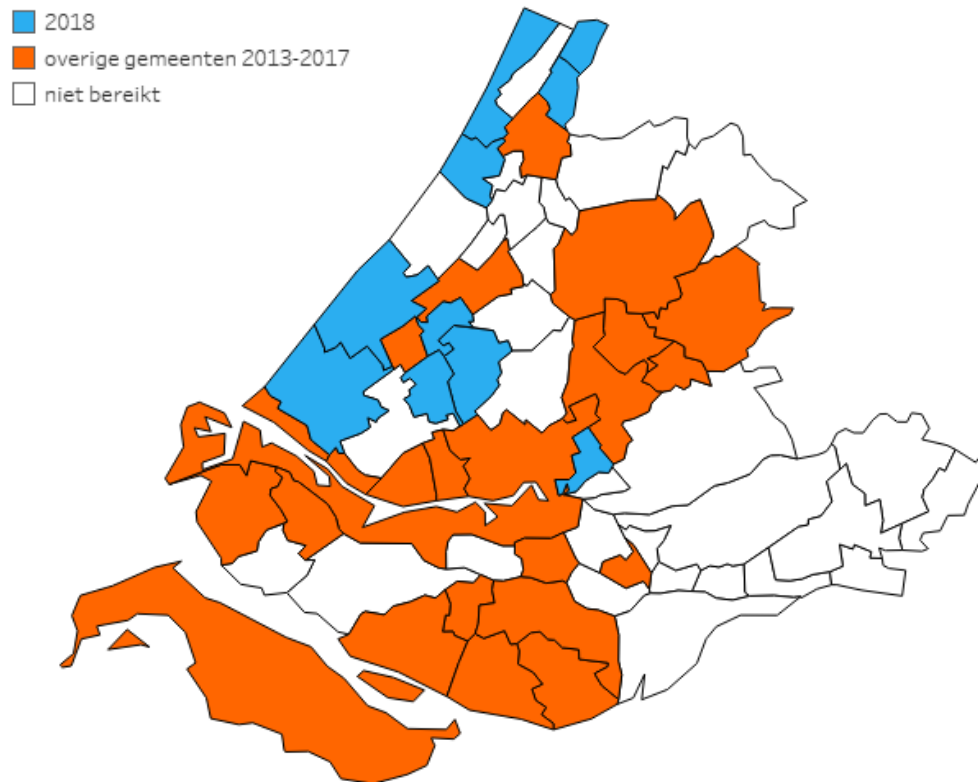
7.4.2 Geografische spreiding

Het project Mozarts Wondere Wereldreis is in 2018 op basisscholen in zes gemeenten uitgevoerd, in Capelle aan den IJssel, Delft, Hillegom, Lisse, Noordwijk en Pijnacker-Nootdorp. In 2017 zijn vooral basisschoolleerlingen in de Hoeksche Waard bereikt met een eendaags zangproject. Het project instrumentale ontmoetingen is/wordt in schooljaar 2018-2019 uitgevoerd in Den Haag, Katwijk en Rijswijk.

Het geografisch bereik is een momentopname en verschilt sterk per jaar. Het bereik over de periode 2013-2018 betreft 31 gemeenten. Dit is ongeveer de helft van het totaal aantal gemeenten in Zuid-Holland. In 2018 is SEOP actief in 9 gemeenten (figuur 7.3).

⁴¹ In 2016 hebben er 2.240 kinderen deelgenomen, in 2018 zijn dat er circa 2.400.

Figuur 7.3 **Geografisch bereik SEOP, 2013-2018**

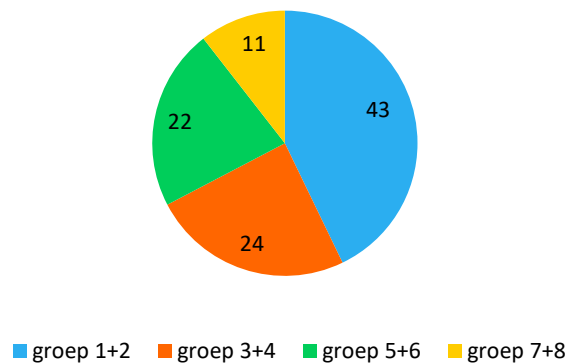

bron: SEOP; bewerking: data-adviesbureau Tympan

7.4.3 Leeftijdsgroepen

De activiteiten van SEOP richten zich zoals gezegd op kinderen in de basisschoolleeftijd; in het schooljaar 2017-2018 via het project Mozarts Wondere Wereldreis zijn vooral leerlingen van groep 5 en 6 bereikt. Bij de verwachte verdeling van deelnemers aan instrumentale ontmoetingen in schooljaar 2018-2019 in Den Haag ligt het accent op groep 1 en 2, zo blijkt uit de aanmeldingen van scholen (figuur 7.4).

Figuur 7.4 Verwachte leeftijdsverdeling deelnemers* instrumentale ontmoetingen
Den Haag, schooljaar 2018-2019, percentage

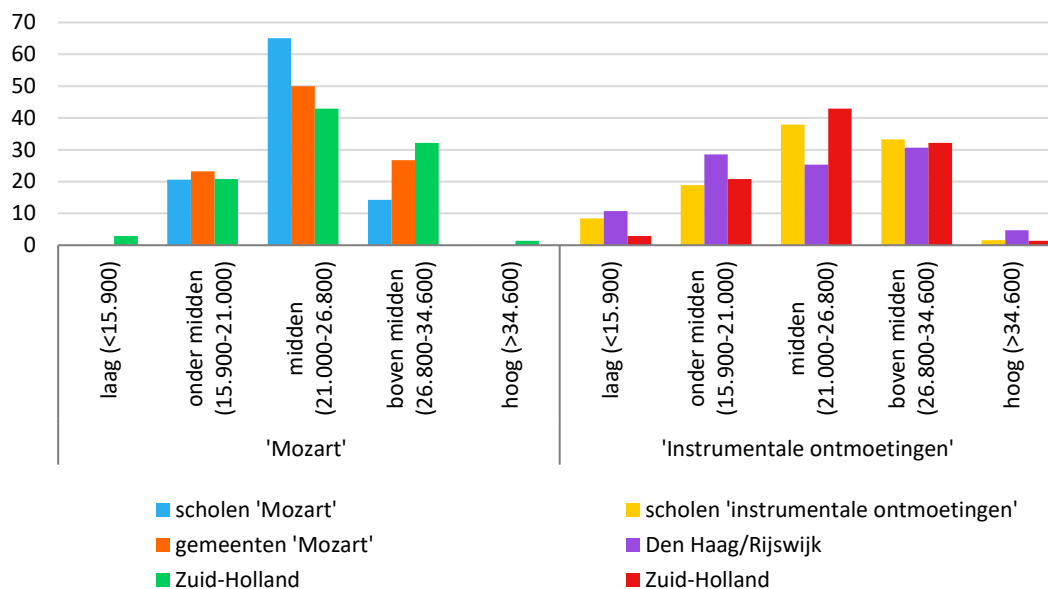
*Op basis van aanmeldingen van scholen.

bron: CultuurSchakel Den Haag

7.4.4 Sociaal-economische kenmerken

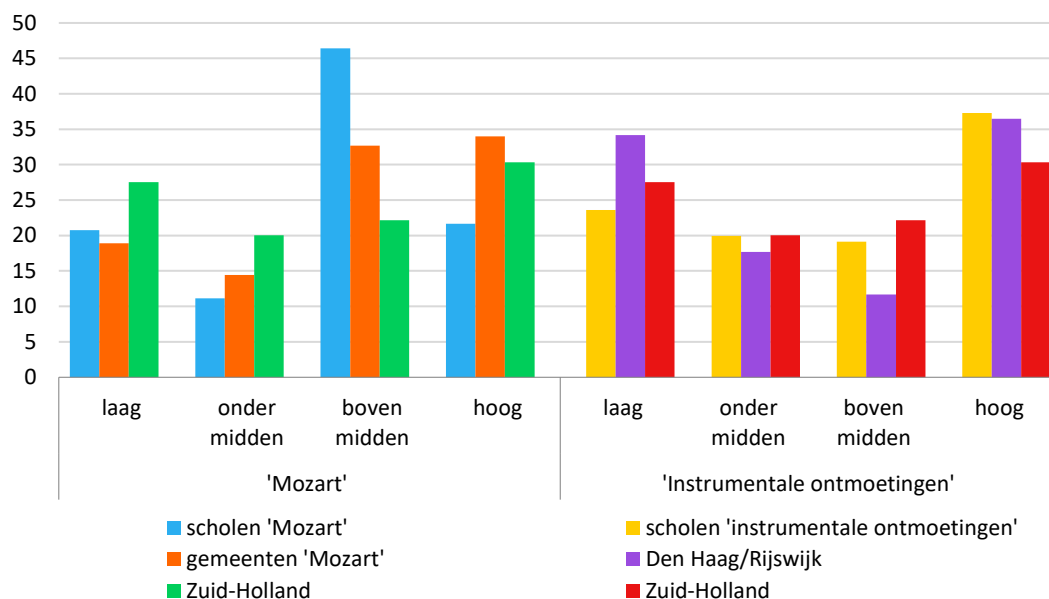
Van Mozart's Wondere Wereldreis en van 'instrumentale ontmoetingen' in Den Haag/Rijswijk weten we welke scholen hebben deelgenomen. We hebben het profiel van de woonwijken (niveau postcode-4) van de leerlingen van deze scholen vergeleken met het profiel van alle leerlingen in de woonwijken in respectievelijk Zuid-Holland en Den Haag. Figuren 7.5 en 7.6 laten voor Mozart's Wondere Wereldreis zien dat kinderen van de deelnemende basisscholen in vergelijking met alle basisschoolleerlingen in geheel Zuid-Holland vaker wonen in wijken met als profiel 'middeninkomens' en sociale status 'bovengemiddeld'. Voor instrumentale ontmoetingen in Den Haag/Rijswijk blijkt uit de vergelijking met alle basisschoolleerlingen uit de betreffende gemeenten dat verhoudingsgewijs meer leerlingen zijn bereikt in wijken behorend tot de inkomensklasse 'boven midden' en tot de klasse sociale status 'hoog'.

Figuur 7.5 Verdeling van leerlingen naar inkomensprofiel van de woonwijk, kalenderjaar 2018/schooljaar 2018-2019, percentage

bron: SEOP, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympan

Figuur 7.6 Verdeling van leerlingen naar profiel sociale status van de woonwijk, kalenderjaar 2018/schooljaar 2018-2019, percentage

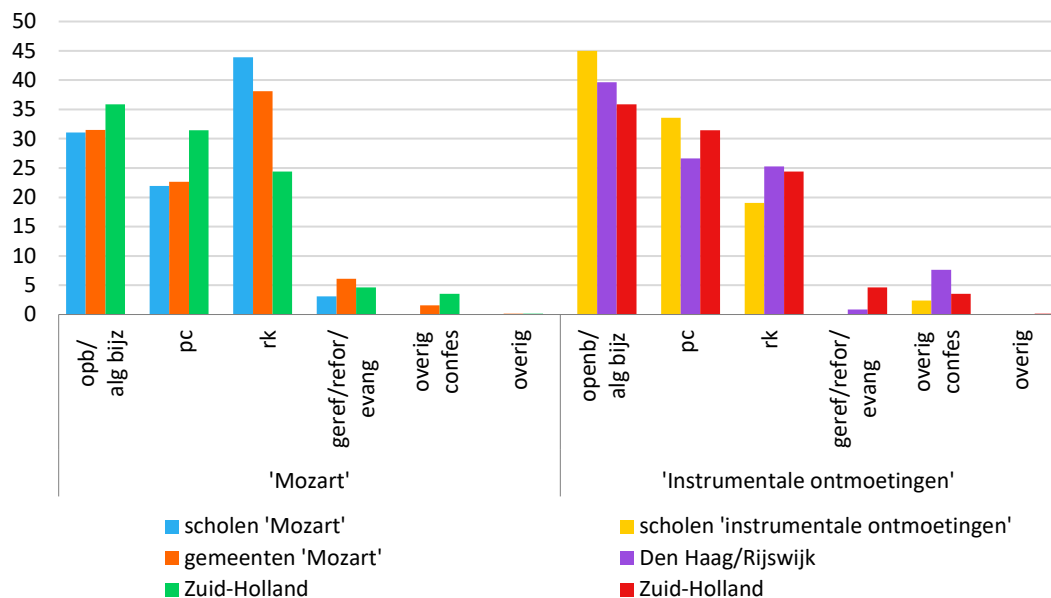
bron: SEOP, SCP; bewerking: data-adviesbureau Tympan

7.4.5 Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

Figuren 7.7 en 7.8 geven een beeld van levensbeschouwelijke en culturele achtergrond van de deelnemers. De bereikte leerlingen van project 'Wolfgang's' Wondere Wereldreis' zitten vaker op een rooms-katholiek school dan gemiddeld in Zuid-Holland. De leerlingen van scholen die deelnemen aan 'instrumentale ontmoetingen in Den Haag/Rijswijk zitten, in vergelijking met alle basisschoolleerlingen in Den Haag/Rijswijk, verhoudingsgewijs vaker

op een protestants-christelijke school (figuur 7.7). SEOP geeft aan dat bij het opzetten van de activiteiten rekening wordt gehouden met de (streng)-christelijke doelgroep.⁴²

Figuur 7.7 Verdeling van leerlingen naar denominatie van de school, 2018/schooljaar 2018-2019, percentage

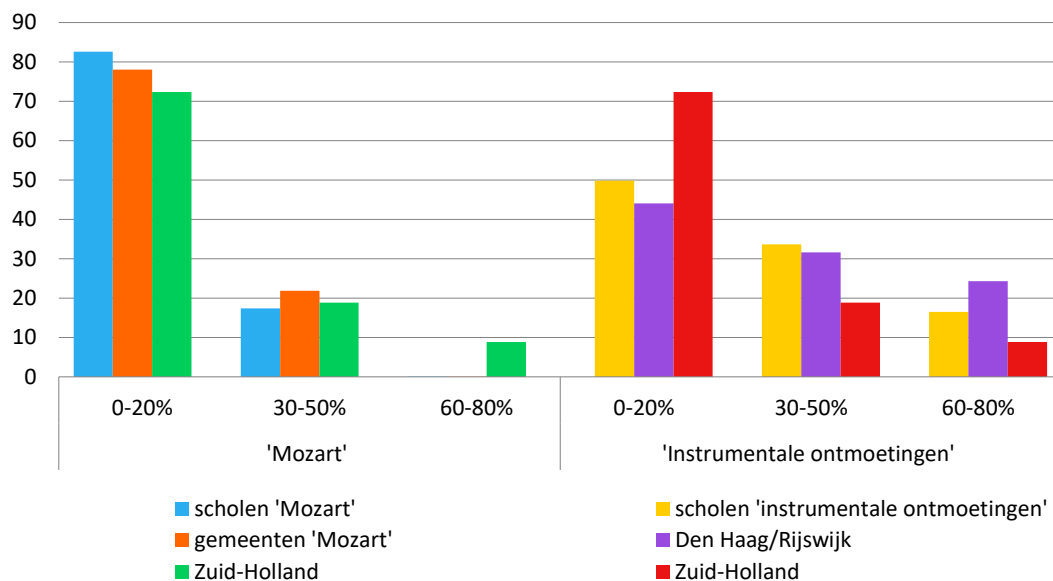

bron: SEOP, DUO; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Van alle inwoners in Zuid-Holland heeft ongeveer 20% een niet-westerse migrantenachtergrond. 82% van de leerlingen van basisscholen die hebben deelgenomen aan 'Mozart's Wondere Wereldreis' woont in een wijk met een aandeel van niet-westerse migranten van 20% of minder. Dit geldt voor 72% van alle basisscholenleerlingen in Zuid-Holland. Van de leerlingen van scholen die in schooljaar 2018-2019 deelnemen aan 'instrumentale ontmoetingen', woont 34% in een wijk met een aandeel van 30-50% niet-westerse migranten. Van alle basisschoolleerlingen in Den Haag/Rijswijk is dat 32% en in heel Zuid-Holland 19%.

⁴² Bijvoorbeeld door te letten op het taalgebruik in het script van de voorstellingen.

Figuur 7.8 Leerlingen naar percentage niet-westerse migranten in woonwijk, 2018/schooljaar 2018-2019, percentage

*Bij de weergegeven categorieën is sprake van afronding. Zo valt 24% binnen de categorie 0-20% en 25% en hoger in de categorie 30-50%.

bron: SEOP, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympan

SEOP geeft aan meer activiteiten te willen doen voor leerlingen van scholen van AZC's/vluchtelingenkinderen. Daarvoor moet worden bekeken hoe een voorstelling als Imad in aangepaste vorm kan worden aangeboden. Hierbij is het onder meer van belang om rekening te houden met meer ruimte voor uitleg en aandacht voor taalgebruik en te kijken naar de mogelijkheid om de voorstelling te koppelen aan taalonderwijs.

7.4.6 Onderwijstype

SEOP bereikt jaarlijks enkele scholen voor speciaal onderwijs (twee in 2018 voor zover gegevens over bereikte scholen beschikbaar zijn). SEOP geeft aan dat er geen aanpassingen in het aanbod nodig zijn om deze scholen te kunnen bereiken.

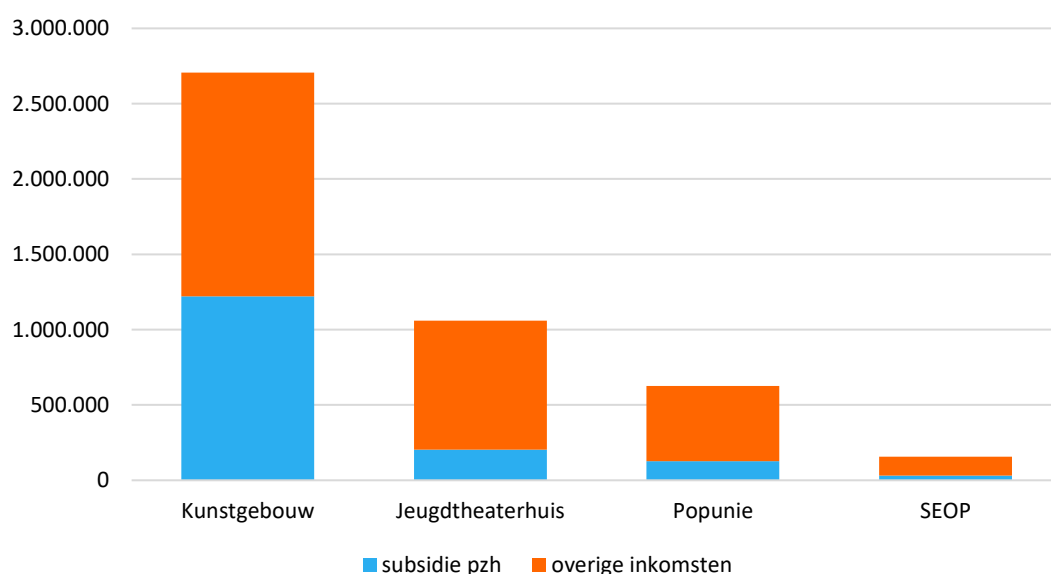
8 Mogelijkheden voor uitbouw van het bereik

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de mogelijkheden voor uitbouw van het bereik van de instellingen van de basisvoorziening. In de presentatie daarvan sluiten we zoveel mogelijk aan bij de thema's van de beleidsbrief 'Cultuur in een open samenleving' en de brief van Gedeputeerde Janssen aan Provinciale Staten.⁴³

Vooraf moet worden opgemerkt dat de vier instellingen wat betreft omvang sterk van elkaar verschillen. Uitgaande van de omvang van de begroting is Kunstgebouw de grootste van de instellingen van de basisvoorziening, SEOP de kleinste (figuur 8.1).

Figuur 8.1 Omvang van de instellingen van de basisvoorziening, 2018, euro's

bron: Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis, Popunie, SEOP; bewerking: data-adviesbureau Tympaan

Ook zijn er verschillen wat betreft beoogde doelgroep en type activiteiten. Dit komt in belangrijke mate door de ontstaansgeschiedenis van de instellingen. Verder hebben de instellingen, als gevolg van de bezuinigingen bij de invoering van de basisvoorziening, specifieke keuzes gemaakt ten aanzien van geografisch bereik en beoogde doelgroepen.

- Kunstgebouw richt zich sinds de vorming van de basisvoorziening op het primair onderwijs, bijvoorbeeld als penvoerder CmK en met de programma's Kijk|Kunst en Doe|Kunst.
- Jeugdtheaterhuis heeft in vijf gemeenten leslocaties en richt zich zowel binnen- als buitenschools vooral op deze gemeenten, onder meer met schooltoneelclubs.

⁴³ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018 en Brief d.d. 27 september 2018, kenmerk PZH-2018-6666488944.

- SEOP is actief met muziekprojecten in verschillende gemeenten en in het kader van CmK vooral in Den Haag.⁴⁴
- Popunie richt zich op buitenschoolse talentontwikkeling van jongeren op het gebied van popmuziek, onder meer door ondersteuning van het middenkader van muziekpodia en festivals. Popunie oriënteert zich sterk op Rotterdam, omdat Popunie deel uitmaakt van het cultuurbeleid van de gemeente Rotterdam.

Vanuit deze uiteenlopende oriëntaties, verschilt vanzelfsprekend het bereik van de vier instellingen en ook de mogelijkheden om dit bereik uit te bouwen, zowel qua omvang als kenmerken van doelgroepen.

Voor een zo groot mogelijk bereik is het uiteraard van belang dat het aanbod van de instellingen van de basisvoorziening goed aansluit op de behoefte van de beoogde doelgroepen. Dit wordt op verschillende manieren nagestreefd:

- In stuurgroepen en (half)jaarlijkse netwerkbijeenkomsten voor onderwijs, culturele instellingen en gemeenten vindt in het kader van CmK regelmatig afstemming plaats over het aanbod.
- Het deel uitmaken van het lokale netwerk. Zo maakt Jeugdtheaterhuis deel uit van netwerken, bestaande uit onder meer het primair onderwijs, (lokale) culturele instellingen en maatschappelijke organisaties. De diversiteit binnen het netwerk zorgt voor een wisselwerking en samenwerking tussen verschillende organisaties, die de aansluiting van het aanbod op de lokale behoefte bevordert.
- Er wordt maatwerk geboden aan de hand van de vraag van scholen en culturele instellingen.
- Er wordt een makelaarsfunctie vervuld door intermediaire organisaties tussen cultuuraanbieders en onderwijs.
- Er worden evaluaties gehouden van projecten en enquêtes gehouden onder deelnemers.
- Er worden contacten onderhouden met het (informele) netwerk.

Gemeenten zijn over het algemeen tevreden met het aanbod van de instellingen waarvan ze gebruik maken, zo blijkt ook uit de evaluatie uit 2017.⁴⁵ Niettemin geven enkele gemeenten aan dat meer vraaggericht werken door de instellingen wenselijk is. Daarbij merken zij wel op dat het aan de andere kant voor het onderwijs gemakkelijk is dat er kant-en-klaar aanbod bestaat, bijvoorbeeld in de vorm van Kijk|Kunst van Kunstgebouw. Niet alleen is er weinig tijd in het onderwijs om met culturele instellingen van gedachten te wisselen over afstemming van aanbod op de behoeften van het onderwijs en te bepalen waar maatwerk wenselijk. Ook is het raadzaam terughoudend te zijn om bestaande activiteiten die goed werken, te veranderen.

Uitgaande van de beleidskeuzes die bij de vorming van de basisvoorziening cultuurparticipatie zijn gemaakt, geven de instellingen van de basisvoorziening aan dat aanvullende financiering nodig is om de huidige doelgroepen verder uit te bouwen. Deze aanvullende financiering is volgens de instellingen nodig om de organisatorische capaciteit te versterken.

⁴⁴ SEOP is in Den Haag gevestigd en kan daarom activiteiten aanbieden in het kader van Cultuur op z'n Haags (CmK).

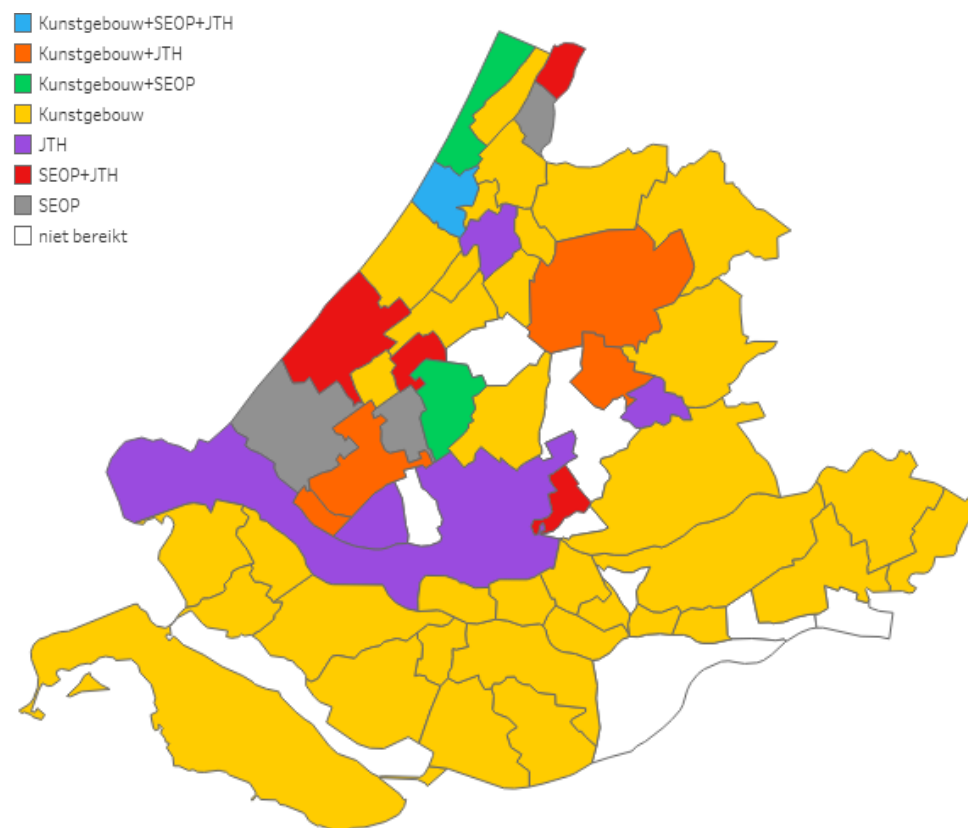
⁴⁵ M.G.A. Ligtoet-Janssen. Evaluatie monitor basisvoorziening 2013-2016. Den Haag: Tympaan Instituut, 2017.

8.2 Geografische spreiding

8.2.1 Constateringen

Het werkgebied van de instellingen van de basisvoorziening is in principe de provincie Zuid-Holland. Wat betreft de beoogde doelgroep van de basisvoorziening ligt de focus op het primair onderwijs. Figuur 8.2 laat per gemeente zien welke instellingen er recent actief zijn geweest in het primair onderwijs. We zien 'witte vlekken' in het centrum en in het zuidoosten van de provincie. Dit betreft Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Krimpen aan den IJssel, Schiedam, Zoetermeer en Zuidplas.

Figuur 8.2 **Geografisch bereik basisvoorziening in het primair onderwijs, 2018/schooljaar 2017-2018**

bron: SEOP, CBS; bewerking: data-adviesbureau Tympan

Uit de gehouden interviews met gemeenten komt een aantal belemmeringen naar voren voor de geografische uitbreidingsmogelijkheden van de instellingen van de basisvoorziening voor het primair onderwijs.

- Gemeenten zijn niet of nauwelijks bekend met het aanbod van SEOP. Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit de evaluatie uit 2017.⁴⁶ Scholen en culturele instellingen zijn doorgaans daarmee beter bekend.

⁴⁶ M.G.A. Ligtoet-Janssen. Evaluatie monitor basisvoorziening 2013-2016. Den Haag: Tympan Instituut, 2017.

- Het aanbod van lokale voorzieningen voorziet al vaak voldoende in het aanbod. Het aanbod van de basisvoorziening wordt vooral gezien als complementair aan het aanbod van lokale instellingen.
- Gemeentelijke budgetten zijn te beperkt in omvang om van alle instellingen gebruik te maken. Als scholen gebruik maken van Kunstgebouw, dan is het beschikbare budget al grotendeels besteed.

Ook de instellingen zien belemmeringen. Zo geeft Jeugdtheaterhuis aan zich specifiek te willen richten op de gemeenten met de leslocaties. Daarbij wordt gesteld dat voor een grotere geografische spreiding de organisatorische capaciteit moet worden versterkt. Kunstgebouw wijst op het feit dat het veel tijd kost om gesprekken te voeren met gemeenten die nog niet deelnemen. Vanwege de huidige omvang van de organisatie, zijn er beperkte mogelijkheden om die gesprekken met gemeenten te voeren.

8.2.2 Aanbevelingen

Indien het streven is zoveel mogelijk een provinciale dekking te bewerkstelligen, verdient het aanbeveling dat de instellingen extra energie te steken in initiatieven in genoemde regio's. Dit is in het bijzonder van belang voor Kunstgebouw in de kleinere gemeenten met weinig (hoogwaardige) culturele voorzieningen. Hierbij gaat het primair om gemeenten met minder dan 30.000 inwoners. In de praktijk blijkt dat ook aandacht nodig is voor de ondersteuning van cultuur in middelgrote gemeenten (<60.000 inwoners).

8.3 Leeftijdsgroepen

8.3.1 Constateringen

Er zijn afspraken gemaakt over het beoogde bereik van de instellingen wat betreft leeftijdsgroepen. De praktijk sluit hierbij aan. Dat betekent dat Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis en SEOP zich richten op kinderen van de basisschoolleeftijd, Jeugdtheaterhuis ook op jongeren (4-21 jaar) buitenschools. Popunie legt zich toe op jongeren van 13 jaar en ouder.

De basisvoorziening cultuurparticipatie richt zich dus voor een groot deel op het primair onderwijs. Volgens het rijksbeleid zijn jongeren in de middelbare schoolleeftijd eveneens een belangrijk doelgroep.⁴⁷ Het is lastig om jongeren buitenschools te bereiken. Dat vinden gemeenten en de instellingen die een buitenschools aanbod hebben. Dit komt onder meer door het feit dat het aanbod van vrijetijdsbesteding voor jongeren groot is. Zij hebben veel mogelijkheden om te 'shoppen' om hun vrije tijd in te vullen. Het naschoolse aanbod moet sterk concurreren om de aandacht van jongeren. Om de buitenschoolse deelname van jongeren aan cultuur te bevorderen maken brugklasleerlingen in Capelle aan den IJssel onder schooltijd een eendaagse excursie langs diverse cultuuraanbieders, waaronder Jeugdtheaterhuis. In deze 'Cultuurshock' volgen de leerlingen in totaal vijf workshops en krijgen informatiemateriaal mee van de aanbieders en van het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

⁴⁷ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018

Jeugdtheaterhuis meent dat jongerenparticipatie meer in algemene zin aandacht vraagt. Nader onderzoek naar verklaringen en oplossingen is wenselijk. Om het bereik van jongeren te vergroten, heeft de provincie eind 2018 een challenge uitgeschreven voor creatieve ideeën en nieuwe oplossingen om jongeren van 12-15 te bereiken en ze bekend te maken met het culturele aanbod van de Popunie, het Jeugdtheaterhuis en SEOP. Op basis van meer dan 90 ingediende ideeën is een top 5 bepaald. Daarmee gaan de instellingen van de basisvoorziening gezamenlijk aan de slag. Eén van de ideeën betreft een kunstkaravaan langs middelbare scholen (en eventueel de hoogste klassen in het basisonderwijs). Door middel van een reeks minicolleges en workshops, gegeven door cultural influencers (bijvoorbeeld vloggers), kunnen kinderen en jongeren (12-15 jaar) geënthousiasmeerd worden voor en betrokken worden bij cultuur.

8.3.2 Aanbevelingen

‘Als jongeren eenmaal binnen zijn, dan blijven ze ook binnen’, zo is het algemene beeld. Het is daarom van belang activiteiten te ontwikkelen die aansluiten op de belevingswereld van jongeren (bijvoorbeeld gebruik social media). Het aanbod moet ook flexibel zijn. Bijvoorbeeld meer kortdurende of eenmalige workshops naast langdurige, structurele lestrajecten. De aansluiting op de behoefte van jongeren kan worden geoptimaliseerd door:

- te zorgen voor een betere afstemming van het binnenschoolse aanbod op het buitenschoolse aanbod, zowel wat betreft inhoud als vorm. Dit motiveert kinderen om te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor buitenschoolse cultuurparticipatie, aldus Jeugdtheaterhuis.
- het netwerk van jongerenwerk, wijkteams, buurtwerkers en cultuurcoaches te benutten. Zij kunnen een brug slaan tussen culturele instellingen door de interesses van niet bereikte doelgroepen verwoorden. Daarnaast kunnen jongeren die zelf actief zijn met cultuur via social media een belangrijke ambassadeursrol vervullen. Een voorbeeld daarvan is het maken van een vlogjournaal door jongeren die musea en theatervoorstellingen bezoeken. Een voorbeeld is een gemeentelijke Facebook-pagina in Maasluis. Daarop wordt via YouTube een vlog gepresenteerd.
- jongeren actief te betrekken bij het ontwikkelen van het aanbod. Een voorbeeld is Music Support Rotterdam, waarbij Popunie in Rotterdam veel (initiatieven van) jongeren, nieuwe makers en nieuwe organisatoren uit alle wijken van de stad betreft. Een ander voorbeeld is de Jeugdraad in Capelle aan den IJssel, die kan worden geconsulteerd over cultuur.
- de personeels- en bestuurssamenstelling van de instellingen een afspiegeling te laten zijn van de doelgroepen die je wilt bereiken.
- in de marketing van de activiteiten gebruik te maken van kanalen die jongeren aanspreken (social media).
- nieuw, digitaal cultuuraanbod te ontwikkelen dat aansluit op de belevingswereld en de wijze van consumeren van jongeren.

8.4 Voortgezet onderwijs

8.4.1 Constateringen

De instellingen van de basisvoorziening richten zich binnen het onderwijs vooral op het primair onderwijs. Leerlingen in het voortgezet onderwijs zijn lastiger te bereiken, omdat het voortgezet onderwijs een strakker lesprogramma/curriculum heeft dan bijvoorbeeld het basisonderwijs, aldus respondenten (instellingen basisvoorziening, gemeenten en intermediaire organisaties). Binnen een gemeente is het moeilijk om voor meer scholen een gezamenlijk project te ontwikkelen, omdat de competenties van de leerlingen per schooltype erg (kunnen) verschillen. Daarnaast is men voor de uitvoering van cultuurprogramma's/-projecten sterk afhankelijk van een enthousiaste docent. Een andere reden dat het lastig is om cultuureducatie in het voortgezet onderwijs aan te bieden, is het ontbreken van geoormerkte financiering.⁴⁸ Kunstgebouw neemt wel vanaf 2019 het initiatief om vmbo-scholen ondersteuning aan te bieden. Binnen de huidige mogelijkheden ligt de focus op het primair onderwijs. Kunstgebouw ambieert voor de toekomst een grotere rol in het voortgezet onderwijs.

SEOP geeft aan dat aanbod voor het voortgezet onderwijs mogelijk is, maar dat de focus ligt op het primair onderwijs. Het rendement is groter als kinderen op jonge leeftijd al kennis kunnen maken met een muziekinstrument, zo is de redenering. Jeugdtheaterhuis gaat op verzoek van scholen in gesprek om samen tot een passend aanbod te komen, bijvoorbeeld in Capelle aan den IJssel.

8.4.2 Aanbevelingen

Ook in het basisonderwijs zijn er volle lesprogramma's en is de afhankelijkheid van enthousiaste leerkrachten een belemmerende factor geweest voor cultuureducatie. Met CmK zijn nu voorwaarden gecreëerd om cultuureducatie voor langere tijd in het primair onderwijs te borgen. Om in het voortgezet onderwijs structureel aandacht voor cultuureducatie te ontwikkelen, kan geprofiteerd worden van deze ervaringen.

Het verdient aanbeveling dat de instellingen van de basisvoorziening expliciet nagaan in hoeverre (structurele) ondersteuning van het voortgezet onderwijs wenselijk is en wat nodig is om dit te realiseren. In de brief 'Cultuur in een open samenleving' is immers geconstateerd dat kunst en cultuur niet alleen thuishoren in het curriculum van het primair onderwijs, maar ook in dat van het voortgezet onderwijs. De kerndoelen voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs en de deelregeling Cultuureducatie in het vmbo en het praktijkonderwijs bieden aanknopingspunten voor structurele aandacht voor cultuureducatie binnen het voortgezet onderwijs.

⁴⁸ In het basisonderwijs is er vanuit het Ministerie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschappen budget per leerling beschikbaar voor cultuureducatie in het kader van de Prestatiebox Primair Onderwijs.

8.5 Speciaal onderwijs

8.5.1 Constateringen

Met de activiteiten voor het primair onderwijs bereiken de instellingen vooral het reguliere basisonderwijs. Er hebben in het schooljaar 2017-2018 veertien scholen voor speciaal onderwijs meegedaan aan activiteiten van (een) van de instellingen. Dit is 9% van alle scholen voor speciaal onderwijs in Zuid-Holland. De activiteiten van de instellingen van de basisvoorziening zijn op dit moment beperkt aangepast aan specifieke wensen van het speciaal onderwijs.

8.5.2 Aanbevelingen

Het verdient aanbeveling dat de instellingen van de basisvoorziening in gesprek gaan met het speciaal onderwijs om in kaart te brengen wat de ondersteuningsbehoefte is en welke mogelijkheden er zijn om het bestaande aanbod, waar nodig, aan te passen aan specifieke eisen van het speciaal onderwijs.

8.6 Sociaal-economische kenmerken

8.6.1 Constateringen

Uit de cijfers van Kunstgebouw komt naar voren dat deze instelling naar verhouding in het primair onderwijs minder de kinderen bereikt in woonwijken met een lagere sociaal-economische status. Voor een deel belangrijk is de verklaring daarvoor dat Kunstgebouw vooral actief is in kleinere gemeenten. In vergelijking met Kunstgebouw bereiken Jeugdtheaterhuis en SEOP meer kinderen met een lage sociaal-economische status. Dit komt omdat deze instellingen zich expliciet inzetten voor het bereik van deze doelgroep. Popunie slaagt er goed in om jongeren met allerlei culturele en sociaal-economische achtergronden en opleidingsniveaus te bereiken. Popmuziek is een kunstvorm die zeer breed aanspreekt, zo blijkt uit het onderzoek '395 minuten' en uit de interviews.

Uit de gesprekken met de instellingen blijkt dat het bereik onder kinderen in een achterstandspositie groeit. Daar zet een aantal instellingen (met name Jeugdtheaterhuis en SEOP) zich expliciet voor in. Dit gebeurt bijvoorbeeld door met gemeenten af te stemmen welke scholen het meest in aanmerking komen voor een bepaalde activiteit. Het ontbreekt in veel gevallen echter aan een duidelijk aanspreekpunt op scholen. Daarom is het voor gemeenten en instellingen lastig om in contact te komen met scholen die tot de beoogde doelgroep behoren.

Gemeenten proberen de financiële drempels voor buitenschoolse cultuurparticipatie van kinderen/jongeren zo laag mogelijk te houden. Een gemeente formuleert het belang daarvan als volgt: *'Als kinderen niet kunnen deelnemen, staan ze meteen al op achterstand, ook wat betreft hun volwassen leven. Wat je als kind leert, neem je immers mee naar de rest van je leven.'* Veel gemeenten nemen deel aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur of hebben een eigen regeling met tegemoetkomingen voor lesgelden voor culturele activiteiten. Uit

onderzoek van BMC⁴⁹ blijkt echter dat middelen die beschikbaar zijn in het Jeugdfonds Sport & Cultuur onvoldoende worden benut. Dat heeft vooral te maken met de onbekendheid bij intermediaire organisaties, culturele organisaties en gezinnen met het Jeugdfonds.

8.6.2 Aanbevelingen

- Het verdient aanbeveling dat de instellingen afspraken maken met gemeenten en het onderwijs over een duidelijk aanspreekpunt voor cultuureducatie, mede met het oog op meer activiteiten voor kinderen/jongeren in een achterstandspositie.
- Gemeenten doen er goed aan om de bekendheid van financiële regelingen onder intermediairs (zoals wijkteams), culturele instellingen en gezinnen te vergroten.
- Het verdient aanbeveling om de mogelijkheden voor het gebruik van regelingen, zoals het Jeugdfonds Sport & Cultuur, te verruimen, bijvoorbeeld door met de middelen uit het fonds binnen gemeenten projecten op te zetten.
- In de Rijksbegroting 2019⁵⁰ is aangekondigd dat de toegankelijkheid van cultuur zal worden verbeterd. Dit gebeurt mede door ondersteuning van het Jeugdfonds Sport & Cultuur, een extra bijdrage aan de Brede Regeling Combinatiefuncties en een matchingsregeling bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het verdient aanbeveling dat Kunstgebouw gemeenten over deze mogelijkheden informeert en gemeenten ondersteunt bij het gebruikmaken van de regelingen.
- Voor instellingen met buitenschools aanbod is het van belang om een goede balans te vinden tussen kwaliteit en betaalbaarheid van het aanbod.

8.7 Levensbeschouwelijke en culturele achtergrond

8.7.1 Constateringen

Gemeenten geven aan dat kinderen/jongeren met een streng-christelijke achtergrond en kinderen/jongeren met een niet-westerse migrantenachtergrond moeilijk bereikbare doelgroepen zijn. Men kan stellen dat *‘als van cultuuraanbod geen gebruik wordt gemaakt, het aanbod niet aansluit op de mensen die je ermee wilt bereiken’*.

In de cijfers zien we terug dat met binnenschoolse activiteiten van Kunstgebouw en SEOP verhoudingsgewijs minder kinderen worden bereikt op scholen met een gereformeerde/reformatorische/evangelische denominatie. Kunstgebouw herkent dat er meer inspanningen (gesprekken, geschikt aanbod) nodig zijn om scholen te interesseren voor deelname. Voor SEOP kan het mindere bereik verklaard worden uit het feit dat er in de gemeenten waar SEOP actief is weinig scholen zijn met een gereformeerde/reformatorische/evangelische denominatie.

Uit de cijfers kan ook worden afgeleid dat Kunstgebouw naar verhouding weinig scholen met relatief veel kinderen van niet-westerse afkomst bereikt. De verklaring hiervoor is dat Kunstgebouw vooral actief is in kleinere gemeenten. Daar wonen verhoudingsgewijs minder mensen met een niet-westerse afkomst. Bij Jeugdtheaterhuis en SEOP is het bereik van

⁴⁹ A. Asante en M. de Jong. Mind the Gap. Onderzoek naar kunst-, cultuur- en sportdeelname van kinderen in armoede. Amersfoort: BMC|onderzoek 2015.

⁵⁰ Tweede Kamer der Staten-Generaal. Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2019. Den Haag, 2018.

kinderen met een niet-westers achtergrond groter. Zij zijn relatief meer actief in middel-grote en grote steden.

De activiteiten van Jeugdtheaterhuis bereiken een brede doelgroep, zowel binnenschools als buitenschools. Dit geldt ook voor de buitenschoolse activiteiten van Popunie, waarmee een zeer diverse en vaak juist lastig te bereiken doelgroep wordt bediend.

Ten aanzien van cultuureducatie in het onderwijs lijkt er bij gemeenten een spanningsveld te bestaan tussen enerzijds het streven vanuit het beleid om alle scholen met cultuureducatie te bereiken en het respect voor het maken van de keuze van scholen om geen gebruik te maken van het aanbod anderzijds.

8.7.2 Aanbevelingen

Het verdient aanbeveling dat instellingen in gesprek gaan met (vertegenwoordigers van) specifieke doelgroepen en onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor aanpassingen van aanbod of nieuw aanbod. Dit zijn enkele invalshoeken:

- Door de instellingen aangeboden disciplines als dans, ballet en theater worden door streng-christelijke scholen in algemene zin minder gewaardeerd. Het is belangrijk om aanbod te ontwikkelen dat meer past bij de identiteit van deze scholen. Genoemde voorbeelden zijn workshops presentatietechnieken in plaats van theaterworkshops. Verder blijkt erfgoed als insteek voor cultuureducatie en de koppeling van handvaardigheid met vakken als geschiedenis en aardrijkskunde in dit verband goed te werken.
- Voor kinderen/jongeren met een migrantenachtergrond is het goed om activiteiten aan te bieden in hun eigen omgeving. Een voorbeeld van een project dat hier expliciet op inspeelt is een vlogproject met Marokkaanse kinderen die filmpjes maken over hun wijk en daarmee in gesprek raken met andere wijkbewoners (Gouda). Dit soort initiatieven verdient navolging.

8.8 Maatschappelijke functie

8.8.1 Constateringen

Cultuur ontwikkelt mensen, brengt ze samen en verbindt. Cultuurparticipatie heeft daarmee naast een intrinsieke waarde ook een belangrijke maatschappelijke functie. Deelname aan cultuur is een manier om te participeren in en mede vorm te geven aan de samenleving. Het is een essentieel element van burgerschap. Cultuur is van en voor iedereen. Dit is ongeacht de plek waar je woont, uit welk gezin je komt of welke culturele achtergrond je hebt, ongeacht leeftijd, geslacht, beperking of opleiding. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet.⁵¹ In een aantal gemeenten is cultuurparticipatie beleidsmatig al nadrukkelijk verbonden met maatschappelijke ontwikkeling, in andere gemeenten is dit nog veel minder het geval. Vanuit de basisvoorziening is de maatschappelijke functie van cultuurparticipatie aanwezig, maar in belangrijke mate nog impliciet. De maatschappelijke functie komt bij de instellingen vooral tot uitdrukking in:

⁵¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Cultuur in een open samenleving. Den Haag: Ministerie OCenW, 2018

- de maatschappelijke thema's die aan bod komen, zoals integratie, vluchtelingenproblematiek, de Tweede Wereldoorlog en sociale druk/psychosociale aspecten (angst, de behoefte 'erbij te willen horen', et cetera.)
- activiteiten die kinderen/jongeren mogelijkheden bieden voor zelfexpressie, talentontwikkeling en contact met kinderen uit andere milieus.
- aandacht voor doelgroepen die als gevolg van hun (sociaal-economische) achtergrond minder vanzelfsprekend met cultuur in aanraking komen (zie hiervoor).

8.8.2 Aanbevelingen

In de doelstellingen en de werkwijze van de instellingen kan inclusiviteit meer nadruk krijgen. Daarmee kan meer dan nu het geval is een wisselwerking tussen gemeentelijk maatschappelijk beleid en de activiteiten van de instellingen ontstaan. Begonnen kan worden met het nader definiëren van de relatie tussen cultuurparticipatie (en -educatie) enerzijds en maatschappelijke ontwikkeling (onderwijs, arbeid, welzijn, economie) anderzijds.

Bijlage 1

Brief Gedeputeerde Janssen aan provinciale Staten, d.d. 27 september 2018

provincie **HOLLAND**
ZUID

STATEN

Lid Gedeputeerde Staten

R.A. Janssen

Contact
070 441 70 86
ra.janssen@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Provinciale Staten

Datum **27 SEP 2018**

Ons kenmerk
DOS-2016-0006773
PZH-2018-664818944
Uw kenmerk

Bijlagen -

Onderwerp
Cultuurparticipatie

Geachte Statenleden,

Met deze brief ga ik in op de toezegging in de commissie Bestuur en Middelen van 11 april 2018 om te kijken of er voor cultuurparticipatie een versterking van de tweede lijn mogelijk is en te kijken hoe de tweedelijnsvoorzieningen kunnen worden aangehaakt op het gewijzigde cultuurbeleid van het Rijk. Tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota 2018 en Kadernota 2019-2022 in PS van 27 juni 2018 heb ik u toegezegd om daar vóór de bespreking van de begroting op terug te komen. In het verlengde daarvan kom ik met een voorstel hoe de tweedelijnsvoorzieningen kunnen worden aangesloten op het gewijzigde cultuurbeleid van het kabinet.

De instellingen die de basisvoorziening cultuurparticipatie vormen zullen zelf een overzicht van hun activiteiten over de afgelopen periode en inzicht in hun meerwaarde aanbieden aan uw commissie.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Basisvoorziening cultuurparticipatie

De provincie Zuid-Holland biedt met de basisvoorziening cultuurparticipatie sinds 2014 tweede lijns ondersteuning op het gebied van cultuureducatie aan gemeenten en onderwijsinstellingen en richt zich op kinderen en jongeren. De provincie betaalt de onderbouw. Het aanbod in de vorm van activiteiten worden door gemeenten of vanuit het onderwijs betaald.

In de huidige collegeperiode is de basisvoorziening gecontinueerd. Sinds 2017 is Kunstgebouw in staat gesteld een actieve rol als penvoerder en ondersteuner van het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) voor 25 gemeenten. U bent over de basisvoorziening cultuurparticipatie ook geïnformeerd per brief van 23 mei 2017 n.a.v. de eindevaluatie monitor cultuurbeleid 2013-2017 van Tympaan. In de eindevaluatie van Tympaan werd geconstateerd dat de basisvoorziening cultuurparticipatie aansluit bij het gemeentelijk cultuurbeleid en dat onderwijsinstellingen zich ondersteund voelen.

Met de basisvoorziening cultuurparticipatie wordt een belangrijke maatschappelijke taak uitgevoerd. Er worden veel kinderen en jongeren bereikt die zo in aanraking komen met cultuur. Stichting Educatieve Orkest Projecten (SEOP) heeft in de afgelopen 4 jaar 300 projecten

uitgevoerd en tussen 22.000 en 25.000 kinderen in Zuid-Holland in aanraking gebracht met klassieke muziek / symfonie orkesten in meer dan 30 gemeenten. Kunstgebouw zorgt voor kwaliteit, ondersteuning en monitoring in de 12 CmK projecten van 25 gemeenten en bereikt met hun programma Doekunst/Kijk kunst rond de 70.000 leerlingen per jaar. Jeugdtheaterhuis stimuleert kinderen en jongeren om theater tot een zinvol deel van hun leven te maken, zowel in hun vrijetijd (buitenschools aanbod) als in het onderwijs (binnenschools / schooltoneelclubs). Popunie bereikt jaarlijks 35 tot 40 gemeenten en weet met hun ondersteuningsaanbod voor beginnende popmuzikanten een flinke bijdrage te leveren aan een bloeiend popmuziekklimaat in Zuid-Holland.

De instellingen zijn vooral belangrijk in het ondersteunen van gemeenten in het landelijk gebied, waar kinderen anders niet of nauwelijks in aanraking komen met bepaalde cultuurvormen of waar de culturele infrastructuur beperkter is dan in de steden.

Rijksbeleid

In maart 2018 is van de minister van OCW de brief Cultuur in een open samenleving verschenen en in juni 2018 heeft de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitwerking van het erfgoedbeleid middels de brief Erfgoed telt.

Vooraf in de brief Cultuur in een open samenleving ligt een relatie met de basisvoorziening cultuurparticipatie. Uitgangspunt in de brief is dat cultuur naast een intrinsieke waarde ook een belangrijke maatschappelijke functie heeft en dat cultuur van en voor iedereen is. In de brief staat aandacht voor het bereiken en betrekken van jongeren, talentontwikkeling en het bereiken van nieuwe doelgroepen centraal.

In de brief Erfgoed telt wordt naast blijvende aandacht voor instandhouding en restauratie van monumenten de oproep gedaan voor een brede blik: erfgoed moet verbonden worden met de toekomst en gebouwen moeten een nieuw leven krijgen. Daarbij dient een verbinding gelegd te worden met de leefomgeving. Daarnaast zet het Rijk in op de verbindende kracht van erfgoed.

Het Rijk investeert de komende jaren € 25 miljoen in 2018, € 50 miljoen in 2019 en € 80 miljoen in 2020 en 2021 in Cultuur.

Voor een groot deel is de inzet van de middelen in 2019 e. v. nog niet uitgewerkt, dit gebeurt bij de desbetreffende rijksbegrotingen. Het Rijk investeert daarnaast € 325 miljoen in erfgoed. Een groot deel van de middelen voor cultuur (€ 25 miljoen oplopend naar € 80 miljoen) gaan rechtstreeks naar scholen, specifieke instellingen of wordt via cultuurfondsen (subsidieregelingen) verdeeld.

Het Rijk geeft expliciet aan ook na deze periode CmK (2017-2020) te willen doorgaan / blijven investeren in CmK. Zij doet ook een oproep aan andere overheden om dit ook te doen. Voor het huidige CmK programma is € 10 miljoen per jaar beschikbaar. Voor 2020 is een verdubbeling van middelen begroot en voor de periode 2021-2023 een verdrievoudiging van middelen. Daarnaast is in de voorbereiding richting cultuurbeleid 2021-2024 (vorming stedelijke regio's en opstellen regioprofielen) ook een oproep gedaan vanuit het Rijk richting provincies en gemeenten om mee te doen en samen te werken.

In dit stadium is lastig te bepalen of en waar exact financiële mogelijkheden en aanknopingspunten liggen bij het rijksbeleid voor de basisvoorziening cultuurparticipatie. Dit hangt af van de uitwerking van het rijksbeleid en de keuzes die het Rijk hierin maakt en de mate waarin de basisvoorziening hierop kan aanhaken.

Ik zie wel aanknopingspunten om in lijn met het rijksbeleid meer te doen en hierop voor te sorteren. Binnen de boekjaarsubsidie van de basisvoorziening zijn mogelijkheden om hier meer op aan te sluiten. In de activiteiten en de verdere uitwerking daarvan liggen er mogelijkheden om aan te sluiten bij toekomstige beleidsuitwerkingen en subsidieregelingen van het Rijk.

Brief *Cultuur in een open samenleving* en provinciale aanknopingspunten

De huidige provinciale basisvoorziening sluit goed aan op het uitgangspunt van het Rijk dat kinderen zo jong mogelijk in aanraking moeten komen met Kunst en Cultuur door de focus op cultuureducatie.

Het Rijk zet in op het bereiken van nieuwe andere doelgroepen. Jeugdtheaterhuis werkt al in hun binnenschoolse programma vooral met scholen waar jongeren anders niet in aanraking komen met cultuur. In het CmK traject / projecten en in de activiteiten van de instellingen kan dit nog verder versterkt worden. Ik zal Kunstgebouw vragen om hier via kennisdeling en deskundigheidsbevordering en in de coördinatie van CmK projecten meer aandacht aan te besteden.

Daarnaast wil het Rijk de grenzen tussen cultuurbeleid en andere beleidssectoren slechten (zorg, welzijn, sport, economie enz.). Als voorbeeld noemt het Rijk ouderen die aan muziek doen (naast cultuur ook een sociale functie). De samenwerking met andere beleidssectoren is nog in beperkte mate ontwikkeld binnen de vier instellingen die de basisvoorziening vormen en zou verder uitgebouwd kunnen worden (gericht op jongeren). Met de vier instellingen zal verkend worden of dit via een pilot met gemeenten uitgewerkt kan worden en te onderzoeken hoe onze basisvoorziening cultuurparticipatie hier een rol in kan hebben en aanbod kan ontwikkelen.

Kunst en cultuur horen thuis in het curriculum op het primair en voortgezet onderwijs, aldus het Rijk. Dit wordt in een landelijke werkgroep samen met het onderwijs in 2019 uitgewerkt. Alle leerlingen moeten minimaal een keer tijdens hun schoolperiode een museum bezoeken. Het Rijk stelt extra middelen beschikbaar aan scholen voor museumbezoek (€ 2,1 miljoen in 2018 en € 4,9 in 2019 t/m 2021). Een deel van de middelen gaat naar het Rijksmuseum, het grootste deel van de middelen gaat rechte lijn naar de scholen (prestatiebox, aansluiting CmK). In navolging van de uitwerking van het landelijk beleid kan gezien worden welke musea in Zuid-Holland aantrekkelijk zijn en hoe daarop aangesloten kan worden met het Zuid-Hollandse cultuur / erfgoedbeleid. Ik zal Kunstgebouw samen met Erfgoedhuis vragen dit actief te volgen en een voorstel uit te werken hoe we met het provinciaal beleid hierop kunnen aansluiten.

Er komen extra middelen beschikbaar voor jeugdtheatergezelschappen, talentontwikkeling van jongeren en nieuwe makers/nieuwe cultuur via de cultuurfondsen (jaarlijks € 0.9 miljoen 2018 t/m 2021). Het is nu nog niet duidelijk hoe dit uitgewerkt wordt, dit volgt in 2019. Afhankelijk van de uitwerking van het rijksbeleid zijn deze extra middelen ook interessant voor het Jeugdtheaterhuis en Popunie en eventueel vervolg of uitbreiding van het project Berenjacht, waar bij de

basisvoorziening cultuurparticipatie samenwerkt. In aanloop naar de voorstelling Beer wordt provincie breed een talentontwikkelingstraject op het gebied van jeugdtheater georganiseerd samen met lokale culturele instellingen en theaters (project i.h.k.v. de landelijke subsidieregeling Talent in de regio). Het lijkt er op dat de regeling talentontwikkeling in de regio voortgezet wordt in 2019 e.v. Over de uitwerking van de regeling gaat overlegd worden met de afzonderlijke provincies. Ik zal de instellingen vragen de ontwikkelingen actief te volgen en waar mogelijk hierop in te haken.

Het Rijk wil extra aandacht voor muziekonderwijs op school (impuls muziekonderwijs 2018 van € 5 miljoen is al uitgeput, het gaat om meerjarige projecten). Er volgt op korte termijn geen nieuwe regeling. Kunstgebouw heeft scholen bij hun aanvragen voor de landelijke impuls muziekonderwijs ondersteund. Het landelijke programma meer muziek in de klas wordt voortgezet. Kunstgebouw heeft hier in de vorige periode een rol ingespeeld. Ik vind het van belang dat Kunstgebouw hier een rol in blijft spelen en zal Kunstbouw vragen uit te werken hoe dit in Zuid-Holland voortgezet kan worden en welke rol ze samen met bijv. Popunie en SEOP zouden kunnen spelen om het onderwerp meer aandacht voor muziekonderwijs op scholen te ondersteunen.

Het landelijke programma CmK is succesvol (de tweede periode 2017- 2020 loopt nu). Het Rijk wil dit programma voortzetten na 2020, hiervoor worden nu al middelen gereserveerd (zie eerder in de brief) en doet een oproep aan andere overheden dit ook te doen.

Sinds 2017 is Kunstgebouw actief voor 25 gemeenten op het terrein van CmK. Binnen deze 25 gemeenten doet 35% van de basisscholen mee, 65% doet nog niet mee. Verwachting is dat gemeenten ook na 2020 door zullen willen gaan. Kunstgebouw zal gevraagd worden om met gemeenten te verkennen hoe meer scholen bereikt kunnen worden en verder in te zetten op kwaliteitsverbetering en deskundigheidsbevordering in het CmK traject ook na 2020. De rol van Kunstgebouw wordt gewaardeerd, het ligt in de rede, indien passend bij het rijksbeleid en gewenst door gemeenten dat deze rol voortgezet wordt na 2020.

Voorbereiding cultuurperiode 2021 - 2024

In de voorbereiding op de cultuurperiode 2021 – 2024 stimuleert het Rijk de vorming van stedelijke regio's om zo in samenwerking te werken aan de gewenste culturele infrastructuur. Stedelijke regio's stellen hiervoor cultuurprofielen op.

Ik zal de instellingen stimuleren om betrokken te zijn bij het opstellen van cultuurprofielen door de stedelijke regio's. Kunstgebouw kan daarbij de kleine gemeenten ondersteunen om in de regioprofielen het landelijk gebied meer aan bod te laten komen en op de kaart te zetten (veel kennis door CmK projecten). Popunie is al betrokken bij het opstellen van de regioprofielen in de Rotterdamse regio.

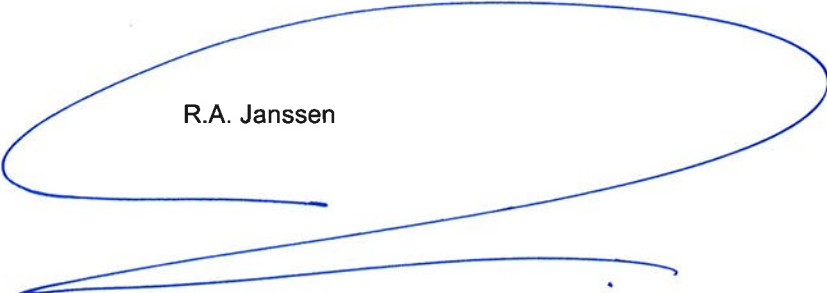
Brief *Erfgoed telt* en provinciale aanknopingspunten.

Uit deze brief biedt het thema *De verbindende kracht van erfgoed* aanknopingspunten. Het Rijk streeft na dat erfgoed mensen samenbrengt en zorgt voor vertrouwdheid in een veranderende omgeving (identiteit, zoektocht naar wat ons bindt). Het is een uitdaging om alle inwoners bij erfgoed te betrekken. Dit kan alleen door aansprekende verhalen en aansluiting te zoeken op de veranderde samenstelling van de bevolking. Van jongs af aan in aanraking komen met erfgoed,

meer diversiteit en meer aansluiten bij de belevingswereld van jongeren is het streven. Zo gaat onderzocht worden wat er nodig is om de zichtbaarheid en toegankelijkheid van historische plekken te vergroten. Ik zie hier een kans door Erfgoedhuis en Kunstgebouw meer te laten samenwerken. De beleving, het publieksbereik van erfgoed wordt steeds belangrijker. De erfgoedlijnen komen in een fase waarin steeds meer geoogst moet worden en publieksbereik alsmede burgerparticipatie een rol gaan spelen. De expertise en het netwerk van Kunstgebouw en Erfgoedhuis zou hier op verschillende manieren benut kunnen worden, bijv. door Kunstgebouw te laten deelnemen en meedenken met erfgoedtafels en bepaalde erfgoedlijnprojecten en daarnaast versterken van erfgoed / erfgoededucatie in de CmK projecten (erfgoedlijnen en breder) in samenwerking met Erfgoedhuis. Ik zal Kunstgebouw en Erfgoedhuis vragen hier aandacht aan te besteden.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Mocht het rijksbeleid daar aanleiding toe geven dan zal ik u nader informeren.

Hoogachtend,

R.A. Janssen

Bijlage 2

Samenvattende onderzoeksverantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd in twee fasen.

Fase 1: documentenanalyse en interviews over beoogde en bereikte doelgroepen en uitbouw mogelijkheden van het bereik

In de eerste fase van het onderzoek hebben we informatie verzameld over de huidige situatie wat betreft beoogde en bereikte doelgroepen en een inventarisatie uitgevoerd naar uitbouw mogelijkheden. De informatie hebben we in een beleidsmatige context geplaatst. We hebben een documentenverzameling en -analyse uitgevoerd, vijftien interviews gehouden (waarvan een deel telefonisch en een deel face-to-face) en statistische achtergrondinformatie verzameld en geanalyseerd.

De volgende organisaties zijn in de periode november – december 2018 geïnterviewd:

Provincie Zuid-Holland

Instellingen van de basisvoorziening cultuurparticipatie

- Kunstgebouw
- Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland
- Popunie Zuid-Holland
- Stichting Educatieve Orkest Projecten

Gemeenten

- Alphen aan den Rijn
- Goeree-Overflakkee
- Gouda
- Katwijk
- Maassluis
- Rijswijk

Intermediaire/uitvoerende instellingen

- CultuureducatieGroep Leiden
- CultuurSchakel, Den Haag
- Cultuurhuis Garensponnerij, Gouda
- Popcentrale Dordrecht

Fase 2: toetsing bevindingen uit fase 1

In de tweede fase van het onderzoek zijn de bevindingen uit fase 1 getoetst. We hebben de bevindingen in de periode februari – maart 2019 voorgelegd aan de instellingen van de basisvoorziening en aan enkele gemeenten die niet betrokken waren bij de eerste fase van het onderzoek. De volgende organisaties zijn in deze fase geraadpleegd:

Instellingen van de basisvoorziening cultuurparticipatie

- Kunstgebouw
- Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland
- Popunie Zuid-Holland

- Stichting Educatieve Orkest Projecten

Gemeenten

- Capelle aan den IJssel
- Hellevoetsluis
- Hoeksche Waard
- Pijnacker-Nootdorp